

Cu neobosită
preocupare
pentru progresul
și binele patriei

Prin rodnice întâlniri de lucru cu puternice colective muncitorești

TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU

impulsionează realizarea marilor obiective ale programului energetic

Comentarii în paginile 2 - 3

Ani la rînd ne-am obișnuit să solicităm specialiștilor de la Institutul de cercetare și inginerie tehnologică pentru industria electrotehnică noi amănunte în legătură cu motoare electrice realizate în concepție originală, competitive, și prioritare pe plan național și mondial. Am făcut-o deoarece în această ramură de vîrf a economiei naționale, institutul amintit se constituie într-un vast laborator al inteligenței creatoare, recomandîndu-se prin marele număr al invențiilor, inovațiilor, soluțiilor originale.

De data aceasta însă, interlocutorul nostru, dr. inginer Cristian Bărcă, directorul științific al institutului, a ținut să grupeze schimbul nostru de idei în jurul unei singure probleme centrale: redimensionarea și regîndirea reperelor proiectate, astfel încît, în baza unor soluții noi, judicioase, piesele executate să fie de cea mai bună calitate chiar dacă folosesc într-o măsură redusă sau chiar deloc materiale deficitare, scumpe,

ce obligă țara noastră la serioase eforturi valutare. Sint măsuri pe care colectivul de la ICPE le are în vedere ca urmare a recentelor indicații și recomandări formulate de tovarășul Nicolae Ceaușescu. „Nu există probleme insolubile, ci doar comoditate în gîndire, ne asigură interlocu-

tatea materialului utilizat. Așezată pe cîntarul competitivității, ea este datoră să se impună în primul rînd prin cantitatea sporită de inteligență incorporată. Acest lucru presupune și găsirea unor materiale mai puțin costisitoare, capabile de a înlocui importul, dar care să nu di-

cercetări, să înlocuiască produse deficitare cum sînt materialele organice obținute din hidrocarburi (bachelita, rășinile sintetice), sau unele materiale realizate pe bază de aluminiu și oțeluri aliate. La ICPE au fost regîndite 50 de repere astfel încît ele să aibă în compoziția lor mase de bazalt. Între acestea: pardoseli electrostatice și electroacide; duze pentru instalații de pulverizare; plăci de bornă izolante; casete de bornă pentru electromotoare; bile de măcinare; material abraziv pentru rectificări fine; camere de stingere pentru aparate.

Evident, înlocuirea presupune studii minuțioase, ea nu poate avea loc de la o zi la alta, sarcina institutului fiind de a realiza tehnologii ce urmează a fi implementate în diferite unități. Nu este nevoie să se învețe o altă meserie. Cu preșele și matri-

(Continuare în pag. 5)

LIVIU TIMBUS ■

Cercetare și pasiune

torul nostru. Pe bună dreptate, secretarul general al partidului nostru a adresat o severă critică celor angajați în proiectarea și construcția de mașini, cerîndu-le mai multă parcimonie în utilizarea materialelor. Un motor performant nu se recomandă doar prin funcționalitate și fiabilitate. O piesă concepută și construită trebuie să excelleze deopotrivă prin dimensiuni reduse, greutate mică, prin leftină-

minueze cu nimic calitățile funcționale ale respectivului motor sau agregat. Aceasta este și tendința pe plan mondial, deoarece inteligența se cheamă și a face mult din puțin, a folosi în risipă materia cenușie și a te arăta zgîrcit cu materialele și operațiile costisitoare.

Un material leftin și bogat reprezentat în zestrea naturală a României, ni se spune în continuare, este bazaltul, ce poate, după prealabile

În cuprinsul revistei:

**A apărut
volumul XVI
din seria OPERE,
de Mihai Eminescu**

pagina 9

**A început
luna pădurii**

paginile 12 - 13

Rodnice întâlniri de lucru

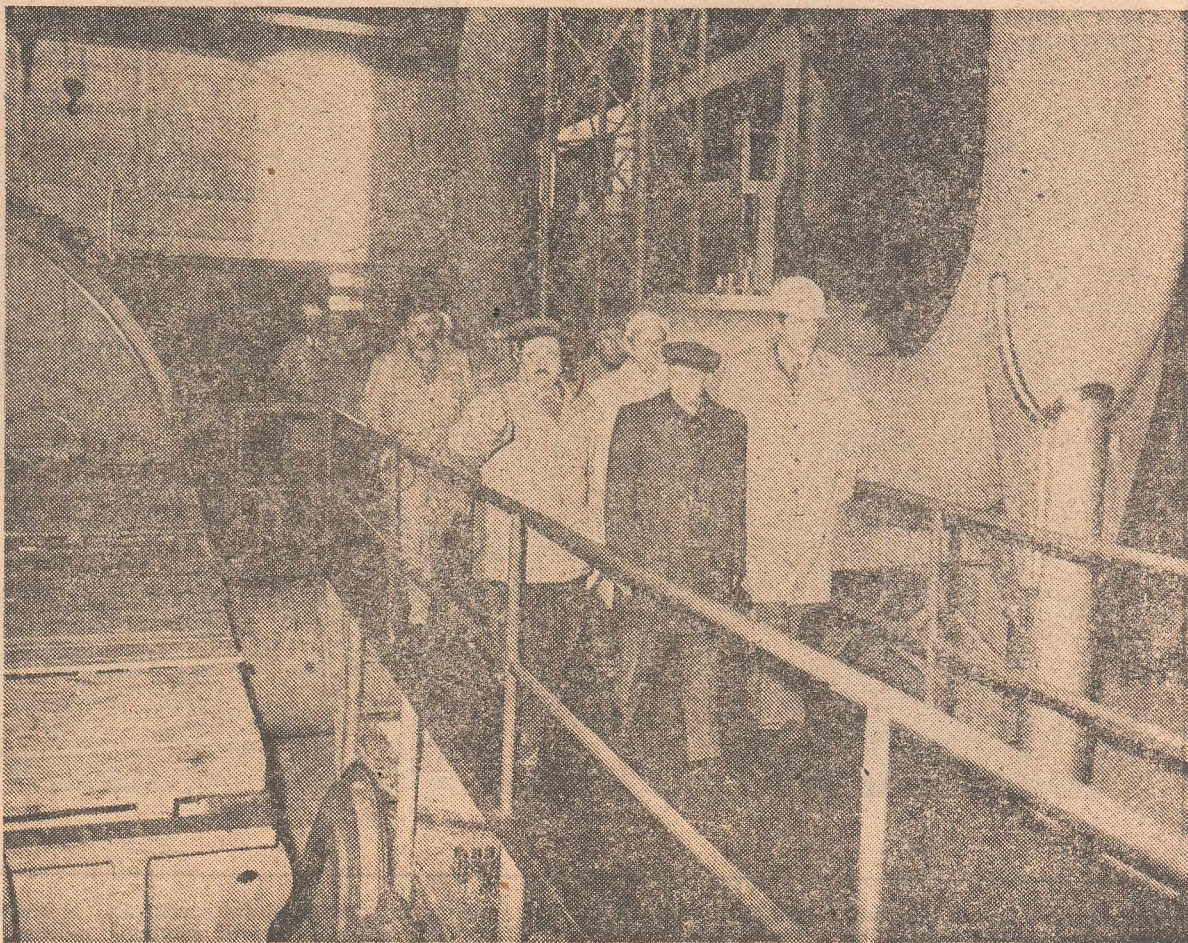
Pe șantierul Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă

Recenta vizită a tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, pe șantierul Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă ilustrează preocuparea constantă a conducătorului partidului și statului pentru transpunerea în viață a programelor și hotărârilor adoptate de Congresul al XIII-lea și Conferința Națională ale partidului privind dezvoltarea bazei energetice a țării, obiectiv prioritar, de o deosebită însemnătate pentru progresul economic și social al României socialiste.

După vizitarea șantierului, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit cu cadre de conducere din ministere, centrale industriale și întreprinderi, din institute de cercetare și proiectare, cu alți factori cu răspunderi în construcția și exploatarea Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă. Luând cuvântul, secretarul general al partidului a subliniat importanța deosebită pe care o au terminarea lucrărilor și darea în funcțiune a Centralei. Referindu-se la programul special întocmit în vederea finalizării construcției și dării în funcțiune a primului grup energetic și, în continuare, a celorlalte grupuri din componenta importantului obiectiv energetic, tovarășul Nicolae Ceaușescu a cerut tuturor factorilor să acționeze cu întreaga răspundere pentru aplicarea întocmai a acestuia. În acest sens, s-a insistat asupra necesității organizării cât mai bune a activității pe șantier, în trei schimburi, pe puncte de lucru, pentru ca termenele prevăzute pentru primul grup energetic să fie respectate. S-a recomandat ca experiența cîștigată în cursul executării primului grup să fie folosită în mod corespunzător la realizarea grupurilor următoare. O atenție deosebită va trebui acordată adoptării de către constructori și montori a celor mai noi procedee și tehnologii, folosindu-se în mod corespunzător dotarea tehnică din întreprinderile noastre metalurgice și constructoare de mașini.

Participanții la întâlnire, precum și miile de oameni ai muncii de pe șantier s-au angajat să facă totul pentru îndeplinirea neabătută a sarcinilor primite, a tuturor recomandărilor tovarășului Nicolae Ceaușescu, pentru finalizarea în cele mai bune condiții a Centralei nuclearo-electrice de la Cernavodă.

P. NICOARĂ

RENASC MARILE ENERGII ALE MUNCII

E primăvară și, dintr-odată, timpul parcă nu mai ajunge pentru câte sînt de făcut.

S-au mărit zilele, e adevărat, dar s-au înmulțit și grijile, iar gîndul rostit sau nerostit al țăranilor este că nu trebuie lăsat pentru mîine nimic din ceea ce se poate face azi.

E o primăvară frumoasă în toată țara, o primăvară fără potrivnicii ale naturii, și sub cerul cu limpezimi și străluciri florale al acestei primăveri, ca întotdeauna, oamenii se apleacă asupra pămîntului ca nădejdea pîinii viitoare. Ceasurile și zilele de muncă, hotărîtoare, vădesc încordarea efortului prin care toți cei devotați muncii pămîntului își fac, și de această dată, datoria. Prin truda lor, pămîntul primește semințele pentru a le dezlega puterea de germinare în laboratoarele lui uriașe, pentru a întruchipa aievea belșugul pe care știm cu toții că nu-l poate aduce decît munca fără preget, munca făcută din toată inima.

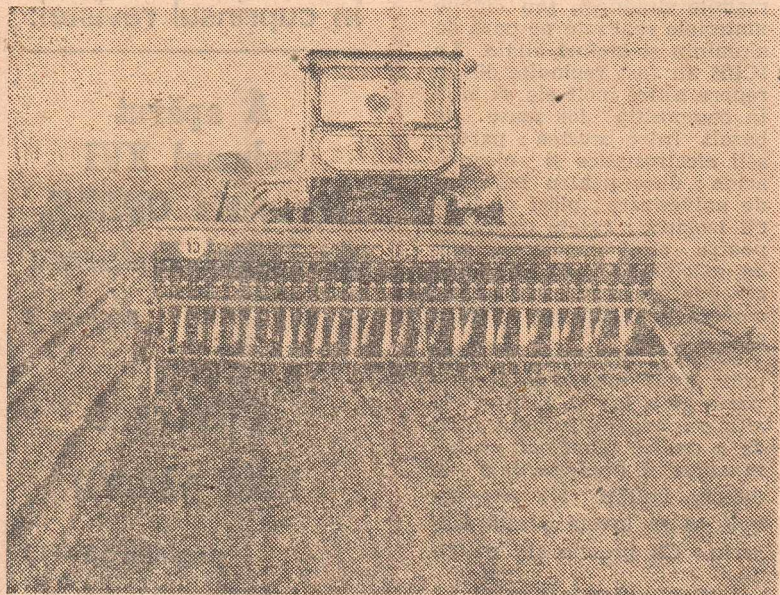
Cronica ultimelor zile înregistrează, de pe

întreg cuprinsul țării, secvențe de muncă prin care se afirmă adevărul că, din vreme, ca buni gospodari, oamenii au luat toate măsurile pentru desfășurarea acestei campanii agricole în cele mai bune condiții, intensificînd acum ritmurile de lucru pentru executarea lucrărilor în timp optim și la parametri corespunzători de calitate.

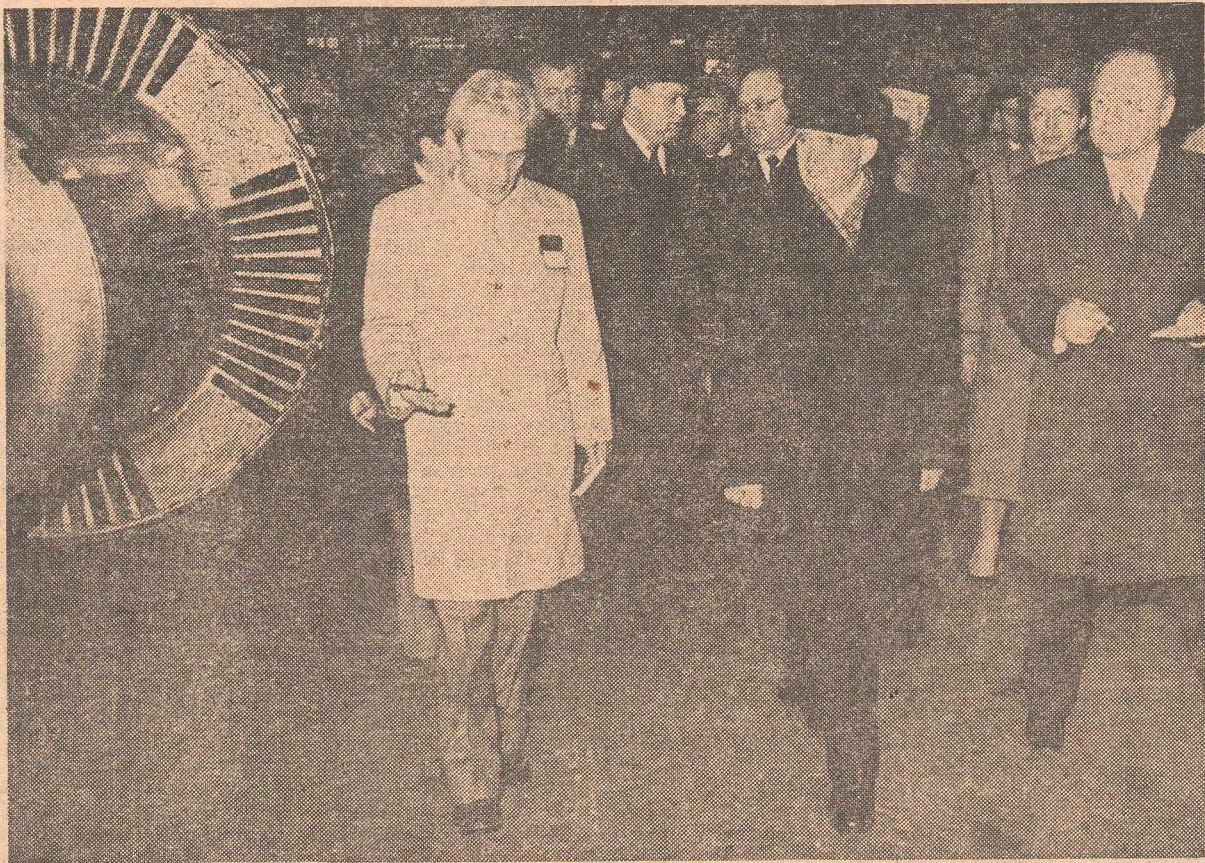
Într-adevăr, înainte de a fi un dar al pămîntului, recolta e o faptă a oamenilor, o ilustrare a vredniciei lor, o dovadă a spiritului de organizare. Și din datele consemnate de presa cotidiană rezultă că pretutindeni munca a fost organizată corespunzător, obținîndu-se rezultate ce vor cîntări greu, la vremea culesului, în balanțele ce vor înregistra recoltele din vară și din toamnă.

Primăvara e o veste care la vremea ei, o dată pe an, nu întîrzie niciodată. Ea anunță ceasul tocmai bun de lucru al pămîntului.

D. CONSTANTINESCU

cu puternice colective muncitorești

În mari unități industriale din Capitală

În atmosfera de puternică angajare a întregului popor român pentru îndeplinirea sarcinilor de plan pe acest an și pe întregul cincinal, pentru a întâmpina cu rezultate cât mai bune a 45-a aniversare a eliberării și Congresul al XIV-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, a făcut recent o vizită de lucru la Întreprinderea de Mașini Grele și la secțiile de producție de pe platforma industrială Berceni ale Întreprinderii „Vulcan” din Capitală. Conducătorul partidului și statului s-a întâlnit cu puternicele colective muncitorești ale celor două întreprinderi pentru a examina rezultatele obținute în îndeplinirea planului, căile de urmat și acțiunile ce se cer întreprinse în vederea ridicării întregii lor activități pe un plan calitativ superior, la nivelul posibilităților, al dotării tehnice existente, al importanțelor sarcini ce le revin din planurile și programele de dezvoltare a țării, cu deosebire din programul energetic național. În centrul analizei s-au aflat probleme de deosebită însemnătate pentru activitatea întreprinderilor vizitate, pentru industria noastră constructoare de mașini în general, care, în lumina orientărilor și indicațiilor date de tovarășul Nicolae Ceaușescu la recenta sesiune a Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R. și la Consfătuirea de lucru de la Comitetul Central al partidului, este chemată să producă, pe baza unor tehnologii avansate, de înaltă productivitate, un număr sporit de agregate, echipamente, utilaje și instalații, de mare complexitate și tehnicitate, necesare sectorului energetic, celorlalte ramuri ale economiei naționale.

La încheierea vizitei, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a întâlnit cu membrii consiliilor oamenilor muncii ale Întreprinderii de Mașini Grele București și Întreprinderii „Vulcan”. Luând cuvântul în cadrul întâlnirii, secretarul general al partidului a subliniat că a ținut să efectueze această vizită de lucru întrucât cele două unități au un rol important în realizarea programului energetic național, în producția de utilaje pentru Centrala nucleare-electrică de la Cernavodă. Relevând că I.M.G.B. și „Vulcan”, care dispun de o dotare tehnică modernă și au colective puternice de muncitori și specialiști, au obținut rezultate bune, a fost subliniată necesitatea ca acestea să fie și mai bune, pe măsura posibilităților și dotării existente. Pornind de la concluziile desprinse în timpul vizitei la Întreprinderea de Mașini Grele, secretarul general al partidului a subliniat necesitatea de a se acționa cu toată hotărârea pentru mai buna organizare a producției și a muncii, pentru modernizarea continuă a proceselor de fabricație. Referindu-se, în continuare, la unele cerințe privind producția întreprinderii „Vulcan”, secretarul general al partidului a apreciat că și aici se impun eforturi mai hotărâte pentru organizarea superioară a întregii activități productive, pentru modernizarea proceselor tehnologice, astfel ca rezultatele obținute să fie la nivelul bazei tehnico-materiale, al potențialului uman existent.

Constituind, ca de fiecare dată în asemenea împrejurări, un moment de referință în viața colectivelor din cele două mari unități industriale bucureștene, noul dialog de lucru al secretarului general al partidului cu oamenii muncii și cu specialiștii de la I.M.G.B. și Întreprinderea „Vulcan” constituie, totodată, un important eveniment al actualității politice românești. Conducerile întreprinderilor vizitate, muncitorii, maiștrii, inginerii l-au asigurat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu că vor face totul pentru transpunerea neabătută în viață a indicațiilor date cu acest prilej, pentru ridicarea la un nivel superior de calitate și eficiență a întregii activități, pentru îndeplinirea ritmică, integrală a sarcinilor ce le revin pe acest an și pe întregul cincinal.

ION CODRU ■

Purtam simburile de lumină în mâini și pe casca de protecție, zdrențuind întinericul într-una din galeriile minei de la Cristofel, aparținând Sectorului Minier din Surduc, județul Sălaj, și eu și Teodor Vale și Nichita Pușcas și Nicolae Cosma și încă vreo 20 de oameni, cei care scot lumină din măruntaiele pământului.

Roca se făcea neagră, rece, spongioasă, scîrțîind tînguitor sub cizme parcă spre a nu tulbura liniștea adîncurilor. Aproape de frontul de lucru ne ieșeau în față amestecate cu pietre vineții cheaguri imense de cărbune. Și apoi apa — această pacoste pentru minierii din Surduc — își rotea limbile amenințătoare prin gurile pământului, căutîndu-și cu nesaț albul.

Înfundați în hăuri, vinjoși, înalți și fainici, acești scormonitori în pîntec de munte

trag din greu pentru ca nervurile de minereu să ajungă la lumină, trag din greu și pun suflet dînd muncii lor înălțimea de performanță. Altfel cum ar fi reușit să depășească planul în acest in-

situat sus, la cerințele programului partidului nostru privind dezvoltarea bazei energetice a patriei?

În vîltoarea pasiunii lor pentru minerit mulți au „renunțat” la pămînt, dar cînd

„filoane” cît mai groase și cît mai curate.

Dar cărbunele, materia primă pentru termocentrale trebuie să fie fără steril și de calitate superioară, iar ritmul scoaterii lui mereu în crește-

timp neprevăzutele avarii. Nici calitatea n-o lăsam pe plan secund, continuu interlocutorul meu. În fața beneficiarului trebuie să stăluie fruntea sus. Evităm acumularea cantităților mari de steril, urmărind tăierile la punctele de lucru, astfel ca pe banda transportoare care duce la beneficiar acesta să se situeze sub procentul fixat. Închipuiți-vă dvs. că din întîmplare ori printr-o conjunctură profesională m-aș întîlni cu oamenii unei termocentrale căreia îi livrăm cărbune, iar cărbunele livrat de noi n-ar corespunde cerințelor. Oare nu mi-ar crăpa obrazul de rușine? Toate aceste măsuri, înalta răspundere muncitorească de care dau dovadă ortacii sînt o certitudine pentru sporirea contribuției noastre la asigurarea bazei energetice a țării.”

VIORIEL VARGA ■

Onoarea minerilor din Surduc

ceput de an cu 250 tone cărbune brun, cum ar fi reușit să îmbunătățească producția cu 127 kilocalorii pe kilogram, cum ar fi reușit să economisească aproape 300 metri cubi de masă lemnoasă și mai ales cum ar fi reușit să se situeze lună de lună printre fruntașii întreprinderii miniere „Sălajul”, dacă ștacheta trudei lor nu s-ar fi

les din schimb, din miezul pămîntului tot la sapă se întorc, ori la coasă, ori la seceriș. Pentru că ei stau în sate curate, liniștite, sate care au prins izul modernizării, și care se numesc Surduc, Teștioara, Cristofel. Var ori Tihău și-n care părinții și părinții părinților lor au avut în singe gustul căutării cărbunelui și al găsirii lui în

re. Inimosul șef de sector Teodor Vale concretizează: „Am luat toate măsurile pentru prevenirea întreruperilor utilajelor și a pompelor (iarăși apa), asigurînd în vecinătatea fronturilor de lucru puncte cu piese de schimb, rezervă, controlînd de zeci de ori dacă este nevoie starea de funcționare a acestor utilaje. Astfel putem depista la

DRUMUL INFORMAȚIEI

— în lumea rulmenților grei —

Ritmurile dinamice ale evoluției în domeniul economic exprimă o serie de criterii noi, din perspectiva cărora e apreciată munca, și dacă nu mai încapă nici o îndoială că valoarea unui produs sau a unei tehnologii este dată, în cele din urmă, de informațiile pe care le cuprind ele, la fel de valabil rămâne și adevărul că ritmul de înnoire al acestor informații este, astăzi, din ce în ce mai rapid.

De aceea, în cuvântarea rostită la Consfățuirea de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R., organizată recent din inițiativa și sub președinția tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului sublinia încă o dată că, pentru a înfăptui în cele mai bune condiții programele și planurile de dezvoltare pe acest an, pe anul viitor și în perspectivă, este necesar să trecem cu toată hotărârea la înfăptuirea acțiunii de organizare științifică a muncii și de modernizare a producției pe baza celor mai noi cercări ale științei și tehnicii: „Nu există — repet — problemă mai importantă pentru economia românească în momentul de față decât aceasta! Și trebuie să ne concentrăm

toată atenția și preocuparea pentru că aceasta rezolvă și problemele de calitate, de nivel tehnic, de cheltuieli materiale și consumuri energetice, de productivitate a muncii, deci ale progresului general în toate domeniile economiei noastre”.

În cadrul acțiunii de modernizare ce cuprinde întreaga economie românească, un rol de importanță deosebită îi revine Institutului Național de Informare și Documentare. Între formele prin care acest institut își îndeplinește misiunea sa de coordonator pe plan național al activității de informare tehnică și științifică, una este și aceea a frecvențelor întâlniri dintre specialiștii săi și oameni ai muncii din unitățile economice.

Luând inițiativa de-a organiza noi însine o asemenea întâlnire și de-a o consemna în paginile revistei, împreună cu inginerul Andrei Moșu, șeful sectorului Banca de date de la I.N.I.D., ne-am oprit într-una dintre întreprinderile cunoscute ale Ploieștiului, la Întreprinderea de rulmenți grei, unde discuția s-a purtat cu șeful atelierului de proiectare, inginerul Cristian Ianculescu.

mult, în sensul că un specialist, așa, de mină bună, de grafică, se găsește mai rar.

A.M. — Dar n-ar fi mai simplu de-a găsi o cale să faceți cunoscută beneficiarilor dv. fișa fiecărui tip nou de rulment? Pentru că o asemenea fișă trebuie s-o faceți, sintetiți obligați, orice produs nou are o fișă a lui.

C.I. — Nu cred că ar fi mai bine, fiindcă în catalogul pe care am vrea să-l scoatem noi ne gândim să dăm și probleme de montaj, de întreținere.

A.M. — Sistemul pe fișe nu exclude, bineînțeles, editarea aceluși catalog, cînd el va fi gata. Dar vreau să spun că un sistem din asta pe bucată este mult mai dinamic: dacă ai înlocuit produsul, ai înlocuit fișă; n-o să stai să editezi alt catalog, numai pentru că între timp s-a schimbat un produs.

Red. — Ca un scriitor de romane feuilleton: dai episodul săptămînii, secvența următoare.

C.I. — Întrebarea e cui să le dăm? La minister la noi, să zicem, adică la construcții de mașini. Dar ministerul, pe urmă, cum le difuzează, cum le transmite mai departe în așa fel încît să ia act de ele beneficiarii noștri?

A.M. — Vreau să vă spun că există o dispoziție — iar această dispoziție a fost dată cu mai mulți ani în urmă, — potrivit căreia întreprinderile sint obligate să transmită la I.N.I.D. informații privind produsele lor. Acestea sint informații care ne soses sub forma cataloagelor, prospectelor, plantelor publicitare, fișelor de produs. De ce trebuie trimise la noi, cred că intuiți.

C.I. — Dar dacă n-avem catalog...

A.M. — Nu e o problemă! Nu toate întreprinderile dispun de absolut toate formele acestora ale așa-zisei „literaturi de firmă”. Se înțelege că nimeni nu vă poate obliga să vă tipăriți un catalog numai de dragul de-a trimite la noi două exemplare. Dar fișe de produs au toți, pentru că o astfel de fișă este certificatul de naștere al oricărui produs nou.

C.I. — Din cît în cît timp le putem trimite?

A.M. — Ori de cîte ori apare un produs nou.

C.I. — Păi la noi apare, să zic, nu în fiecare zi, dar foarte des. În fiecare lună omologăm de la 4 la 6 tipuri de rulmenți.

A.M. — Oricît de des ar apărea aceste produse noi, oricum nu se pune problema de-a nu le face cunoscute, pentru că le producem ca să le vindem. Chiar dacă ar apărea 4 sau 6 pe zi.

C.I. — Nu se poate zice că nu sintem cunoscuți, fie în țară, fie pe piața externă. Cam 20 la sută din rulmenții

noștri se exportă în țări cu vechi tradiții industriale.

A.M. — Desigur, dar există o posibilitate reală ca produsele dv. să fie cunoscute și mai bine, sau de mai mulți. Ceea ce voiam să vă spun este că institutul nostru editează niște Ghiduri de cataloage industriale, în cadrul cărora publicăm și astfel de fișe de produs. Aceste ghiduri apar o dată la două luni. Care e avantajul lor, în ceea ce vă privește? În loc ca întreprinderea să-și facă reclamă o dată la cîtiva ani, prin catalogul tipărit de centrala dv., ar putea s-o facă la două luni și să n-o coste nimic. Pe banii statului! Pe dv., nu v-ar costa decît plicurile și timbrele de pe plicurile în care ne-ați trimite acele fișe.

C.I. — Sint de acord. Sint de acord cu treaba asta. E o treabă bună. Putem face acest lucru.

A.M. — În legătură cu informarea tehnică, aș vrea să vă întreb: cum se folosește aici informația primită de la institutul nostru? Este organizat un sistem de transmitere a informațiilor tehnice în unitate?

C.I. — Avem abonamente la publicațiile editate de I.N.I.D. și pot să vă spun că tot personalul tehnic din atelierul nostru de proiectare, unde lucrează 30 de oameni, cunoaște aceste publicații. Eu le trec pe la ei după ce la rîndul meu le primesc de la director și de la inginerul șef. Apoi le depunem la bibliotecă, unde pot fi consultate de toți cei interesați. Avem și maștri sau muncitori care urmăresc aceste publicații.

Red. — Informațiile acestea trebuie să se regăsească, desigur, în viața întreprinderii, în procesul de modernizare al produselor cit și a muncii. Ați amintit despre omologarea unor tipuri noi de rulmenți sau despre modernizarea altora. Dar tehnologic cum a evoluat întreprinderea?

C.I. — Utilajele pe care le avem sint foarte moderne. Întreprinderea a început să producă în 1980 și nu cred că în acești ani s-a schimbat ceva foarte important...

A.M. — Asta este: nu credeți sau sinteți sigur?

C.I. — N-aș putea să fiu foarte sigur, știm și noi ce mai citim prin publicațiile I.N.I.D.-ului. La rulmenți, în special la rulmenții grei, foarte puține noutăți apar.

A.M. — Ceea ce n-o să găsiți în informațiile curente pe care vi le furnizează institutul nostru, dar veți găsi la I.N.I.D., dacă veți dori, este un fond de cataloage industriale ale unor firme producătoare de utilaje folosite în fabricile de rulmenți. Credeți că v-ar interesa?

C.I. — Da.

A.M. — Avem așa ceva acolo. Despre fondul acesta văd că nu se cunoaște aici.

C.I. — Nu se cunoaște, într-adevăr.

Red. — O paranteză: fondul acesta documentar de la I.N.I.D. este ținut, v-aș întreba, la zi?

A.M. — Este absolut la zi.

Red. — Prin urmare, putem afla în felul acesta și cu ce, dar și cum, cu ce tehnologii se produc rulmenții, oriunde am vrea noi?

A.M. — Da.

Red. — E frumos ce ziceți.

C.I. — M-aș îndoi, dar ar fi bine să fie așa.

A.M. — Eu zic că îndoiala poate fi scoasă ușor. Trimiteți niște oameni și noi le punem la dispoziție acest fond.

C.I. — Eu vă spun că anul trecut am făcut o cercetare la

dv. — se chema mai înainte „Prodoc”, parcă, sau cum se chema?...

A.M. — „Prodoc” este nu o cercetare, ci un sistem de difuzare selectivă a informațiilor.

C.I. — Așa. Și cum spun, m-am ales cu niște informații foarte puține, foarte sumare.

A.M. — Dar asta era numai informația de semnalară, care trebuia să vă întrige, să cereți detalii. Ca să zic așa, recenzia unei cărți nu înlocuiește lectura acelei cărți. Dar ce vroiam să vă spun era următorul fapt: cunoașterea nivelului atins pe plan mondial în fabricarea utilajelor pentru rulmenți, împreună cu experiența dv., de beneficiar al acestora, v-ar ajuta, mă gândesc, să dați unele sugestii folositoare constructorilor de utilaje asemănătoare din țară.

C.I. — Chiar colaborăm, destul de strîns. De curînd, I.M.U.A. București a făcut o mașină de rectificat cu platou magnetic de 3200, cea mai mare mașină de acest fel din țară. Am discutat mult cu specialiștii lor, noi am zis că am vrea aici așa, dincolo și-afel, pentru că, sigur, practic, de pînă acum ne-a spus mult.

Red. — Întreprinderea este beneficiarul unor informații tehnice și, în același timp, sursă a unor informații de acest fel. Acțiunea de modernizare se întemeiază pe idei noi și prilejuiește idei noi. Dintre acestea din urmă, unele pot face obiectul unor brevete de invenție. Cite brevete au semnat cei de la I.R.G. Ploiești?

C.I. — Îmi pare foarte rău că responsabilul nostru e plecat într-o delegație, dar avem, știu, 5 înregistrări de brevete pînă la nivelul anului trecut.

Red. — Adică din '80 încoace?

C.I. — Da. Și dosare de inovație avem peste 20, cred.

A.M. — De informare tehnică, despre care vorbim, cine se ocupă aici?

C.I. — Există un responsabil, lucrează chiar la noi în atelier. E inginerul Luminița Madare. Ea face și abonamentele la I.N.I.D. Acum e în concediu medical. În orice caz, problema asta e auxiliară, datorită principală a kolegei noastre fiind aceea de-a lucra ca proiectant.

A.M. — Vedeți, nu mi se pare corect pusă problema. Ca să tratați informarea ca o problemă auxiliară mi se pare un pic nepotrivit.

C.I. — N-avem un post, ca să zicem că el e doar pentru informare. Nici nu există în schemă așa ceva.

A.M. — Noi avem o practică a întâlnirilor cu oameni din diverse întreprinderi și cunoaștem că, într-adevăr, nu se prevede un post special pentru această muncă, dar tot prin lege e statuată explicit „funcția de informare” a întreprinderii și, pe acest considerent, conducerea unor întreprinderi au găsit o cale de a asigura îndeplinirea acestei funcții cu oameni potriviți.

Red. — Desigur că există o seamă de alte aspecte ale aceleiași probleme — informarea tehnică, — despre care se poate vorbi. Să sperăm că din acest schimb de opinii se pot desprinde cîteva concluzii utile atît pentru I.N.I.D., cît și pentru I.R.G. Ploiești sau alte întreprinderi industriale. Vă mulțumesc pentru ceea ce, ca să zic așa, ați avut să vă spuneți.

D. CONSTANTINESCU ■

C.I. — De la I.N.I.D.? Cunoaștem! Nu e pe strada Cosmonauților?

A.M. — Ba da.

C.I. — Am fost și eu pe acolo cînd se numea...

A.M. — I.D.T.

C.I. — Așa, Institutul de Documentare Tehnică.

A.M. — Erați student! Cam demult, dar tot e bine.

Red. — Cînd ați terminat facultatea?

C.I. — În '61. Și de-atunci am lucrat numai în industria de rulmenți. Pînă în '80, cînd s-a înființat această fabrică, rulmenții grei se făceau într-o secție de la Întreprinderea de Utilaj Chimic. Acolo, înspre gară, unde se vede un turn de apă, vedeți?

Red. — Da. Dar de 28 de ani, de cînd ați terminat facultatea, ce s-a întîmplat în lumea asta mare, în materie de rulmenți?

C.I. — S-au întîmplat foarte multe. A crescut precizia, la fel și durabilitatea rulmenților, s-au schimbat materialele.

Red. — România se numără printre țările care sint mari producătoare de rulmenți. Mă înșel?

C.I. — Într-adevăr, sintem unul dintre marii producători. Și vreau să vă spun că, la unele tipuri de rulmenți, ne situăm la nivelul atins de marile firme de pe piața mondială. Mă refer la rulmenții radiali cu bile, la rulmenții axiali cu bile, la rulmenții axiali cu role cilindrice, la rulmenții radiali cu role cilindrice. La aceste tipuri, în ce privește concepția, geometria produselor, sintem la nivelul celor mai buni. Atîta doar că materialele nu ne ajută mereu. Încă mai avem probleme cu ele. Cu oțelurile. Uneori sint impure. Dar primim și șarje bune, și atunci totul e-n ordine.

A.M. — Cum reușiți să faceți această raportare la nivelul mondial? Care este metodologia de comparație? Aveți informații asupra produselor similare fabricate de alte firme?

C.I. — Avem astfel de informații. Avem cataloage de rulmenți de la firme renumite, pe care le procurăm prin „Tehnimport”, firma noastră de comerț exterior.

Red. — Plătește cineva pentru ele?

C.I. — Nu. De obicei astea sint produse de reclamă. Și, în general, o ediție nouă a acestor cataloage apare cam o dată la cinci ani. Ceea ce, vă spun, e foarte des. În ce ne privește, mă refer la centrala noastră de rulmenți, de la Brașov, ultimul catalog pe care l-am scos e de acum un an. Sint aici cuprinse și produsele întreprinderii noastre.

Nu căutați, că nu e trecut anul, dar așa e cum vă zic.

Red. — Aveți idee cînd s-a

început tipărirea acestui catalog?

C.I. — Prin '87, cred.

A.M. — Bănuiesc că între timp gama de produse s-a extins iar caracteristicile unor rulmenți aflați mai demult în fabricație s-au îmbunătățit. Cum faceți cunoscute, beneficiarilor dumneavoastră, aceste produse noi sau modernizate?

C.I. — Avem un catalog al nostru, care e ținut la zi. Iată, am aici niște completări cu creionul pentru că au sosit desene noi și urmează să le dau la desenator, ca să le treacă pe original. Beneficiarilor noștri le oferim, spre consultare, acest catalog intern.

Red. — Ei trebuie să vină aici, sau cum?

C.I. — Da, trebuie să vină aici.

Red. — Dar nu e bătaie de cap cam multă și cheltuială în plus și timp irosit cu acest du-te-vino permanent?

C.I. — Sint de acord, așa e. Unele institute de proiectare au primit însă, la cererea lor, cite un exemplar din acest catalog intern. Institutul de proiectări pentru laminare, de exemplu. Dar pe ceilalți beneficiari îi trimitem la catalogul editat de centrală și, în caz că nu găsesc în el ce le trebuie, le spunem că mai avem ceva noutăți față de ce a apărut.

A.M. — Nu știu cîți vin să spună că n-au găsit ce doresc, dar e de crezut că oamenii, în general, își adaptează cerințele și aleg de unde li se dă să aleagă. Înțeleg că unii nici nu știu că ar putea cere altceva. Oricum, ce au ei de ales datează, în cazul cel mai bun, din 1987, anul cînd s-a început tipărirea catalogului. Dar este o întrebare: modernizarea — reală — a produselor acestei întreprinderi nu trebuie să se lege, cît mai direct, de acțiunea de modernizare a produselor fabricate de beneficiarii ei?

C.I. — Sigur că da, așa se întîmplă.

A.M. — Dar nu și în măsura în care unii cumpără, acum, rulmenți aflați în fabricație cu cel puțin doi ani în urmă. Prin aceasta nu vreau decît să subliniez că informația tehnică e o componentă esențială a acțiunii de modernizare atît la beneficiarii dv., dar și aici, în întreprindere, unde presupun că v-ar veni mai la îndemînă să fabricați rulmenții aceștia noi, mai buni, decît pe cei de acum trei, patru, cinci ani.

Red. — Ca întreprinderea să-și tipărească propriul ei catalog vi s-ar părea prea complicat sau prea scump?

C.I. — Am vrea și noi, dar deocamdată mai este de lucru la el. Mai durează.

Red. — De ce? Cît?

C.I. — Să știți că editarea unui catalog durează foarte

De partea noului fără nici o rezervă

Primăvara modernizării

Uşa de la biroul lui Gheorghe Prodan, directorul general al Institutului Central pentru Construcții de Mașini, nu-și găsește o clipă de odihnă. Prin ea se scurge un neîntrerupt du-te-vino de oameni, în brațe cu dosare groase de calcule și cu vrafuri de desene. În spațiile ușilor deschise se gîndește în viteză a patra. Se întorc liste de utilaje cărora în curînd li se va aplica un tratament de geriatric cu soluții mai moderne, mai economice. Creioanele roșii aleargă prin labirinturile schemelor tehnologice căutînd în fiecare colțisor o înnoire a fluxului.

„Magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta Consfătuire de lucru pe probleme economice de la C.C. al P.C.R., analiză profund științifică pătrunsă de un înalt spirit revoluționar, a adus un nou suflu în munca fiecăruia, o exigență sporită, spune directorul general Gh. Prodan. Unitățile din cadrul institutului nostru au asigurat în această primă parte a cincinalului, pe bază de concepție proprie, un grad de înnoire a producției de peste 75%, fiind introduse în fabricație peste 2.000 de produse noi și modernizate și 1.200 de tehnologii în premieră. Dar, alături de aceste succese, și-au făcut loc și o serie de nerealizări care au contribuit și ele la rezultatele mai slabe și rămîinerile în urmă înregistrate de industria construcțiilor de mașini. Pentru aceste neîmpliniri și noi am fost aspru și pe drept criticați. Toate produsele și tehnologiile mai vechi de 2 ani au și început să fie reanalizate în vederea îmbunătățirii parametrilor tehnico-economici, reducerii consumurilor, înlocuirii materialelor deficitare, creșterii productivității”.

Inginerii Gheorghe Florea, Nicolae Dinulescu și Nicolae Olariu de la I.C.T.C.M. sînt părinții primei linii automate de montaj rulmenți deja în funcțiune la Alexandria. Utilajele automatizate românești fără nici un „y” pe etichetă privesc în ochi fără complexe pe vecinele fabricate de firma Koyo, depășindu-le uneori în performanță. „Pentru centrarea perfectă a colivilor și bilor am experimentat 3 tipuri de miini mecanice-purtătoare, spune N. Dinulescu. În tehnologia japoneză această lucrare migăloasă era executată de două mașini în serie. Utilajul nostru a fost școlarizat să facă ambele operații și productivitatea a săltat cu 80%.”

Deci se poate! În locul celor 2 agregate, unul singur dar polivalent, construit în institutul din Berceni. Acum cei trei specialiști se sfătuiesc cu directorul general cum să crească productivitatea unei faze din linia de montaj mecanizat a cutiilor de viteză aflate în proiectare pentru uzina I.M.A.S.A. Sf. Gheorghe. În locul introducerii scrisnute, cu mîna, a roților dințate pe ax, a asamblării cu sudoare a celorlalte repere din anatomia cutiei de viteză, prese destepite, calculator de gestiune, robocare și cărucioare teleghidate, biomanipulatoare. „Noul flux va permite dublarea capacității de producție pe aceeași suprafață de hală, explică N. Olariu. Linia concepută în institut este atît de

flexibilă, încît știe cu aceleași utilaje să monteze 9 tipuri diferite de cutii de viteză pentru autocamioane, tractoare, combine și alte autovehicule. Degeaba modernizăm însă un flux de montaj dacă nu se întinerește și unele produse. Mașina noastră automată de înșurubat dădea rateuri fiindcă șuruburile nu erau prevăzute cu virf conic și fantă centrată. Merită să se corecteze niște tipare prăfuite ca să se ciștige cîteva zeci de procente de productivitate”.

A venit momentul ca modernizarea să cunoască numai ritmul de sprint.

„Nu ne punem formal cenușă în cap, dar în modernizarea liniilor de montaj mai sînt multe de făcut, spune șeful de atelier Gh. Florea. Dacă în domeniul prelucrărilor de piese s-a atins un grad avansat de mecanizare, tocmai în teritoriul montajului, acolo unde creșterile de productivitate și calitate sînt cele mai spectaculoase, încă 60% din aceste operații se execută manual. Fiecare uzină trebuie să-și improspăteze concepția acestor fluxuri utilizînd și propriile grupuri de proiecta-

și extradure sau sandvișurile metal-plastic-fibre răsucite, greu sau imposibil de prelucrat cu metodele uzuale. Descărcările electrice ale electroeroziunii sau cuțitul luminos al laserului sînt soluțiile pentru această chirurgie de finețe în carnea metalelor sau materialelor nemetalice.

„Aceste tehnologii neconvenționale și-au probat eficiența dar nu putem să ne așezăm comod în fotoliul unui succes, spune șeful de atelier Eugeniu Popa. Deși agregatele cu electroeroziune s-au generalizat și 4 modele se execută în serie, trebuie să finalizăm împreună cu colaboratorii noștri prototipurile mai moderne. După premiera reușită a utilajului laser în halele de la Autobuzul ne frămîntăm cum să creștem fiabilitatea unor subansamble ale lui. Sperăm că mașina cu laser a cercetătoarei Rodica Crișan care croiește în mare viteză la grosimea unui fir de păr, lăsînd în urmă ștraifuri înguste astfel că se economisesc 20 de tone de metal în paralel cu creșterea productivității de 30 de ori, a convins pe beneficiari să lanseze comenzi.”

Cum poate fi temperată foamea de materiale scumpe și deficitare a industriei construcțiilor de mașini? Inginerii Antoaneta Marinescu și Nicolae Mărășescu au imaginat o tehnologie originală de

Cercetare și pasiune

(Urmare din pag. 1)

șele pentru bachelită se poate prelucra și bazaltul, iar unitățile productive posedă cuptoare cu temperaturi de 900—1.000 de grade, folosite la tratamentele termice ale oțelurilor.

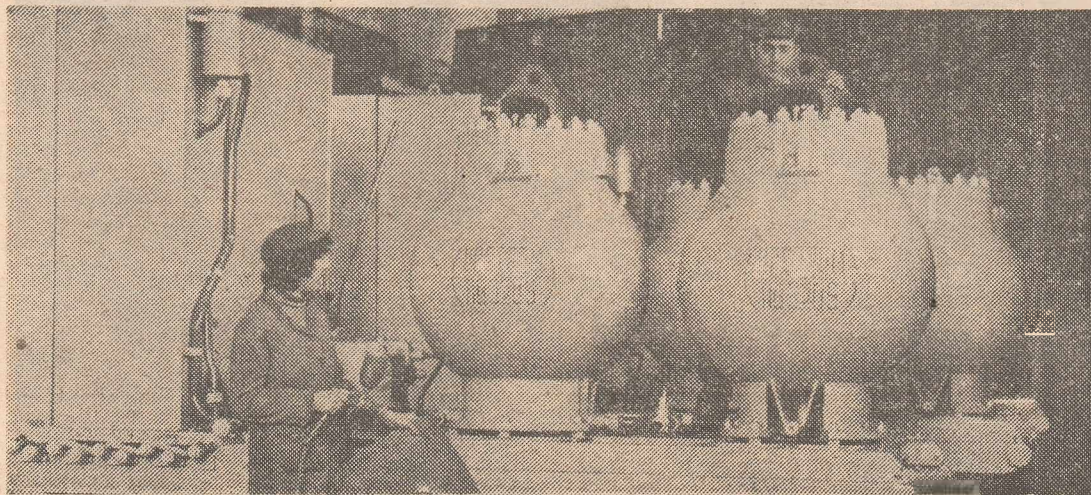
Inerția și conservatorismul, continuă directorul Bărcă, sînt cei mai temuți dușmani ai gîndirii. Iată un exemplu: în construcția de motoare stăruie tendința nejustificată de a supralicita, soluțiile IP-54, adică de a concepe și executa motoare capusate, protejate la acțiunea mediului ambiant. În fapt este vorba de o comoditate în gîndire sau altminteri spus: „De ce să nu dau un ban în plus ca să fiu liniștit”. Această practică duce la supra-dimensionarea pieselor și la un consum exagerat de cupru, cînd este știut că, prin actuala tehnică de izolație, motoarele pot funcționa și dacă sînt deschise. Tocmai de aceea se vor lua toate măsurile, pentru a se realiza astfel de motoare (tip IP-23), care pot acoperi necesarul pentru aplicațiile curente în proporție de 50%. Aceste

în vedere o singură situație de fapt: un lucru realizat, chiar la cele mai înalte cote ale exigenței, își începe declinul, deprecierea morală, din prima zi a nașterii sale. El este un copil drag dar pe care constructorul este dator să-l abandoneze sub raport sentimental și să-și îndrepte gîndurile spre un alt produs de și mai mare tehnicitate. Astfel, acționările pentru troleibuze au asigurat prestigiul acestor autovehicule cu tracțiune electrică, produse la Întreprinderea „Autobuzul”, insistent solicitate la export. Dar astăzi noul devine vechi într-un timp record așa că proiectanții de la ICPE s-au grăbit să realizeze pentru viitoarele troleibuze o nouă inimă de oțel, iar această este comanda electronică prin introducerea în fabricație a convertizoarelor tiristorizate. Pe această bază se va obține și o reducere cu 20 la sută a consumului de curent electric.

În aceeași arie de preocupări, modernizarea produselor, se înscrie și noua instalație pentru tratarea apelor reziduale și a apei potabile prin introducerea tehnologiei ozonului. Pe această cale se realizează o eliminare totală a rezidurilor toxice și o perfectă purificare a apei industriale și a celei de băut. Au fost deja montate, sau sînt în curs de livrare, instalații pentru Combinatul de celuloză și hîrtie din Dej, pentru Combinatul siderurgic Galați, ca și pentru stația de alimentare cu apă a orașului Lugoj. Au fost, de asemenea, primite comenzi ferme din partea unor întreprinderi din București și Brașov.

Evident, în paralel cu aceste măsuri, prin care cercetătorii de la ICPE se grăbesc să asigure cu bani mai puțini și prin sensibila reducere a consumurilor de materiale costisitoare aparate și utilaje performante — colectivele de cercetare duc în continuare apriga dar pasionantă bătaie pentru finalizarea unor idei originale românești, deci pentru afirmarea pe piața mondială a industriei electrotehnice naționale prin motoare, aparate și echipamente similare sau superioare celor executate în alte colțuri ale planetei. Între acestea: serii noi de motoare pentru automatizare; motoare cu rotor disc; serie unitară de motoare fără perii; linii de acționare cu motor și comandă electronică pentru gama de puteri medii, destinată mașinilor unelte, manipuletoarelor și roboților; condensatoare electrice fără dielectric clorurat pe baza noilor uleiuri asimilate; Aparataj electric de comutație în vid pentru joasă și înaltă tensiune (cu efecte economice caracterizate prin reducerea consumului de argint în contacte și creșterea fiabilității produselor prin mărirea de zece ori a duratei de funcționare).

Sînt cîteva din gîndurile și proiectele ce animă în aceste zile viața profesională a specialiștilor de la ICPE. Ele aparțin unui colectiv ce a dovedit prin proba faptelor că nimic nu este imposibil acolo unde domină pasiunea înfrîntă cu hîrnicia, spiritul gospodăresc.

La Cimpina, utilaj petrolier sub semnul noii calități

re. Se impune însă ca noi să generalizăm modularizarea liniilor. Deja lucrăm la tipizarea sistemelor de stocare-alimentare, transfer interoperațional, echipamente de presare.”

La Întreprinderea de Autoturisme Pitești a crescut ca din pămînt o instalație ca o bijuterie, robotizată și automatizată, cu 98% utilaje românești, plămădită în totalitate de mintea specialiștilor noștri. Numeroase mașinării execută conștiincios sub privirea electronică a calculatoarelor și circuitelor TV peste 700 de operații de vopsire și protecție făcînd toaleta unei Dacii la fiecare 2 minute, astfel ca ea să fie nu numai arătoasă ci și imună cît mai mult timp la boala ruginii. Cea mai complexă linie automatizată din țară aduce un important spor de calitate și de productivitate, chiar pînă la 200%. Numai cu o floare însă nu vine primăvara modernizării! Ce trebuie făcut pentru urgentarea montajului liniilor tehnologice similare pentru ARO, Dacia 500, autocamioane, autobuze? Întrebarea trebuie să adune răspunsuri în limbajul faptelor din partea constructorilor, beneficiarilor, cercetătorilor.

Industria construcțiilor de mașini comandă confecții din ce în ce mai complicate geometrice, deseori materialul clientului fiind metalele dure

durificare prin cromare a țevilor pompelor de extracție a țiteiului.

De ani buni, gîndurile inginerului Valentin Zaharia se apleacă numai asupra bazaltului. Această rocă banală poate înlocui oțelurile înalt aliate, plumbul, cuprul, alama din unele piese fără solicitări intense termice și mecanice, conferindu-le chiar o rezistență superioară la uzură. „Unele uzine se acoperă de un comod „nu se poate”, spune. Dar, noi avem experiența unor Dacii și tractoare cu zeci de mii de kilometri la bord avînd sub capotă inele de etanșare a pompelor de apă și întinzătoare de lanț din rocă. O piesă din bazalt cîntărește de 3 ori mai puțin decît una din oțel.

Tehnologiile moderne și eficiente există, au trecut cu succes examenul producției. Pasul următor înseamnă generalizarea lor. Dar pentru aceasta, ne spune directorul Gh. Prodan, toți cei din industria construcțiilor de mașini trebuie să acționăm în spiritul îndemnuirilor și orientărilor formulate recent de secretarul general al partidului, să descoperim mereu cea tehnologie la purtător de a lăsa ușa tot timpul deschisă în fața noului.

FLORIN CONDURĂȚEANU ■

produse vor fi mult mai ușoare și cu un gabarit redus, consumul de cupru diminuîndu-se cu 10—15 la sută. Bine ar fi dacă și cei care ne furnizează tabla de oțel silicioasă ar depune eforturi pentru mărirea calității la acest produs.”

Pe lista priorităților a fost trecută și înlocuirea cuprului cu oțel din unele subansamble din diverse instalații și echipamente. Se au în vedere în acest sens substituirea cuprului cu oțel cuprat la diferite conductoare și cabluri, precum și înlocuirea bobinajelor din cupru prin bobinaje cu sîrmă de oțel cuprat. Noile piese vor intra în corpul unor mașini electrice, transformatoare, aparate electrice și electromagnetice. Desigur, pentru îndeplinirea acestor deziderate este nevoie de elaborarea unor tehnologii speciale, deoarece oțelul și cuprul se recomandă, în bună măsură, prin proprietăți diferite.

Un front de lucru permanent îl va constitui în continuare modernizarea produselor, travaliu ce implică din nou și în primul rînd investiție de inteligență, pasiune și dăruire. În acest sens, adevăratul creator trebuie să albe

Asistăm, în aula arhiepiscopului a Facultății de agronomie din Craiova, la sesiunea anuală de referate științifice a Stațiunii centrale de cercetări pentru cultura plantelor pe nisipuri, cu sediul în Dăbuleni Doljului. O sesiune după toate regulile genului, cu discursuri în limbajul sec, prob, ermetic cerut de împrejurare, cu contribuții originale la temele susținute (o simțim după freacă sălii, după graba cu care numeroși invitați își dau notițe), cu mica morgă „servantă” de care cei de la microfon nu izbutesc să se dezbrace, deși, se vede bine, fac totuși efortul s-o tempereze. N-ai zice că acești oameni își petrec viața nu numai în laboratoare, ci și pe cîmp, de fapt mai mult pe cîmp. Plantele sînt numite cu numele lor științific, iar rezultatele cercetărilor sînt exprimate în indici, tabele și diagrame la fel de cryptice pentru profanii care sîntem. Nu realizezi, ascultîndu-l pe vorbitor, cum arată, să zicem, lavanda de tip „Lavandula angustifolia”, nici solul de arahide „Jumbo Virginia” sau cel de la coacăz roșu „Jonkheer van tets”, ca și altele, multe altele, a căror aventură în nisipurile Dăbulenilor, de la acclimatizare la stabilirea tehnologiei de cultivare și creștere, ține sala cu respirația suspendată.

Pînă aici, nimic ieșit din comun. O sesiune științifică după, cum spuneam, cu tot discursul, o sesiune ce s-ar fi putut desfășura în orice aulă universitară sau academică și ale cărei contribuții, strînse pachet, s-ar fi putut edita oriunde. Un element deosebit ni s-a părut totuși a descifra în fervoarea discuțiilor, în ploaia de întrebări care i-a bombardat pe autorii referatelor, în comentariile pasionate cu care cei înscriși la cuvînt au înconjurat (firește, în același abstract limbaj al specialistului!) una sau alta dintre datele comunicărilor. Dar nici acest lucru, ni s-a atras atenția, nu-i în afara obșnuitului. Cei din sală nu erau doar oameni ai stațiunii, ci invitați din toate zonele cu nisipuri ale Olteniei (așa-numita „Sahara olteană”, întinsă pe mai bine de 200 000 de hectare), ca și din toate „Saharele” de nisip ale țării, de la cele din Satu Mare la cele din Delta sau de pe Dunărea brăileană (totalizînd alte peste 200 000 de hectare). Acești oameni, acești specialiști ai pămîntului ce se nevoiesc pe cele mai sterpe soluri din România, vin la sesiunile anuale ale stațiunii din Dăbuleni. Vin, fiindcă această stațiune, care la anul va celebra un sfert de veac de inovație științifică pe nisipuri, e „stațiunea centrală”, deci conducătoarea expediției în domeniu, vatra unde se testează plantele cu oarecare șanse pe astfel de soluri (pînă azi, cîteva mii de soluri puse sub lupa cercetării), unde se stabilesc tehnologiile pentru cele ce trec pragurile testărilor (pînă azi, 23 de tehnologii-cadru, pe lingă altele, în curs de elaborare sau finisare), de unde, cu un cuvînt, emană știința marii opere naționale a transformării deserturilor în tipsi cu roade. Vin spre aflare de noutăți, spre verificare de experiențe sau ipoteze proprii, spre schimb de opinii, de unde temperatura discuțiilor, care ni s-a părut a vădi un „ce” aparte.

Așadar, nimic dincolo de granițele normalului. Nu altfel se vor fi petrecînd lucrurile la sesiunile de referate ale altor centre ale științei agricole, și nu numai agricole, răspunzătoare de domenii cu roluri mai mari sau mai mici în progresul economiei.

De ce totuși ne-am oprit la această sesiune?

Ne-am oprit pentru că autorii referatelor, cercetătorii și

doctorii în științe pe care i-am ascultat pe parcursul unei zile întregi, se găseau, după cite aflasem, la capătul unui an în care numai de știință n-au avut timp. Cel puțin așa ne-am zis noi, reducînd lucrurile la expresia lor absolută, la care ni s-a părut că singure se invită. Un an în care nu cîmpul abstract al științei, ci celălalt, cel real, a fost supus unei conjuncturi de presiuni, de drastice încercări, mai exact, ținînd de legile oarbe ale naturii, cum încă nu s-au mai întîmplat în istoria stațiunii.

Va trebui să deschidem aici o paranteză, ca să risipim o firească nedumerire a cititorului. Desigur, nu cercetătorii au fost cei ce au primit în plin piept viforul încercărilor vremii, nu ei le-au îndurat consecințele, ci oamenii fermelor de producție, ai celor 11 ferme risipite pe o moșie de aproape 2 500 de hectare. Că oamenii cercetărilor, stăpîni și ei pe o moșioară (nu chiar de totmăruntă, vreo 500 de hectare de cîmpuri experimentale), au resimțit aceste încercări ca și ceilalți, suferind

mai poate face nimic pentru salvarea lor. Ceva, desigur, se va face (rărirea fructelor, fertilizări și irigații diferențiate), ceva se va salva, dar cît? Cuvînd de ordine: gata, trăznitul din senin s-a stins, ajunge cu uimirea și cu jalea! Toate forțele stațiunii, materiale, tehnice, umane, se vor concentra spre sporirea potențialului productiv al zonelor și culturilor afectate, astfel ca recoltele lor să compenseze paguba.

● **Iunie-iulie.** Călduri caniculare. De data asta, nimic neobișnuit, căci pe nisipuri secetele sînt endemice. „Sahara olteană” fiind un pol al acestora, și totuși... Totuși, temperaturile cresc alarmant, se ajunge la peste 67 de grade la suprafața solului, la peste 35 la 10 centimetri sub scoarța lui, la peste 40 în aer, deci la pragul în care albumina unor plante coagulează. Cuvîntul de ordine: toate forțele (oameni, utilaje, adjuvante agrotehnice pentru salvarea plantelor) vor rezolva cu viteză maximă ce au de rezolvat în locurile de

este chemat în ajutor elicopterul, pentru tratarea chimică preventivă a maladiilor. Elicopterul își face treaba, pleacă, sub cerul gol rămîn oamenii. Sînt puțini, mult prea puțini, mult prea mici pentru războiul cel mare care-i așteaptă. Trebuie date, simultan, o mie și una de lupte. Trebuie scurtate, de pildă, corzile vițelor, pentru prezervarea zaharurilor acumulate pînă acum; trebuie purces de urgență la culesul strugurilor și fructelor coapte; trebuie făcute, cu gîndul la producțiile viitoare, fertilizări și irigații suplimentare, pentru accelerarea proceselor biotice din butucii și pomii în care s-a instalat un puternic dezechilibru vital; trebuie... Dar cite nu trebuie? Ar fi nevoie de oameni mai mulți, de forțe mai multe, dar asta costă. Cum să-ți îngădui cheltuieli în plus, la o pagubă de 17,5 milioane lei provocată în doar 10 minute? Pe lingă cele ce s-au întîmplat acum, înghețul din aprilie e floare la ureche, la fel și seceta. Deci, acum, mai mult ca oricînd, se vor face masive și

anul agricol cu un beneficiu de 348 000 lei.

● **Epilog.** Februarie 1989, sesiunea de referate științifice. Datele de mai sus, pe care le aflăm într-o pauză a lucrărilor, ne sînt limpezi. Ne sînt limpezi marele efort depus de oamenii stațiunii, bravura lor, dăruirea lor, strategia strînsă a bătăliei cu timpul, știința organizării, modul în care, operînd pe tabloul anului foarte multe rețuturi, completări, reveniri, redimensionări, l-au ținut teafăr în mîini, nu i-au dat voie s-o la razna, făcînd ca balanța negării aproximatiilor și a confirmării faptelor exacte să funcționeze zi și noapte, neobosit. Totul ne este limpede, dar nedumerirea noastră inițială rămîne: cînd, totuși, au avut timp acești oameni să facă și știință, prezentîndu-se, iată, cu referate-model, cu contribuții originale, cu temele și ideile urmărite pînă la detaliul infinitesimal, de parcă n-ar fi stat decît în laboratoare, în biblioteci sau în cabinete capitate de studii, în liniștea de nimic tulburată a observației și a meditației?

Îi adresăm întrebarea profesorului dr. Petre Baniță, membru corespondent al Academiei de științe agricole și silvice și directorul stațiunii din chiar clipa întemeierii acesteia.

Stați puțin, că nu prea vă înțeleg... vine răspunsul. Păi nu știința e misiunea noastră, a celor 70 de cercetători ai stațiunii? Ziceți că timpul oamenilor noștri de creație a fost fracturat, fiind siliți să facă și alte munci, unele grele, chiar penibile, cu mult sub calificarea lor... N-au fost siliți, le-au făcut fiindcă trebuiau să le facă. Căci totîmcîm o piine în țara asta, și cînd piinea e în primejdie trebuie să sărim s-o apărăm cum se sare în orice luptă, și cu arme sofisticate, dar, cînd e cazul, și cu parul. Și, dacă vreți să mai știți ceva, ei bine, aflați că oamenii noștri de știință, cercetătorii noștri s-au descurcat foarte bine cu muncile de care vorbim. Căci totîmcîm fii de țărani și știm să le facem. Dar greul, cred că ați înțeles, a căzut pe cei din producție. Ei, cei dinții și cei de pe urmă, au trebuit să țină pămîntul în friele, să-l țină teafăr și încordat, ca să nu cedeze, ca pe un pacient în stare de preinfarct, menținut în viață printr-un efort medical extrem. Pe cercetătorii noștri, la urma urmei, întîmplările anului chiar i-au avantajat. Una, că s-au trezit sub soarele unor clipe ce le-au cerut pe loc soluția care ține de știință, de inovație, de imaginație creatoare, deci și-au făcut meseria la un mod intensiv, cu folosul profesional ce decurge de aici. A doua, că și-au cules observații de mare preț pentru viitor, confruntîndu-se cu planetele și pămîntul pe care le au în grijă, cu condiții-limită și cu situații-limită.

În concluzie, tovarășe profesor?... Care e totuși secretul, secretul căutat de cînd e lumea, al cîștigului în socotelile omului cu natura? Cu natura, tovarășe reporter, socotelile, de cînd e lumea, sînt neînchipuit de complicate, dar, în ultimă instanță, neînchipuit de simple: nu-i dai, nu-ți dai. Dacă-i dai pămîntului șapte piei fără să investești, în schimb, nimic, fără să-i oferi stimulentele care să-i întetească, zelul de a produce, pămîntul devine indiferent, uituc, zgîrcit, urzuz, chiar și rău, ca și un om hrănit doar cu promisiuni și iluzii. Și cînd vorbesc de investiții, nu mă gîndesc doar la bani, ci și la muncă. La muncă, în primul rînd. La muncă, la idee, la știință... E limpede?

ILIE PURCARU ■

Aventura în nisipuri

de insolație sau răbdînd reumatisme o dată cu plantele pîrjolite de secetă sau de îngheț, e adevărat. Cum adevărat e și faptul că, pe moșia lor nu chiar de tot măruntă, au trebuit, ca și ceilalți, să lupte ca să-i smulgă stihiei măcar o parte din prada ei, ca s-o aducă în cămara recoltei.

Dar să restabilim cronologia întîmplărilor anului.

● **Aprilie 1988.** În noaptea de 12 spre 13, o brumă însoțită de îngheț paralizază pomi și butuci de viță, principala avere a stațiunii, surprinși în plină înflorire. De fapt, pe mari porțiuni, în plină explozie vegetală, căci pe nisipuri se desprindă rează mai repede și, la ceasul acesta, pomii sînt albi de floare, iar ochii corzilor de viță s-au deschis de mult. Întîmplarea cade ca un trăznit din senin. Pe-aici, prin zona Dăbulenilor, conform datelor meteorologice din ultimii 50 de ani, ultimele brume ale primăverii se abat (dacă se abat!) spre sfîrșitul lui martie, iar ultimul îngheț, după aceleași date, s-a petrecut tot într-un martie, acum vreo 20 și ceva de ani. Într-o statistică greu de alcătuit, mugurii pomilor și ai vițelor au fost compromiși, unii au fost uciși în fașă, nu se

care răspund, după care, cu viteză supermaximă, se vor regrupa în zonele apte să reducă, printr-un surplus de rod, mușcătura secetei.

● **August.** După-amiaza zilei de 24 debutează cu nori alburii, prevestitori de furtună. Furtuna se dezlănțuie la ora 6, dar nu singură, ci cu grindină. O grindină cu boabe mari, pînă la 1 centimetru diametru, și care nu durează mult, doar 10 minute, dar deajuns ca să facă o pagubă echivalentă cu ravagiile unei explozii cu napalm. Din cele 800 de hectare ale podgoriei, 250 sînt, practic, devastate, pe 100 din ele nu mai rămîn pe butuci nici măcar frunzele. Din cele 600 de hectare ale livezii, jumătate sînt la pămînt, pe 100 din ele toți pomii sînt ruși, plantația va trebui defrișată. Iarăși un trăznit care cade din senin! Grindina bate pe-aici, dacă bate, căci bate rar, prin iunie-iulie, cînd fructele încă nu s-au catifelat, deci sînt mai greu de distrus. Paguba se cifrează la 17,5 milioane lei. Dar urmările grindinii nu se vor limita la năpasta imediată, se vestesc pericole de perspectivă, între care bolile ce se vor cuibări în rănile pomilor și butucilor. Se iau urgent măsurile de cuviință,

repezi mutări de oameni, nimeni nu va mai sta „pe post” doar fiindcă acolo e postul lui, toată lumea se va muta doar în locurile cu șansă pentru recoltă. Iar acolo tot omul, de la cercetătorul doctor în științe și inginerul șef de fermă pînă la ultimul muncitor, va pune mîna la cules de struguri și de pierșici, la orice trudnice munci reclamate de clipă. Munci de uzură, extenuante, de zi și noapte, fără pauze, sau cu pauze sumare, fără reprize, adică dintr-o repriză într-alta, într-o epuizantă cursă contracronometru pe o pistă de cîteva mii de hectare.

● **Octombrie,** bilanț de toamnă. Mai poate fi vorba de o sîrbătoare a recoltei? Totuși da! S-au cules, la multe culturi, recolte bune, s-au cules de fapt cam la toate, unele chiar cu valoare de performanță, cel puțin în raport cu condițiile anului: peste 9 000 kilograme de orz la hectar, peste 6 000 kg de grîu, peste 3 500 kg de soia... Pe total, a dat bine și via, la pierșic și la pîr planurile au fost depășite, porumbul de sîmîntă a ieșit și el frunțos, excelent s-au prezentat la raport legumele. Paguba de 17,5 milioane lei a fost recuperată în întregime. Mai mult, stațiunea va încheia

...Prin 1984, subsemnatul publica în revista FLACĂRA o notă de câteva rânduri în care se menționa comportamentul unui șofer de pe traseul liniei 333, un om de suflet, invulnerabil la nervi sau tracăsări și care, mai ales, cu un fermecător suris, ne conducea către destinație având un cuvânt bun, uns cu umor, pentru fiecare dintre cei aflați în raza sa vizuală : aș zice că vorbea singur cu alte cuvinte — neîncălcând așadar interdicția permanent afișată de a se conversa cu călătorii ! — dar replicile sale erau scurte, la obiect, de parcă ar fi comentat un film : filmul cel de toate zilele, proiectat prin parbrizul său sau aflat alături, în zona ușii din față a autobuzului. Nu i-am reținut numele, mi-am notat doar numărul vehiculului, gândindu-mă că nu strică, măcar într-o simplă notă, să-l mai și laudăm pe cel care, din varii motive, ne-am obișnuit a-l huli mai mult decât se cuvine. Mai țineam minte că, la un moment dat, șoferul „meu” a început să cînte încetător : — cîntatul la volan, încă !, nu a fost interzis — ceva de genul : „Frunzuliță sălcioară, morărița mea / Aseară fusesi la moară, morărița mea / Pină sacul măcinară... iapa nu-i, minzu-mi fu-

rară — hei, mindrulița mea”. Restul nu l-am mai reținut.

...Mai zilele trecute însă — urcînd într-un autobuz 131 din stația Aeroportul Băneasa — m-am așezat lîngă două femei în vîrstă ; una dintre ele, zîrînd omul care urca la volan după ce-și ștampilase foaia de parcurs, s-a adresat celeilalte : „Il vezi pe ăsta ? Este cel mai grozav șofer de pe linie !”. Și în clipa cînd autobuzul demara către Casa Scînteii, am auzit : „Morărița-i vinovată, morărița mea / Bat-o norocul s-o bată, morărița mea / Că m-a sărutat o dată... și-am rămas fără o roată — hei, mindrulița mea”. Iar eu am înțeles pe dată cine era cel de la volan... ! Mi se va reproșa poate de către unii că iau apărarea ITB-iștilor — ferească sfîntul !, sînt pasager ca și cei mai mulți dintre dumneavoastră și, ca și cei mai mulți dintre noi ăștia, mă asociez corului public, din nefericire nu întotdeauna auzit cum trebuie, ce afirmă sus și tare că transporturile în comun bucureștene sînt departe de a fi perfecte. Dar vin și eu și zic cum că românul are o vorbă : „uneori nu vedem pădurea, din pricina unei uscăciuni”. Ei bine, eu la uscătura asta mă voi referi în cele ce urmează :

Bucuriile unui șofer

Vasilica, sotia sa, este vinzătoare la „I.C.L. TEXTILA-2”, din strada Doamnei și, de 25 de ani de cînd lucrează, lucrează, numai aici. Imi relatează pîntre altele : „Căsnicia cu un șofer de autobuz în București este grea, este foarte grea ! programul lui este, așa... încurcăm nopțile cu zilele, și invers... trebuie să stau trează, să-l scot haine, să-l pregătesc pachetul — a, hai să vă povestesc ceva : odată, treji fiind cam după miezul nopții, el a coborît și — ha-ha ! l-a „umflat” o patrulă a miliției, văzuseră oamenii lumină la geamuri, s-au întrebat, firesc, ce-o fi acolo ? !... S-a legitimat, i-au controlat și celelalte acte... De atunci se salută !... Alexandru, Sandu este un om vesel... Risul lui... are un ris frumos ! Mă face și pe mine să rid, desi uneori nu-mi vine, am necazuri cu sănătatea... Un om foarte vesel, mda... Dacă n-ar fi fost el, eu nu aș fi trăit !... Cu tot puțînul lui timp liber, are cuvinte frumoase pentru mine... Sînt puțîni oameni ca el, nu mă laud — desi dumneavoastră lăuați-o cum vreți, dar m-ati rugat să fiu sinceră și să vă spun cite ceva așa, fără să mă gîndesc prea mult ! N-a avut soțul meu nici un conflict pînă acum... nici o reclamație, nici o amendă... n-a făcut nici cel mai mic accident — dar el nu v-a spus acest lucru... ? ! (și pare mirată, apoi se miră de propria ei mirare, și zîmbeste și nu se mai miră deloc) : E un om tare bun.

Alexandru Copăceanu (astfel se numește șoferul nostru de la I.T.B.), mi-a spus însă multe altele : așezat la o masă fiind, sau în autobuz în timpul mai multor curse, sau pe stradă pur și simplu, plimbîndu-ne între două treburi ce puteau suporta aminare. Aceeași modestie, aceeași simplitate, același calm. Să fie oare acestea datele unui om obișnuit... ? ! Dacă da — atunci mă închin dinaintea acestor oameni...

„Mama mea n-a vrut să mă fac șofer... din pricina acciden-

telor ; prefera o muncă mai pasnică, mai lipsită de evenimente. Mă întrebați cu ce am început, păi cu ce sîncep ? ! M-am născut în comuna Dălbăuți, județul Vrancea. Sînt absolvent a 8 clase generale, plus cursul de calificare I.T.B., în 1976 — aveam, pe atunci, 23 de ani ! Primul autobuz pe care l-am condus a fost cel de pe linia 143, apoi timp de 10 ani am lucrat pe linia 333. Din 1987, noiembrie, mă aflu și m-ati găsit pe 131... noile autobuze. Ce să vă mai spun ? ! Că din 1977, adică de la început, nu mi-am schimbat garajul — FLOREASCA, unde încă de pe atunci a lucrat tovarășul inginer Vasile Marin, astăzi directorul garajului...”

„Să înțeleg că îl lăudați pe acest om... ? !”

„Nu-l laud, de ce să-l laud ? ! Îl admir ! Eu v-am spus că nu am schimbat garajul de la început, asta e esențialul — garajul este ca și o casă ! Unii mai pleacă... înseamnă că nu e în regulă ceva. Mă supuneți unui test ?”

„Iubiți cîinii ? Vă place, uneori, cite un pahar ?”

„Chiar că nu vă înțeleg... de ce ? !”

„Uitați, vă fac eu acum o mărturisire : pentru mine unul, cineva care se strîmbă în fata unui pahar cu vin și nu-l plac cîinii, devine suspect !”

„A-ha ? ! Ha-ha... ! De băut nu prea bea — este evident de

ce, nu-i așa ? — dar cîinii îmi plac la nebunie ! Putem discuta !”

...Înainte de a deveni șofer a lucrat într-un atelier de lăcătușerie, lucra în fier dar și în lemn. mărturisește că treaba asta l-a folosit și îi folosește enorm în meseria actuală. Îl rog să-mi descrie programul său zilnic : scularea din somn la ora 0,30 (nu întotdeauna, vom vedea imediat), la ora 3,30 trebuie să fie într-una din stațiile „de preluare” — Gara de Nord, Amzei, Piața Victoriei, Dorobanți, etc. apoi, la ora 4,00, plecarea în prima cursă. Se lucrează în două schimburi : schimbul I — de la 4 la 14 ; schimbul II — de la 14,30 la 0,30, ultima cursă. Asta în afara „ranforsărilor (citește : asigurarea cursei în locul colegului care are liber).

Impresii ? !

„Îți iei pachet, char și pline — eu unul nu cobor în traseu ca să cumpăr pline, se iscă necazuri cu călătorii, chiar pentru acel minut-lipsă ! — pachetul mi-l face sotia, încă decuseară, îl găsesc în frigider... Și mai e ceva : plec și mă întorc uneori la ore oribile, trebuie să fiu atent, să nu deranjez vecinii de bloc trîntind ușa la lift sau la apartament etc.”

„Îmi place să lucrez cu colectivul liniei 131 ! Sînt oameni de cuvînt, pe care-i admir : punctuali, respectîndu-și programul

de a doua zi, care la noi variază...” !”

„Am ales autobuzul așa, pentru plăcerea mea... desi în 1983 am fost operat (hernie inghinală bilaterală — „ruptură de prapuri”, s-a exprimat doctorul : făcusem o pană, eram singur, am ridicat roata, bate către 100 kg. o roată !) — au vrut să mă ducă apoi la control, eventual să-mi dea o muncă mai ușoară... ei, na ! ?”

„Pe autobuz, efortul șoferului este mai greu decît să zicem la taximetru : organismul este suprasolicitat, mai ales picioarele, ceea ce duce stîiți dumneavoastră unde... apoi zgîlțituri, rigiditatea scaunului. Am preferat totuși autobuzul ăsta... DE CE ? ! Uite-așa — de-aia ! (și, vă rog să mă credeți, nu mă refer la retribuție, mulți cred că noi, ăștia ne luăm numai după ciștig).

Ce poți spune despre un om simplu ? ! Lucruri simple... ce, altceva. Mă strecor pe neobservate, în aceeași stație Băneasa, mă pozez în dosul geamului despărțitor și „facem” trei tururi Băneasa-Romană, dus-întors. Și imi notez citeva replici ale „șoferului care vorbește singur”, comentînd filmul mut al unei sonore zile insorite :

„mașini întîrziînd, în fata autobuzului. Podul Băneasa („Hai, măi băieți... hai, că e verde !”) „...tot în dreptul podului, două mașini sînt trase pe dreapta la un fluier strident („Au mușcat din roșu... Nenea milițianu’, iartă-i dom’ne !”) ; „...un bătrîn, trecînd prin față, pe galben („Hai, tataie... Hai, tataie, fir’ar să fie ea de bătrînețe !”) ; „...urcă o puștoaică cu ghiozdan în spate, prin față („Tu citi de zece ai luat astăzi la școală, păpușă ?”) ; traversează, în Romană, un tînar cam bleg și cam în blugi („Mai vioi, tinerete... mai vioi !”) ; „...solicită cineva bilete, în stație la Dorobanți („Cîte doriți — cînd ?... Poftim !... Mai dorește cineva, ieftin avem !... Nu... ? ! Atunci călătorie plăcută la toată lumea, hai să ajungem repede la Băneasa !”) ; „...și, dintr-o dată, un grup de elevi de-o șchioapă, la Televiziune — l-au zărit la volan pe Alexandru Copăceanu încă înainte de a opri : se agită, strigă : Nenea Alex... Nenea Alex, nenea... ! („Hai, trupă — sus ! Sus, așa, și tu... ! Care vrei un măr ? !” — și iată că zbieretele entuziaste ale „echipei” nu deranjează pe nimeni, desi sîntem ca niste sardele într-o cutie închisă...). Și — bineînțeles — apoi :

„Frunză verde foi de viță, morărița mea Fir-ar să fii morăriță, of, mindruța mea. Am trei roate la căruță... iar în sac mi-ai pus tîrită, mindrulița mea.

Impresii — II (din carnetul de reporter) :

„Am un deosebit respect pentru copii (poate și pentru faptul că eu nu-i pot avea !) : fiecare avem, cum să zic ? orgoliile noastre, nervii noștri — dar ăștia, copiii, nu merită să fie jigniți de către cei mari, în nici o împrejurare : pentru că asta e o durere !”

„Este bine să se știe că sistemul de blocare a ușilor, ce nu se pot închide atîta timp cît pasagerii n-au pătruns complet în interiorul autobuzului — este real ! Un autobuz nu poate pleca atîta timp cît ușile n-au fost închise ! De aici, multe dintre necazurile noastre — și ale dumneavoastră, care stați și pierdeți vremea pentru cite un încăpățînat inconștient care se agată în ultima clipă. Și, aproape de acele replici „dure” la care vă referiți : îți crește tensiunea domnule, și simți lucrul ăsta ! (în general asta am aflat-o de la colegii mei de volan, cu nimic mai răi decît mine, dar care — și vă spun acum un mare secret : nu au liniștea familiară pe care o am eu !...). Senzația, în fata unor astfel de replici — cel puțin pentru mine — este aceea de... tristete ! (nu le pot răspunde cu același vocabular, în primul rînd pentru că nu am vocabularul ăsta). Și mai sînt convins de altfel că ei, aceștia, nu s-ar adresa niciodată superiorilor lor, la serviciu, cu astfel de cuvinte sau injurii ! Să se adreseze nouă, șoferilor, este foarte ușor... nu-i așa ? !”

Impresii — III („O intîmplare deosebită ? !”) :

„Vin de la I.P.R.S. Băneasa către Scînteia ; un accident : două mașini tamponate, o femeie are piciorul rupt. Am oprit autobuzul — cerînd permisiunea călătorilor ! — pentru a lua accidentata, era ora 7,00 dimineata ; fiind cu toții de acord, am dus-o direct la Spitalul de urgență. Oamenii minuțati cel din autobuzul meu, atunci... ! Mi-a părut însă rău că mai mulți proprietari de mașini mici, opriți la locul accidentului pentru a privi citeva clipe băltoaca de sînge — și-au văzut apoi de drum : că „întîrziem de la serviciu”, că „mi se pătează husa”... că (ingrozitor !). „Ce-am eu comun cu toată chestia asta... ? !”

„Există linii pe care călătorii sînt mai „altfel” decît pe celelalte, am să vă dau un exemplu : Linia 333 : cursă lungă, circa 30 km. — 25 stații) și Linia 131 : circa 7 km — 10 stații. Ei bine, pe ultima linie, pasagerii care urcă pentru o singură stație, si fără bilet în cele mai multe dintre cazuri — sînt cu mult mai mulți !”

Impresii — IV (apropo de controale și controlori) :

„...Îmi este penibil (mi se pare sinistru !) să aud acel strigăt al controlorilor : „tovarășu’ șofer nu deschide ușa a doua... sau ușa din față !”, vă spun însă — cu calmul meu, pe care poate l-ați observat pe parcursul discuțiilor noastre — că, pînă una-alta, nu se poate altfel !... Nu afirm că sînt și oameni nevinovați, dar dacă toți călătorii s-ar urca în autobuz avînd biletul pregătit dinainte (și aici reporterul, zgîndărit, tine să precizeze în paranteză : dacă n-ar exista și acele „distinse doamne” care, după urcare, își scot din sacosă, de sub cumpărături, o poșetă ; din poșetă, o poșetută ; din poșetută, un mic portofel ; pentru ca abia din acest mic portofel să extragă — timp de mai multe stații bune — un bilet mototolit !), dacă, decî, fiecare călător ar avea bunul simț pregătîndu-și biletul într-o compostare înainte de a urca în autobuz — n-ar mai avea loc nici acele penibile conflicte în care, colac peste pupăză, sînt implicați și niste controlori aflați foarte departe de normele firești de comportament într-o societate civilizată !”

— Colegii v-au poreclit „BOMBONEL”... ? De ce ?

— Nu știu... dar mi se trage de cînd lucrez pe 333 ! Chiar, nu știu... ?

— Am asistat — nu știți cînd — la o adevărată cursă : ați luat un pasager cu bagaje, disperat că nu mai ajunge la Gara de Nord, avea tren... aveati în față un 205. Nu l-ați lăsat să coboare la Muzeul salului, și ați avut dreptate : 205-ul tocmai demara. L-ați ajuns însă la Arcul de Triumf, omul a zbughit-o, a prins autobuzul pentru Gara de Nord, nici nu v-a mulțumit măcar... !

— Îmi amintesc... da. Era omul grăbit, ce mai ! Și-apoi, dacă un călător pe care l-am ajutat — fără să calc legile circulației ! — îmi mulțumește, mă bucur ; dacă nu — tot bucuria mea e !”

Autobuzul 131 — 32-B-1088 ; nr. inventar I.T.B. — 2216.

Îl puteți întîlni zilnic, „Bombonel”...

HORIA PĂTRAȘCU ■

O invitație!

Cu discreția ce însoțește totdeauna faptele de laudă, efortul dăruit cu pricepere și respect pentru semeni, prestigioasa firmă comercială „Universal”, asigurîndu-și, cu stăruință și folos, sprijinul factorilor diriguitori ai comerțului bucureștean și al altor organisme ne-a făcut să revenim în Magazinul tineretului de pe Calea Dorobanți ca într-o casă-nouă. O casă astfel aranjată incit, pentru cumpărători în primul rînd, ideea modernizării comerțului să se arate extrem de atrăgătoare și benefică.

Sesizări, propuneri, soluții — un dialog fructuos între cetățeni și autorități

● **Doctorul Marin Botezatu** din Ploiești, str. Cimbrului nr. 1, bl. 18, ap. 4, propune colectivului de specialiști din cadrul renumitului laborator PLANTAVOREL din Piatra Neamț să conceapă și să producă, pe baze naturiste, un medicament somnifer vegetal, sub formă de comprimate. Un astfel de produs farmaceutic, ce lipsește la ora actuală din unitățile de specialitate, ar fi într-adevăr de reală trebuință pentru acei suferinzi de insomnie care nu-s pe deplin satisfăcuți de efectul somniferelor existente.

● **Consiliul popular al municipiului Buzău**, Comitetul executiv, privind modul de soluționare a scrisorii adresate revistei Flacăra de un grup de locatari ai blocului 133 A din localitate: În urma cercetărilor efectuate la fața locului, a rezultat că cele sesizate corespund realității. Pentru remedierea deficiențelor, de comun acord cu conducerea I.J.G.C.L. și comitetul asociației de locatari, s-a luat măsura înlocuirii instalației termice și reparării instalațiilor sanitare de la subsolul imobilului, urmînd ca plata contravalorii să se facă de către locatari în rate egale pe un an de zile.

● **Prinim de la Ion Iordache** din Buzău, str. Brăilei nr. 6: În numele mai multor muncitori de la Întreprinderea metalurgică din localitate, vă rog să atrageți atenția Întreprinderilor de produse cosmetice pentru a onora cît mai repede cu putință comenzile emise de organizația comercială buzoiană privitor la produsul cremă de ras. Aceasta întrucît respectivul articol, indispensabil toaletei bărbaților, lipsește cam de mult timp din magazinele buzoiene de specialitate.

● Din răspunsul trimis de I.C.L. Alimentara 3 București la sesizarea Alexandrinei Sadoveanu, înregistrată la noi sub nr. 8401, reproducem cîteva precizări de mai larg interes cetățenesc: Pentru întîrzierea nejustificată a comenzii, gestionarul Viorel Stere a fost sancționat cu reținerea a 10 la sută din retribuția lunii februarie 1989. Două lucruri trebuie neapărat reținute de cei care beneficiază de serviciile caselor de comenzi: 1. comanda se transmite telefonic de către solicitant cu indicarea adresei exacte, inclusiv a nr. de telefon, și nu prin intermediari, care pot greși transmiterea comenzii sau a adresei, și 2. verificarea comenzii se face în prezența șoferului delegat, după care se semnează de primire pe borderoul de livrare. Se mai cuvine menționat că posibilitatea aprovizionării prin comenzi scrise, depuse direct la sediul casei de comenzi, cuprinde o categorie restrînsă de cetățeni (handicapați fizici, bolnavi ne-transportabili, nevătători etc.) care beneficiază, conform instrucțiunilor în vigoare, de aprobarea Direcției generale comerciale a Capitalei.

● „În luna octombrie 1987, prin intermediul administratorului de bloc, am contractat cu S.G.L.2 din cadrul I.C.R.A.L. Giulești confecționarea și instalarea unei antene colective de tv., pîlînd la casieria respectivei unități contravaloarea devizului de 7.162 lei. Antena a fost instalată de specialistul Mihai Răducanu abia în martie 1988 dar, din pricina superficialității cu care a fost executată întreaga lucrare, nici azi nu funcționează normal. Mai corect zis, nu funcționează deloc. Toate demersurile noastre, atît la conducerea ICRA.L. cît și la SGL 2, au rămas fără efectul dorit și de aceea vă rugăm să ne sprijiniți în rezolvarea arzătoarelor noastre probleme”. (Din memoriul adresat revistei de Asociația de locatari a blocului 59 din București, str. Conducător nr. 15, Sectorul 6).

● Ne scrie electricianul Ion Huian din Săvinești, str. Chimiei nr. 35: Soția mea a născut, în august 1988, cel de-al 5-lea copil și, cum era și firesc, ne-am dus să perfectăm formalitățile pentru a beneficia de ajutorul acordat de stat mamei cu mai mulți copii. Deși am făcut dovada nașterii celui de-al cincilea copil, nici pînă în prezent nu ni s-a rezolvat problema; în loc să primim 500 de lei cît s-ar fi cuvenit, primim tot 400 lei, ca mai înainte. Nu înțeleg de ce DPMOS

Neamț nici măcar nu răspunde solicitării noastre și ne poartă doar pe drumuri ?!

● **Ministerul Industriei Electronice, Centrala Industrială de electronică și tehnică de calcul**, ca răspuns la scrisoarea adresată revistei Flacăra de Lucian Stelaru din Brașov: Aparatele electronice destinate audițiilor muzicale, amplificator A 350, tuner T 350, egalizor EQ 350 și boxele NOVA, produse de I.E.I. București și pe care le-ați achiziționat, pot fi utilizate separat sau cu alte aparate de diferite tipuri, indiferent de cine le-a produs. Producția casetofonelor CD 350 este abia la început și se fabrică în număr redus, fapt pentru care producătorul le-a livrat în linii muzicale complete, așa cum de altfel prevăd contractele încheiate cu M.C.I. Menționăm că s-au contractat și casetofone CD 350, separat, care urmează să fie livrate și la ICRM Brașov chiar în cursul acestui an.

● **Nicolae Soare** din Curtea de Argeș, str. Eliade Rădulescu nr. 21, ne sesizează că, în urmă cu cîtva timp, intrînd în Magazinul-bazar din str. Negru Vodă nr. 91 să cumpere un tub cu pastă de ras, gestionara responsabilă i-a spus că-l servește numai dacă vrea să cumpere tot conținutul unei pungi de plastic în care se găseau și alte articole de care n-avea trebuință — un pachet de țigări „Pescăruș”, un tub de cremă, un șampon — care costau în total 32 lei. Intrînd „de ce ?”, i s-a răspuns pe un ton grav: „Marfa așa s-a primit, așa se vinde !” Pînă la urmă, el a găsit ceea ce căuta în altă parte, dar, nemulțumit profund de lipsa de solicititudine și de atitudine vinzătoare de la magazinul-bazar, se mai întrebă și acum, cu nedumerire: e corect oare să se condiționeze vinzarea unei mărfi de alta ?

● Referitor la scrisoarea adresată de Alexandrina Vasilescu din Craiova, cartierul Cornițoiu, bl. 42-44, ap. 16, Întreprinderea Județeană de gospodărie comunală și locativă Dolj transmite: Din verificările efectuate la fața locului a rezultat că hidroizolația blocului 42-44 a fost deteriorată datorită montării și ancorării necorespunzătoare a unor antene tv. individuale și circulației necontrolate a locatarilor pe terasă. Pentru remediere, Sectorul 5 fond locativ a înaintat asociației de locatari, spre acceptare, devizul lucrărilor. Spre a evita neîntîrziat pericolul degradării în continuare a blocului, unitatea a executat operativ reparațiile strict necesare, urmînd ca recuperarea cheltuielilor să se facă de la locatarii impricinați.

● **Inginerul Constantin I. Ion** din Ploiești, str. Ștefan Gheorghiu nr. 247, bl. 5 B, ap. 36, ne face cunoscut că în anul 1984, imediat după absolvirea Facultății de tehnologie chimică, a fost repartizat ca inginer chimist la Combinatul petrochimic Brazi unde, datorită cîtorva ani lucrări anterior în producție, i s-a stabilit retribuția tarifară de bază. Începînd cu data de 1.XII.1985 — ne spune dumealui în continuare —, am primit decizie pe post de inginer tehnologic în cadrul Secției anhidride, cu aceeași retribuție cu care fusesem încadrat în 1984. Prima gradație mi s-a acordat abia după 4 ani de la angajare. Consider că mi s-a făcut o nedreptate deoarece, adresîndu-mă oficiului juridic al ICITPR Ploiești — unde m-am transferat între timp —, mi s-a spus verbal că prima gradație trebuia să mi se acorde încă de la expirarea a 14 luni de la încadrare. Vă rog să vă interesați dv. și să mă ajutați să clarific această situație care mă frămîntă.

Ne-am interesat: gradația, ca și retribuția, a fost corect stabilită.

● **Uniunea Județeană a cooperativelor de producție, achiziții și desfacerea mărfurilor Gorj**, cu privire la neregulile de la Magazinul Băcești, sesizate revistei de Ion Posa din Hunedoara: Din verificările efectuate în prezența președintelui CPADM Stejari rezultă că o parte din cele sesizate se confirmă. Astfel, gestionara Elena Mihăilescu obișnuiește să vîndă băutura contrar prevederilor; se comportă urît cu consumatorii, soțul o înlocuiește deseori, nepermis, în muncă. Pentru deficiențele constatate ea a fost

Scrisoare comentată

Noul venit

Un colectiv de oameni, oricît de mare sau mic ar fi, e ca un organism viu, în relativă stabilitate, în continuă mișcare și înnoire; unii dintre membrii lui, din varii motive, fie că promovează sau se transferă, se duc în alt loc de muncă, fie că ies la pensie, alții mai tineri luîndu-le locul. Lucruri firești la o adică. Iar dacă-i vorba de împlinirea unei datini, să salutăm sincer, și cu acest prilej, frumosul obicei demult statornicit pe-alocuri de a marca sărbătorește, cu flori, ieșirea la pensie a aceluia care și-au făcut datoria muncind exemplar aproape o viață întreagă.

Spunînd asta am ajuns, firește, și la o altă problemă vitală, cu nimic mai puțin importantă: Cum este primit în colectiv noul venit — muncitorul abia calificat, absolventul de școală profesională sau de liceu, tînarul inginer, economistul, proaspăt medic, profesorul ?...

Am putea răspunde cu mîna pe inimă că, azi, în multe locuri de la noi, primirea unui tînar în rîndul colectivului de muncă decurge adesea sub cele mai bune auspicii. Cu dragoste și înțelegere, cu căldură și grijă, cu exigență (da, da, cu exigență !), dar și cu dorința fierbinte de ajutorare. Pentru ca noul venit să se poată adapta din mers și integra ușor, fără complexe, fără contorsiuni traumatizante, colectivului și comandamentelor sale specifice. Așa se petrec lucrurile, de pildă, la marile uzine „Republica”, „23 August” și I.M.F. București, „Electroputere” Craiova, IMUM Baia Mare, Întreprinderea de rulmenți Alexandria, Întreprinderea metalurgică Iași și în multe, nenumărate alte prestigioase întreprinderi din Capitală și din țară, unde grija față de om în general și față de noul încadrat în special e pusă în prim-planul preocupărilor. Încă de la început, din start, i se creează omului un cadru optim de muncă și viață, în consens cu aspirațiile, cu visurile sale și ale colectivului. Spre a nu se simți deloc singur, izolat.

„Numai la noi, la BJATM Buzău — ne scrie cu întristare tînarul economist stagiar Constantin Vișa din aceeași localitate, str. Salvării nr. 17 — eu, ca absolvent frunțos de facultate, am fost și încă sînt primit cu suspiciune și răceală inexplicabile, cu evidentă neîncredere și indiferență. Am simțit asta încă din primul moment al încadrării mele aici. Deși pe legitimația de serviciu, dată fiind specializarea mea în planificare și cibernetică economică, figurez analist programator, am fost trecut, fără prea multe explicații, ca simplu lucrător la biroul de contabilitate, în timp ce la oficiul de calcul nu toate locurile sînt ocupate de oameni cu studii superioare. Am fost obligat deci să muncesc într-un compartiment care are prea puțină tangență cu pregătirea mea și de aici au început pentru mine și alte necazuri. Aproape toți șefii mei ierarhici au uitat de mine, iar dacă am încercat să le destăinui, cu calm și respect, păsurile mele, dumealor nici n-au avut măcar vreme și răbdare să mă asculte. Mi-au vorbit pe un ton rece, distant și ironic, de parcă aș fi fost un intrus pe ușa din dos, și, în final, iată, după aproape 2 ani de muncă disciplinată, conștiincioasă, m-au găsit că-s un îns indezirabil și incompetent. M-au sfătuit chiar „părintește” să-mi cer discret transferul în altă parte. Am refuzat. De-acum însă, toate visurile mele de a lucra la oficiul de calcul, în domeniul în care sînt pregătit, s-au spulberat definitiv, ca un zid de nisip. Sînt, în schimb, foarte des găsit „apt și competent” pentru serviciile de simbăta și duminică după-amiază, din nopțile de revelion, cu toate că-s tînar și am și eu problemele timpului meu liber. Cînd e vorba de vreun stimulente material sau moral, întotdeauna sînt omis, cîcă „din greșeală”. De zilele mele libere, legale, de odihnă, rareori beneficiaz... Mă simt un dezamăgit și dezorientat...”

Am pus punct aici comentariului, nu înainte de a reține, totuși, morala cazului: Noul venit se cuvine întotdeauna primit cu brațele larg deschise, nu cu răceală, indiferență sau ostentație, ci cu toată căldura sufletelor noastre. Ca pe un prieten, ca pe un adevărat tovarăș de muncă și viață !

MIHAI STĂNESCU ■

sancționată cu diminuarea retribuției pe o lună și i s-a interzis totodată soțului dumeanei s-o mai înlocuiască în activitățile magazinului.

● Iată și un alt caz de abuz și de vinzare incorectă, preferențială, semnalat de Matilda Băloiu din București, str. Mendeleev nr. 17: La Cofetăria București, situată la parterul marelui hotel cu același nume de pe Calea Victoriei din Capitală, torturile Diplomate și alte delicatose de foarte bună calitate s-au vîndut, în ziua de 5 martie a.c. — ca de altfel și în alte zile —, doar pe sub mînă, numai unu-l cerc restrîns de consumatori, prieteni și cunoscuți de-ai vinzătoarei Ilona și al șefei de tură Alexandru. Voind să comand și eu un asemenea tort — încheie cu indignare femeia — mi s-a replicat cu emfază că nu primesc comenzi și că asemenea torturi nu-s pentru toată lumea. Șefa n-avea nici ecuson și nici halat de serviciu nu purta.

● În legătură cu scrisoarea adresată nouă de Ioan Florea Babes din comuna M. Kogălniceanu, județul Alba, Ministerul Sănătății, Direcția asistenței medicale ne transmite: Fosta comună Valea Drăganului din județul Cluj a devenit sat aparținător comunei Poeni. Cum nu puteau exista două dispensare medicale pe raza aceleiași co-

mune, în Valea Drăganului a rămas un punct sanitar. Avîndu-se în vedere satisfacerea nevoilor de asistență medicală ale locuitorilor satului vizat, direcția sanitară județeană a luat măsura de a dota respectivul punct sanitar cu întreaga bază materială și a-l încadra corespunzător cu medici și personal sanitar ajutat.

● Președintele Beldica Trandafir și vicepreședintele Nicolae Chiriță, reprezentanții Asociației de locatari nr. 2 din orașul Comarnic, ne aduc la cunoștință necazul lor. Din luna aprilie 1988, canalizarea blocurilor 2 și 3 din str. Școlii nr. 16-18 este înfundată și distrusă parțial, datorită unor lucrări de excavații efectuate neglijent de Întreprinderea de produse refractare „Vulturul” din localitate. În pofida nenumăratelor intervenții, coloana de canalizare n-a fost nici pînă azi remediată, fapt ce poluează grav împrejurimile și provoacă locatarilor serioase nemulțumiri. Primăvara bate la ușă și este timpul ca toți cei vizati, precum și edilii, și gospodarii orașului, să întreprindă neîntîrziat măsurile ce se impun. Canalizarea nu e doar un simplu element edilitar-gospodăresc, ci un indispensabil factor de civilizație urbană.

Pagină realizată de MIHAI MERIȘANU ■

Poșta redacției

Badea M. Dumitru — Constanța: Dacă putem să vă ajutăm cu ceva, reveniți. ● Groza Dana-Silvia — Vascau: N-o avem. Scrieți-i la Radioteleviziune. ● Ciucureanu Vasiliuca — Brașov: Nu putem să trimitem cititorilor noștri nici cărți, nici altceva. Frecvența librăriilor sau imprumutată de la bibliotecă. ● Călina Ilie — satul Ghindari, com. Laleșu (Vilcea), Lunca Floarea, com. Brebeni (Olt): Producătorii individuali beneficiază pentru fiecare vîfel obținut de la o jumîncă de o primă de 500 lei, cu condiția de a-l îngriji cel puțin 6 luni (Decret 95/1983 pentru modificarea și completarea Decretului 395/1981, art. I. c).

● Făgărășanu Constantina — București: Dacă ați fost plătită de Trulul de construcții hidrotehnice, adresați-vă Ministerului Construcțiilor Industriale, str. Scaune 1, sector 3, iar dacă ați fost plătită de cariera de nisip — Ministerului Industrializării Lemnului și Materialelor de Construcții, Calea Griviței 21, sector 1. ● Lupu Ion — Piatra Neamț: Prin Ministerul Muncii se aprobă procurarea, contra cost, de autoturisme adaptate pentru persoanele care prezintă deficiențe locomotorii și sînt încadrate în muncă sau desfășoară o activitate utilă și au posibilitatea să le conducă personal. Pentru luarea în evidență sînt necesare: cerere, recomandare medicală, adeverință medicală, adeverință de la locul de muncă și o declarație notarială precum că nu ați mai dobîndit autoturism în ultimii 5 ani. ● Dinică Ovidiu — satul Turcești, com. Matești (Vilcea): Persoana delegată sau detașată în altă localitate are dreptul la plata cheltuielilor de transport și de cazare, precum și la o indemnizație de detașare, care se acordă numai dacă condițiile de muncă și transport o împiedică să se înapoieze zilnic în localitatea de unde a fost detașată (mai mult de 10 km).

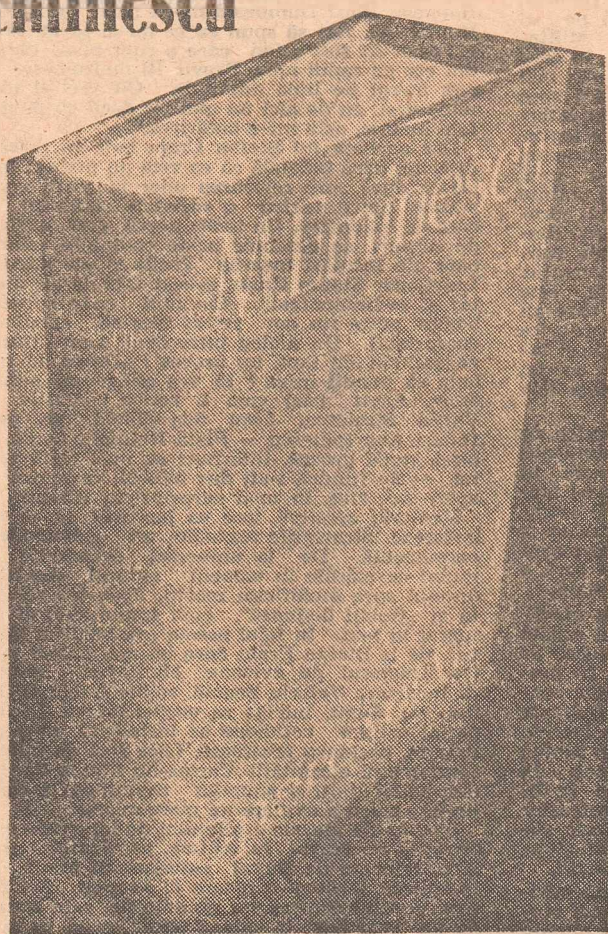
● Neagu Emilia — București: Dosarul de divorț poate fi soluționat și în lipsa soțului pîrit, cu condiția de a se îndeplini față de acesta procedura de citare. Pentru a-l determina să facă tăgăda paternității îl puteți acționa, în mod provocator, în instanță pentru plata pensiei de întreținere, după ce aflați prin Direcția generală a evidenței populației adresa actuală. ● Nedelcu Nicolae — satul Rîpale, com. Păntău (Buzău), Kenes Floarea, Pasol Ion, Gidea Ana, Murariu Costică — București, Tărcatu Marin — Tulcea: În conformitate cu prevederile Legii 5/1973, oame-nilor muncii li se atribuie locuințe în ordinea de prioritate a tabelului aprobat de organul de conducere colectivă. ● Constantin Paulă — București: Potrivit Decretului 167/1958, dreptul la acțiune privind restituirea fondului de rulment s-a prescris după 3 ani. ● Bucur Constantin — com. Beceni (Buzău): În ordinea de prioritate, prevăzută de art. 9 din Legea 5/1973, intră și absolvenții repartizați în producție, veniți din alte localități. Potrivit art. 7, al. ultim din aceeași lege, au dreptul la o cameră în plus persoanele care, datorită stării de sănătate, au nevoie de un asemenea spațiu (anexa nr. 1, cap. II la H.C.M. 860/1973). ● Oprișan Claudiu — Slobozia: A.D.A.S. despăgubește pe proprietarul unei locuințe sau anexes gospodărești care a făcut asigurarea acestora independent de existența autorizației de construcție. ● Gabriela Drăgoi — București: Asociația nu este îndreptătită să vă treacă la cheltuieli de întreținere cu o persoană în plus, dacă dețineți și creșteți în mod legal un ciine.

REGHINA VARVICI ■

● „Flacăra” nu ia în considerare scrisorile anonime și nu primește acte originale. Scrieți-ne cît mai concis. Și nu uitați să vă iscăliți. Precizați eventual telefonul unde vă putem găsi. Audiențele se țin zilnic între orele 11-14.

Eveniment editorial

Spre Integrala Eminescu

Sub auspiciile Academiei Republicii Socialiste România și ale Muzeului Literaturii Române a apărut volumul al XVI-lea din cadrul ediției de OPERE M. Eminescu, ediție critică întemeiată de Perpessicius în urmă cu o jumătate de veac. Sint, de asemenea, într-o fază avansată, preparativele de tipărire a volumelor X și XV, ceea ce ne apropie și mai mult de clipa în care scrisul eminescian se va afla sub ochii noștri în totalitatea lui, realizare editorială de un pret inestimabil, pentru cultura română.

Volumul XVI cuprinde *Corespondența* trimisă și primită de poet, precum și documente referitoare la viața și activitatea lui din perioada 1864-1889. Coordonatorul ediției este Dimitrie Vatamaniuc (responsabilul secțiunii de corespondențe și documentar, și comentariile); responsabilul filologic al ediției este Petru Creția; transcrierea filologică a textelor — Oxana Bulescoanu, Simona Cioculescu, Anca Costa-Foru, Claudia Dimiu, Aurelia Dumitrescu, Alexandru Surdu. Întreg acest colectiv de cercetători de la Muzeul Literaturii Române merită întreaga noastră considerație și grațitudine pentru acritia muncii lor.

MADRIGALUL sau miracolul cîntecului

De un sfert de veac, în viața spirituală a țării s-a integrat, îmbogățind-o memorabil, corul „Madrigal” care — sub îndrumarea compozitorului și dirijorului Marin Constantin (în persoana căruia un excepțional talent se îngemănează armonios și trainic cu o pilduitoare dăruire creatoare), — a devenit o prezență culturală distinctivă, originală a peisajului cultural contemporan al României socialiste. Rostind numele acestei minunate formații corale, al acestei veritabile instituții muzicale, aducem în lumea argumentelor valorice ale artelor, așa cum s-au cristalizat ele în anii ce au urmat generoaselor deschideri afirmate în viața spirituală după Congresul al IX-lea al partidului, unul dintre argumentele de rezonanță. Pentru că, ivite din dragoste pentru frumos și harul de a-i afla acesteia împliniri de neegalat, cîntecele „Madrigalului” au devenit un bun cultural al nostru, al tuturor, prin prezența neobosită a artiștilor ce alcătuiesc

această formație unică în fața a milioane de iubitori ai muzicii; începînd cu spectacolele susținute în cele mai prestigioase săli de concert ale țării și pînă la cele ce au avut loc în sălile unor așezăminte culturale din sate ori orașe de pe întreg cuprinsul românesc ori, să spunem, pe mari platforme industriale sau în sălile de apel ale minerilor Văii Jiului. Un bun cultural căruia — legitimîndu-i-se, prin valoare, fama — sub bagheta dirijorului său i-au fost deschise larg porțile prețuirii și pe toate meridianele planetei. „Madrigalul” s-a ilustrat ca un ambasador inspirat al talentului și aptitudinilor românești, al vocației pentru frumusețea inegalabilă a cîntecului. Prin repertoriul său vast au fost smulse „memoriei partiturilor” melodii peste care se așezase liniștea multor veacuri trecute, demonstrîndu-se continuitatea și noblețea artei universale a sunetelor, în al cărei copleșitor patrimoniu creația muzicală românească, de la cea din vechime și pînă la cea de astăzi, se înscrie cu o contribuție inconfundabilă, originală, cu măzuri de neignorat asupra unor predispoziții și inclinații creatoare, purtînd nu odată pe cetea genului, inclinații ce puteau să se împlinească numai prin poporul din spațiul de largă și armonioasă unduire al plaiurilor de la Dunăre și Carpați.

Toate aceste gânduri, ce se nutresc dintr-un firesc sentiment de admirație pentru virtuțile unor acte artistice a căror condiție de existență este performanța însăși, sînt datorate unei recente întâlniri cu armonii inconfundabile prin care dăruirii membri ai „Madrigalului” aduc spre auzul înmărmurit de emoție și încintare notele unor partituri ce au străbătut secolele. Evident, talentul singur — iar înfățișările talentului se așază în acest caz sub semnul certitudinii — n-ar fi fost de ajuns. El, talentul, s-a însoțit pe acest drum greu către exprimarea ce se convertește în capodoperă interpretativă, cu pasiunea, cu munca pînă la uitarea de sine. Numai astfel s-a putut împlini miracolul prin care, ascultîndu-

du-le, cîntecele „Madrigalului” se încredințează acut sentimentului că sînt născute în împărățiile suave, în țevile inefabile ale unei orgi fără egal, căreia numai omul îi poate afla alcătuirea; căci numai din întâlnirea fericită a notei muzicale cu sufletul se pot rosti, înimitabile, cuvintele. Aproape fiecare piesă din repertoriul celebrei formații are un autor cunoscut al muzicii, al cuvintelor ce o însoțesc; deși nu o dată partiturile au venit, prin timp, pînă la noi, abandonîndu-și pe drum „părinții”. Dar oricare ar fi autorii, lor li se mai adaugă încă unul. Acesta este de identificat în lucrarea de artă a „Madrigalului”, a inegalabilului său dirijor, prin care — păstrîndu-li-se cu o vigoare ireproșabilă datele originale — melodiile sînt înnobite, prin șlefuirea artizanală, înfîntezîndu-le a sunetelor, devenind tezaur. Puritate spre lume de vocile generoase ale unor asemenea interpreți — deslușite cu o perspicacitate savantă, mereu dublată de o omenescă participare afectivă de către Marin Constantin —, melodiile din repertoriul „Madrigalului” sînt înainte de toate un imn adus infinitei puteri creatoare a omului. Din această insolită „orgă umană”, în care sînt topite și armonizate prin secrete alchimii, vocile, cîntecele par a lua chipul unei uriașe păsări care bate cu o aripă în înălțimile astrale și cu o altă în adîncurile pămîntului; zborul păsării fiind deopotrivă omenesc și zeiesc. Dar nu așa trebuie să fie, nu așa este omul? Numai prin el, prin știința și harul omului de a se dăruia armoniilor, sunetele dintr-un cîntec pot deveni independente de cuvinte, se laicizează — atunci cînd au avut la origine o intenție de divinizare — prin umitoare transfigurări pămîntești. „Recitînd” — cu voci în care se îngemănează glasul fragil, cristalin, diafan cu glasul profund, metalic — notele melodiilor unei veritabile antologii a muzicii universale, proiectînd în universal lucrări vechi și noi ale creației muzicale românești, „Madrigalul” și artizanul acestui miracol sonor, maestrul Marin Constantin, susțin de un sfert de veac un examen de veritabil patriotism artistic, prin care sînt îndreptățiti la cele mai înalte aprecieri și merite culturale. Lingă cîntecul lor inconfundabil se așază firesc cuvîntul nostru de elogiu.

NICOLAE DRAGOȘ ■

Scritorul — conștiința a epocii sale

Florin Bănescu:

„Satul l-am moștenit și o să-l las.
mai departe prin ceea ce scriu”

— V-ați stabilit în Arad; o bună parte din proza dvs. constituie un fermecător elogiu adus satului bănățean. Cum ați ajuns să cunoașteți satul bănățean?

— Am ajuns la Arad după ce eram... stabilit în Banat. Încă din vremea cînd oamenii creșteau înalți precum copacii pădurii și își păstoreau turmele prin poleenile Gugului, Tarcului și Semenicului, i-am cunoscut pe cei trei frați vinători (de gadină stricacioase) care au fost

călăușiți de un lup alb pînă în locul unde aveau să pună nouă vatră de sat, după ce, bineînțeles, au răpus balaurele cel mare de la Trei Ape (Vămuitoarea undelor Timișului și al turmelor de căprioare), ajutați de maimarele cerbilor, am fost prieten cu puiul de vînt născut din iubirea unei vîntoase cam buiace (o șuviță, de fapt, despletită din pletele Cosavei) și unul din vînturile munților pomeniți mai sus (dar, uite, am uitat care a izbîndit în întrecerea iscată din

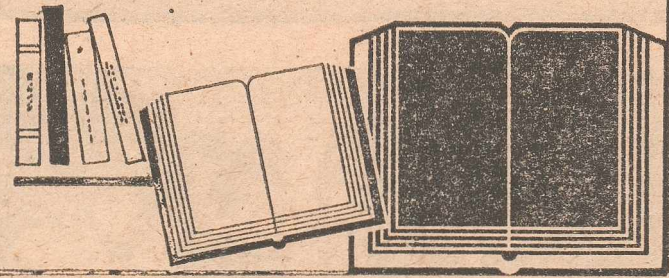

pricina zăludei). am lăsat cu junii satului, cîntînd sub sprinceană de pădure, am luat parte la lupta cu răitarii imperiali, atunci a ars satul și chinul Tudor (primarul satului, la noi) a trecut în carnea Teiului, stăpînitorul înțelept din Slatina lui Florei, cel care avea puterea să înflorească și iarna și, încă, ehei... Ați uitat că vorbiți cu

DORIN SĂLAJAN ■

(Continuare în pag. 15)

VITRINA CARTILOR

Temperatura unei pasiuni

Ștefan Andronache colecționează cărți poștale ilustrate de aproape trei decenii cind, student fiind, împrăștiat rugăminti în acest sens, prin intermediul revistei Flacăra, tuturor doritorilor de corespondență din țară.

Cu trecerea anilor patima s-a încins, schimburile au depășit granițele țării, iar colecția s-a rotunjit, ajungind astăzi la mai multe zeci de mii de exemplare diferite.

Dar lucrurile nu s-au oprit aici. O asemenea bogăție de documente iconografice trebuia valorificată în așa fel încît să bucure cit mai mulți împătimiti de cunoaștere și de frumos. Și, după o epuizantă, dar inspirată muncă, ilustratele s-au aliniat după criterii rigurose concepute, constituindu-se apoi în tematici sugestiv intitulate: România de ieri și de azi, costume și dansuri tradiționale, Dunărea de la Izvoare, schimbările au depășit granițele țării, iar colecția s-a rotunjit, ajungind astăzi la mai multe zeci de mii de exemplare diferite.

Dispuse, adesea, pe panouri, multe piese din colecția atît de diversă au fost expuse, mai întîi, în holul Bibliotecii municipale, unde Ștefan Andronache lucrează de peste două decenii, apoi în licee, la consfăturile cadrelor didactice, în săli de expoziție din Tecuci, Galați, Brăila, Sibiu și București ca, în cele din urmă, perseverentul cartofil să fie invitat cu varii tematici din insolita sa colecție în Franța, la Paris și Fontainebleau și în Suedia, la Rättvik.

În curînd, iubitorilor celei de a șaptea arte li se va oferi pri-

leul de a vedea o nouă expoziție „Istoria sentimentală a filmului” care va cuprinde circa 1200 secvențe, din filme și portrete ale marilor actori, între care 100 imagini numai cu Greta Garbo.

Dar neastîmpărul pasiunii lui Ștefan Andronache nu putea cunoaște odihna. Unele cărți poștale s-au substituit în diapozitive pentru activitățile culturale-educative, cărora li s-au alăturat alte imagini adunate, de data aceasta cu propriul aparat de fotografiat, din frumoasele împrejurimi ale Tecuciului, de la munte și de la mare, din Iași sau de la Ipotești, imagini care, logodite mai apoi cu muzica și versul, s-au metamorfozat în numeroase comunicări audiovizuale sau diaporame, apreciate mai întîi în propria-i urbe, dar și la Piața Neamț sau Galați, Slobozia sau Brașov, București ori Botoșani.

Pasionatului animator cultural nu-i putea scăpa, deci, nici centenarul Eminescu, eveniment pentru care s-a pregătit cu grijă încă din anii trecuți. Numeroaselor imagini de valoare autentică pe care le-a descoperit vrînd să reconstituie drumurile „Luceafărului” prin țară sau străinătate, adăugîndu-li-se trei diaporame: „Fiind băiet păduri cîtreieram”, „Reverie eminesciană” și „Dintre sute de catarge”, alte două aflîndu-se deja într-un stadiu avansat de finisare.

Un om, o pasiune mistuitoare, o oază de sensibilitate pentru tecuceni însetați de frumos. Și nu numai pentru ei, de bună seamă.

VASILE GHICA ■

Cronica literară

de Romul Munteanu

Filozofia „stării de Caragiale”

Și Platon Pardău face parte din rîndurile acelor prozatori ce par să-și construiască rîntănele asemenea faimoaselor tabele concepute de Mendeleev. Ambițios, dornic de originalitate, autorul examinează ce spații goale sau neîmplinite se găsesc moștenite de la înaintași, face diagrama stării de lucruri din romanul contemporan, ia temperatura personajelor și începe să-și imagineze un imens amestec din toate acestea, conceput însă în așa fel încît să nu se suprapună pe nici o machetă de carte existentă. Așadar, un pic de bizarerie, o stare polemică discretă și glisantă, un pic de ironie și umor, puțină nebulă incercuită de rațiune, un pic de absurd într-o lume privită ca o stare de tranziție spre o existență mult mai riguroasă ordonată etc. etc.

Avînd în palmaresul său o duzină de romane, Platon Pardău l-a clădit cu nonsalanță pe al treisprezecea. **Bănuitele primejdii** (Ed. Militară, 1988) este un gen de roman-anchetă în care enigmaticele sunt calculate să iasă la iveală din mai multe părți. Dornic să-și ghideze cititorii spre obiectivele urmărite de el, Platon Pardău intervine frecvent cu explicații în procesul de textualizare. Prevenții la turnura unor evenimente, avertismente privitoare la abandonul unei micronarații și revenirea la alta, aduceri aminte asupra modului de scriitură, toate aceste procedee sînt de fapt acte de presiune asupra conștiinței cititorului naiv, sensibil la micile capcane textuale cu care poate intra în conversație. Enunțul prim de deschidere a narațiunii este conceput în acest sens. „Întîmplările care au dus la destituirea lui Ștefan Craiu de la rubrica decese sînt oarecum ciudate și dificilă este și încercarea de-a le povesti. Rare cazuri, ca acesta, cînd cuvîntul să simtă că trebuie și să-și dea seamă că nu vrea”.

Așadar, o agenție de publicitate cu servicii de decese, vinzări-cumpărări, lucruri pierdute etc. ajunge să reprezinte primul nucleu epic al cărții prin însăși derularea unei întîmplări inedite. Un tînr cu acte în regulă (aparentă) anunțat decesul lui Vasile Stroiescu. Dar a doua zi tovarășul Vasile vine la agenție, demonstrînd că nu e mort și cere pedepsirea omului care a transmis o informație insuficient controlată.

Palierul acesta al intrigii evoluează cu precădere într-un climat absurd. Ștefan Craiu capătă sentimental culpabilități. Zilnic îl întreba pe colericii său director (Baltazar) cînd va fi destituit. „Starea Caragiale” începe să capete contururi. Aparat de urlat la subalterni, Baltazar devine repede o duioasă mașină de stors lacrimi personale. Dispare de la agenție, iar Ștefan Craiu se transformă în anchetator amator. În felul acesta planurile epice ale romanului se diversifică în diferite medii, aria caracterelor umane se lărgeste și ea în mod firesc, iar absurdul ajunge să se interfereze cu coerciția tehnicii și a rațiunii în cele mai inedite situații.

Scriitorul își anunță de altfel mereu schimbările de strategii textuale. „E timpul să mai vorbesc puțin de Baltazar, care nu este pur și simplu Baltazar, ci reprezintă o mai largă, destul de largă sau prea largă, categorie. Marele Baltazar mereu în vîr de apoplexie era mult mai puțin expus la accident decît se părea. Era mult mai bine protejată inima lui mare decît lăsa să se vadă exploziile directoriale. Toate acestea din cauză că Baltazar era din bransa acelor oameni care conduc oameni.” Din păcate limbajul caracterial uzat de Platon Pardău este atîns de o teribilă banalitate, dedusă din registrele stilurilor publicistice vorbite. Plusarea lexicală nu dă decît efecte gongorice.

Totuși, se cuvine să arătăm că Platon Pardău

dispune de o artă a creării de tipuri. Ștefan Craiu, funcționarul de la decese, devine personajul cel mai compact prin comportament. Mediocr, vicelan, tenace, Ștefan Craiu cade peste diferite enigme, ridică involuntar vîlul de pe anumite evenimente și fapte uitate, pătrunde în medii superioare fără complexe. Ștefan Craiu este prototipul omului mărunț, asemănător cu clovnii din filmele comice franceze. El și Baltazar întretin într-un anume fel starea de straniețate ușor caragialescă, ușor mateinală a acestui roman. Funcția lui catalizatoare în economia acestei cărți este extrem de pregnantă. Dialogul dintre el și Baltazar, repliat într-un sanatoriu de boli nervoase, este foarte elocvent. Întrebat de fostul subaltern dacă i-a făcut rău prin publicarea eronată a celui enunț mortuar, fostul director răspunde imprevizibil: „Rău? Izbucni Baltazar. Rău? Dumneata mi-ai făcut rău mie? Ha, ha, ha. Am să spun eu ce mi-ai făcut. M-ai eliberat. Ai fost mina care a rupt plasa căzută din cer pe capul meu. Bravo. Îți mulțumesc. În rest mergi pe linia dumitale. Cit vrei și pînă unde vrei, eu de aici nu mai ies decît cu picioarele înainte, asta mi-e hotărîrea.”

Dar ancheta lui Ștefan Craiu bate în direcții diferite. Fără îndoială că ea este un pretext menit să ducă spre relevarea unor biografii enigmatice, tipice pentru o societate stalinistă în curs de înhumare. Un umor negru, gras, exaltant de sensuri, se deschide peste cuvintele sincope ale fostului tovarăș Vasile și ale micului funcționar Ștefan Craiu, evocat față de alt martor al evenimentelor. Cuvîntul cade aproape bolnav peste un om retras într-un anonim confortabil. Un dialog între două lumi diferite redeschide, de fapt, un proces: „De ce nu trebuia să puneti mina? El v-a obligat să puneți mina. Acest (sic) cum îi spune, Vasile. — Vasile Stroiescu, i-am dus tabloul, pe porțiunea Ana Ipătescu — Piața Națiunii. Lemn de brad, ramă groasă, întărituri să nu-l rupă vîntul. — Nu fîndcă i-ați dus tabloul, ci pentru că apare azi, zise, în mod surprinzător pilotul.”

Memoria afectivă face ca lucrurile să se interfereze. Strategiile textuale au o deschidere permanentă. De la universul pragmatic al răului ce colcăie în oameni, autorul deschide drumul spre metafizica morții. Povestea relatăată ar „trebui disjunsă”, cum spune autorul integrat în text. În felul acesta este realizat liantul de la Ștefan Craiu spre un nou culoar epic (constructorul de avioane Modrogan, pilotul de încercare Valeriu Brumă, soțiile Adela și Genoveva). Subit, intriga se verticalizează. În imperiul grijiilor cotidiene se instalează moartea, datoria, pasiunea creatoare, frica față de infinit, sentimentul eternității. Cartea lui Platon Pardău iese astfel dintr-o anumită trivialitate a existenței pentru a explora un mare mister.

Spaima de moarte a pilotului de încercare este depășită de acesta. În schimb, accidente tragice, relevate de fluxul cotidian al vieții, se înmulțesc. Genoveva moare la naștere, Modrogan, vestitul constructor de avioane, este omorît de un țigan beat în cabina telefericului ce urca spre Postăvarul etc.

Epilogul cărții îi aduce din nou în prim plan pe Ștefan Craiu, pe Vasile, fostul tovarăș, și chiar pe Baltazar, ajuns macaragiu. Aerul enigmatic al cărții se limpezeste.

Platon Pardău a scris un roman problematic cu personaje problematice, dar din păcate, cu facilități literare ce se aglomerează excesiv în finalul cărții.

Romanul se epulzează însă într-un mister deschis și vag polemic. S-a făcut astfel ziuă peste lumea lui Caragiale în starea a doua, așa cum a fost ea înțeleasă de Platon Pardău.

• Cartea de știință • Cartea de filosofie • Cartea de istorie • Cartea de reportaj •

Concepția calendarului

Era firesc ca în elaborarea lucrării sale, **Virstele timpului**, apărută la Editura „Meridiană”, Ion Ghinoiu să reabiliteze concepția calendarului popular românesc întrucît acesta implică momentele generice ale culturii tradiționale, diversele ei simboluri și motive care au perpetuat o viziune stenică despre lume și viață. Poate cea mai stenică viziune, dacă avem în vedere faptul că în sistemul operant al tradiției orale există variabile ce ne pun în legătură cu o experiență de viață milenară în care creația materială și spirituală s-a consolidat pe un mod de a fi și de a înțelege lumea, de o marcantă originalitate.

Iată de ce cartea lui Ion Ghinoiu, ca o contribuție programatică despre calendarul popular tradițional, era demult așteptată, fiind menită să umple un gol în literatura etnologică de specialitate. Autorul a înțeles pe deplin răspunderea imensă care-i revine în reasezarea pe adevăratele sale temeri a calendarului popular,

pentru ca înțelesurile îndreptate asupra acestuia din urmă să nu fie estompate de considerațiile de moment, conjuncturale, de pînă acum, ori de suspiciunile și îndoilele care s-au răsfrînt asupra acestui subiect.

Meritul autorului este și unul de pionierat în urmărirea genezei calendarului nostru popular, aproape uitat de către contemporani, lăsat doar în seama specialiștilor din domeniul culturii populare, în ciuda faptului că acest calendar prefăcează momentele fundamentale ale culturii românești, în întreaga sa legătură cu viața etnică, națională, cu faptele vieții istorice și cu practica vieții economice. Ar fi necesar să stăruim asupra acestor aspecte esențiale prin prisma cărora conținutul lucrării capătă înțelesuri de adîncime, din perspectiva unei concepții pe care s-a întemeiat și prin care a durat în decursul timpului calendarul popular, cu suma de valori și simboluri pe care le înglobează.

O analiză îndreptată asupra celor șase capitole ale lucrării ar fi în măsură să pună în evidență modalitățile specifice și originale de măsurare a timpului la români, pornindu-se de la modelul popular. Chiar dacă,

să zicem, aceste modalități specifice nu ne aparțin întru totul, ele capătă note distincte pentru noi, cum arată I. Ghinoiu. Avem în vedere reperele pentru măsurarea timpului, încadrate în **orologiul cosmic**, stabilind relațiile cognitive ale omului în raport cu astrul — soarele și luna —, cu toate unitățile derivate în mentalitatea populară, de la ziua solară, la anul lunar; apoi **orologiul biologic**, legat de multiplicitatea activității umane și, îndeosebi, de „comportamentul pasărilor și animalelor, care i-a oferit omului puncte de reper pentru orientare în timp”. În fine, **orologiul social**, prin care sînt puse în actualitate noțiuni de o extremă importanță pentru înțelesurile de structură ale unei culturi, ca: „viața de om”, „veacul de om”, cu echivalente în „timpul biotic uman”, care-și găsește reala sa împlinire numai în social, de unde rezultă, după autor, că „viața de om este mai lungă decît timpul său biotic, cuprins între naștere și reproducere”.

Disocieri similare interpretative sînt făcute în capitolele care analizează „înnoirea (nașterea) timpului calendaristic”, „tineretea”, „maturizarea” și „îmbătrînirea” aceluiași timp,

cu deschideri largi spre fenomenele de ritual, de observații astronomice, de acte de divinație, ori de strigătul peste sat, de ramura verde și de actele de purificare, adăugîndu-li-se momente importante ale muncii agricole prin care se definea Anul Nou Agrar, cu un evantai de calendare legate de pornirea plugurilor, de semănat, de culegerea plantelor de leac, de apicultură, de structura calendarului pomi-viticol, ajungîndu-se la definirea Anului Nou Pastoral, Singiorzul, cu toate fazele sale importante. Pe coordonatele „maturizării timpului calendaristic”, autorul înscrie practicile de la solstițiul de vară, configurate de Sinziene, de dansul ritual al Drăgaicelor, jocul călușarilor, pentru a încheia cu analiza nuanțată a „îmbătrînirii timpului calendaristic”, marcată de patronii anotimpului friguros, Sinnicoara, hora anotimpurilor și altele. În ultimă instanță, concluzia valoroasă a lucrării lui Ion Ghinoiu, conduce la ideea că avem în calendarul nostru popular mărturia de netăgăduit a unei civilizații tradiționale străvechi.

VASILE VETISANU ■

Economiile naționale

În zilele noastre, ansamblul celor aproape 170 de state existente în lume cuprinde o mare varietate de economii, care traversează procese și stadii diferite ale dezvoltării, realitate în fața căreia se manifestă tendințe, care sînt uneori și teoretizate, de negare a rolului și importanței economiilor naționale, de accentuare a integrării și creării unor complexe economice internaționale.

Avînd în vedere toate aceste aspecte, lucrarea lui Gheorghe Badrus, **Economiile Naționale** (Ed. politică, 1988) reprezintă o noutate, o carte de pionierat mai ales prin construcția și conținutul ei. scrisă de pe poziții științifice avansate, care merită să fie salutată ca atare.

Autorul și-a propus să înfățișeze atît marea varietate a economiilor naționale ce formează economia mondială, cit și o serie de similitudini ale acestora. Una din intențiile de bază ale autorului — intenție realizată de altfel — este de a contribui la depășirea unor viziuni statice sau perimate, asupra economiilor

SEMNAL

● La Editura Eminescu a văzut recent lumina tiparului un volum selectiv de versuri al lui Nicolae Dragoș: **Poeme dintr-un sfert de veac**, completat cu pertinente referiri critice, precum și cu o substanțială prefață semnată de criticul C. Stănescu, din care cităm: „Creator polyvalent, apelând cu modernă mobilitate la variate modalități de expresie, poetul Nicolae Dragoș scrie în lirica actuală o pagină distinctă și originală. (...) creația lui, intonată în atâtea „registre” diferite, vădește remarcabilă coerență izvoită din aceea unică a tonului, proprie poeziei autentice, care au ceva de spus”. Iar Edgar Papu notează: „Nicolae Dragoș este un poet curat, tonic, luminos, lipsit de orice componentă dizolvantă. În buna tradiție românească, subtilitatea și adâncimea sa nu ating niciodată milul neptunian”.

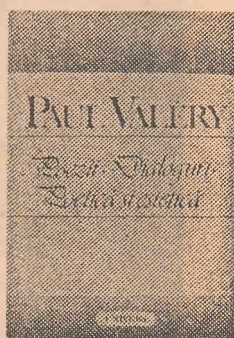
● În colecția B.P.T. a Editurii „Minerva” au apărut zilele trecute trei volume cuprinzând **Nuvela chineză medievală: Pozele dragonului trîndav, Cămașa din perle, Șerpoala albă**. Traducerea din limba chineză este semnată de Toni Radian (unele dintre versuri sînt tălmăcite și de Florentina Visan), iar prefața este semnată de B. Wechsler. Din istoria culturii și civilizației desprindem aspectul relevant că povestirile medievale

(huaben) din perioada Ming — una dintre cele mai înfloritoare în cultura chineză — continuă în plan superior cîștigurile lingvistice și estetice din epocile Song și Yuan —, constituind, în același timp, un moment de răscruce în evoluția vechii proze chineze.

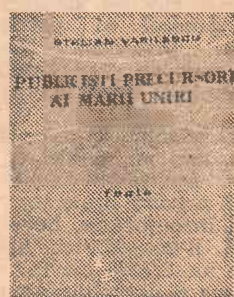
Incontestabil, nuvela medievală chineză s-a constituit într-un moment de vîrf și a fost, realmente, un adevărat precursor pentru întreaga mișcare culturală a Chinei secolelor XVI—XVII (sfîrșitul perioadei Ming), ca și pentru întreaga literatură chineză ce a urmat, contribuind în mod decisiv la „democratizarea literaturii chineze”.

● Una dintre cele mai reușite apariții editoriale ale anului 1989 se anunță încă de pe acum a fi monumentală tălmăcire în limba română a lui Paul Valéry: **Poezii. Dialoguri. Poetică și estetică**, (apărută la Ed. „Univers” în traducerea lui Ștefan Aug. Doinaș, Alina Ledeanu și

Marius Ghica). Excepționala ediție este îngrijită și prefațată de distinsul om de cultură Ștefan Aug. Doinaș. Masivul tom de 835 de file cuprinde atît creația poetică valeryană, dialogurile socratice după modelul marelui filosof elin, cit și oseriele referitoare la poetică și estetică:

● Publiciști precursori al Marii Uniri se intitulează cartea lui Stelian Vasilescu (redactor la revista Familia), apărută la Ed. „Falca” din Timișoara. În prima secțiune a cărții se fac referiri la gazetele puse în slujba și idealul Marii Uniri (**Albina, Concordia, Drapelul, Dreptatea, Luceafărul, Lupta, Orientul latin, Telegraful român, Tribuna, Unirea, Vulturul** ș.a.), iar în secțiunea a doua sînt prezentate cîteva destine ale unor gazetari printre care: George Bariț, Vincențiu Babeș, Valeriu Braniste, Octavian Goga, Onisifor Ghibu, precum și

prea repede uitații: Sever Bocu, Gheorghe Tulbure, Ioan Bechnitz, Iulian Grozescu, Volumul lui Stelian Vasilescu se constituie într-un frumos omagiu adus continuității și unității ființei noastre naționale, împlinirii națiunii române între granițele istorice firești.

● Dintre aparițiile de prestigiu ale Galațiului literar vom consemna la loc de cinste volumul de versuri **Supunerile** de Corneliu Antoniu. După editarea volumului de debut **Ascunsă** (în care **Monodelfia** este realmente o capodoperă), pe care critica literară l-a întîmpinat cu încredere, a doua carte de versuri este lucrarea unui poet cu ade-

vărat dotat. Despre scrisul talentatului autor s-au exprimat convingător Laurențiu Ulci: „Lirismul acestui poet e discret, ca o ninsoare ascunsă, împrăștiată difuz în tot aerul sensibilității” și Nicolae Ciobanu: „Confesiunea sobră se dizolvă în inefabilul poetic de la sine, poemele căpătînd individualitate și forță de captare...”

● La Editura Militară a apărut **Temerarii** de Ionel Chiru. Fiu al glicii dură, el își găsește spațiul de cuprindere și de exprimare în „nesfîrșitele întinderi albastre”. Romanul reface într-una traseele unei călătorii,

fie că este vorba de o călătorie în timp și spațiu, fie că este vorba de o călătorie în istorie, fie că este vorba, pur și simplu, de o călătorie în marginile nebănuite ale propriului eu.

● Cartea de știință ● Cartea de filosofie ●

naționale și de a surprinde mișcarea și devenirea lor istorică. Pentru a putea reflecta dezvoltarea economiilor naționale în complexitatea lor, legăturile ce există între procesul acumulării și nivelul de dezvoltare economică, autorul a grupat economiile naționale după criteriul tipului de reproducție care are în vedere cadrul larg de cuprindere a acestui proces, precum și faptul, foarte important, că el se petrece în orice economie națională, indiferent de structură, nivelul dezvoltării și orînduirea socială. Ca urmare, realitățile contemporane demonstrează că nu ne mai putem limita numai la cele două tipuri de reproducție largită — extensiv și intensiv. Autorul propune 6 asemenea tipuri, pornind de la cel de subzistență în țări cu cel mai scăzut nivel de dezvoltare, la tipul subextensiv (economii cu structuri dominante agrare), la cel extensiv (economii ce depun eforturi pentru industrializare și modernizare), apoi tipul mixt sau tranzitoriu (țări din grupa superioară a celor în curs de dezvoltare), tipul intensiv (complexe economice cu nivel înalt de dezvoltare), în sfîrșit, tipul integrativ-inovativ (țări cu nivelul cel mai ridicat al avansat din punct de vedere al producției).

Contribuția cea mai valoroasă

și originală pe care o aduce autorul constă în definirea largă, complexă, atotcuprinzătoare a conceptului de economie națională. Conceptul propus are un asemenea grad de abstractizare încît el este aplicabil atît țărilor bogate cit și celor sărace, atît celor independente cit și celor dependente din punct de vedere economic, celor cu tradiții de sute de ani ca și celor tinere aflate în curs de cristalizare, el reflectă elementele componente pe fundalul treptelor istorice pe care se află statele, sau sistemele sociale-economice. Elementele care trebuie luate în considerație pentru a defini economia națională sînt privite nu ca o sumă ci ca un ansamblu organic încheiat. În viziunea autorului economia națională este un agregat economic complex, aflat într-un stadiu istoric de dezvoltare, o entitate de sine stătătoare distinctă, care reunește în cadrul și limitele unui stat o rețea de activități și interdependente economice variate, funcționînd pe baza resurselor, a diviziunii sociale a muncii, extinsă la scară națională și a sistemului economico-social dominant în interiorul său, cu participarea și pentru satisfacerea trebuințelor comunității sociale care este națiunea. Orice economie națională funcționează în interacțiune cu altele în cadrul mai larg al di-

viziunii internaționale a muncii, propriu unei anumite perioade istorice, care influențează dezvoltarea sa.

Cu deosebire, insistă autorul asupra contribuțiilor încheiate în viziunea și concepția unitară a tovarășului Nicolae Ceaușescu referitoare la teoria și practica dezvoltării economiei naționale, elaborată după cel de-al IX-lea Congres al partidului, concepție care privește, mai ales, rolul pozitiv al economiei naționale în înaintarea fiecărei țări pe calea progresului, rolul determinant al realizării unei rate înalte a acumulării, importanța independenței economice pentru emanciparea țărilor în curs de dezvoltare, rolul națiunii în întărirea bazelor sociale ale economiilor naționale, falsitatea teoriilor care pledează pentru integrarea supranațională, unitatea istorică a treptelor evoluției economiei naționale, influența stimulatorie a colaborării internaționale bazate pe egalitate, respectarea independenței și suveranității, neamstec în treburile interne și avantaj reciproc.

Prin ipotezele avansate, incursiunile făcute, abordarea convingătoare a numeroaselor aspecte, lucrarea incită la noi întrebări și dezbateri.

ILIE PUJA ■

Cîntarea României

Un Stradivarius pe an

De mult timp voiam să-l reîntîlnesc pe lutierul popular Ludovic Kalmar din comuna Olari, județul Arad. Cînd bătrînul meșter popular, care va împlini în acest an 89 de ani, a pus pe masa juriului etapei de masă a festivalului muncii și creației libere ultima vioară model „Stradivarius”, pe care a realizat-o în anul 1988, parcă întreaga sală a început să vibreze în jurul acelei execuții deosebit de îngrijite, cu un cap ornamentat artistic, acoperit cu un lac brun închis. L-am pofțit lîngă noi, la masa juriului. Ludovic Kalmar este unul dintre cei mai culți meșteri populari pe care i-am întîlnit în drumurile reportericești spre „Porțile Zărahului”, dar și unul dintre marii „poetici” populari ai lemnului, pentru care sursa primă a inspirației trece dincolo de subiectivismul propriilor confruntări cu timpul în armonia sunetelor perfecte, destinate a fi înălțate în marile săli de concert. Ceea ce conțea pentru meșterul lutier Kalmar nu este, cum s-ar putea crede „fidelitatea” față de suprafața cioplită cu mîgălă, ci restituirea inefabilului ascuns în materie, ascuns în lemn. Abia în clipa în care a descoperit, printr-o tenace muncă, intuiție și îndeminare că două așchii (sau bețișoare) scoase din același trunchi de copac, ori din aceeași scindură, nu au sunete identice meșterul din Olari a făcut marea pas al minții și inimii spre „desfacerea” tainelor celebrului lutier italian. Dar de la cunoaștere pînă la execuție mai trebuie rezolvate o mie și una de lucruri. De pildă, cum poți să faci ca o scindură, cu o suprafață mare, cit fața unei vioi să scoată, în fiecare punct al ei același sunet? Nu mai într-o asemenea unitate perfectă, sunetele scoase de corzi sub vraja arcusului vioi, nu se vor „brui” reciproc! O asemenea lucrare, ne spune bătrînul Kalmar, nu se poate face decît manual, cu cele mai fine dăli din cite se pot imagina în lume, prin mii și mii de „scobituri”, pînă ce materialul vioii se transformă într-o unitate perfectă de sunet. Astăzi, cele 75 de vioi tip „Stradivarius”

confectionate de meșterul popular Ludovic Kalmar sînt răspîndite în întreaga țară, dar și aproape pe toate continentele pămîntului. Aceste vioi, sub arcusurile marilor violoniști, ne transpun în lumea sunetelor pe care numai vioarele „Stradivarius” le pot scoate, într-o suavitate tonală din sfera inefabilului. Cele 75 de vioi confectionate pînă în prezent înseamnă o operă de proporții apreciabile, care este cinstită astăzi în marea Festival al muncii și creației libere, festival în cadrul căruia se afirmă, într-o deplină unitate și armonie, toate generațiile și categoriile de creatori din patria noastră. Desigur, drumul lui Kalmar spre această desăvîrșire creatoare a fost lung, chiar foarte lung, de peste patru decenii din clipa în care a obținut, în îndepărtata lui tinerețe, certificatul de calificare. După ce a înălțat în sat 48 de acoperișuri de case și 18 acoperișuri de bucătări de vară, lucrînd în calitate de șef al echipei de dulgheri de la cooperativa agricolă de producție din localitate, în ultimii ani s-a dedicat, în exclusivitate muncii de lutier popular.

Acum, după ce a „călătorit” o viață de om prin spațiul sunetelor — apropiînd mereu, cu răbdare, iscusință și tenacitate lemne, scinduri, bețișoare după criteriul aducerii la același „numitor” comun al sunetelor — din cauza bătrîneții nu mai poate construi decît o singură vioară tip „Stradivarius” pe an. Continuă, însă, și astăzi să citească biografia de oameni celebri, citește și recitește pentru a nu știu cîta oară biografia familiei Stradivarius, continuă să vină în contact prin lectură cu epoci de cultură, civilizații, eroi, gînditori, inventatori, și artiști ca un tenace autodidact, continuînd să guste bucuria creației de orice natură ar fi ea, dar mai ales taina viorilor. În acest univers, lumina inimii și ochilor săi vibrează în noul timp istoric al patriei, asemenea sunetelor ce se înalță de pe coardele unei vioi, construită de mîinile sale.

EMIL SIMĂNDAN ■

Vernisaj fotografic

În sala de expoziții „1 Decembrie 1918” a Casei Centrale a Armatei s-a deschis recent o interesantă retrospectivă de artă fotografică, în cadrul căreia col. dr. ing. Gheorghe Rizeanu (membru al Asociației Artiștilor Fotografi din România și al E.F.I.A.P. — excelențe artist fotografice — al Federației Internaționale de Artă Fotografică), expune peste 100 de lucrări. Bucuria noastră de a semnala acest vernisaj fotografic este cu atît mai mare cu cit reprezintă chintesența și rodul muncii a mai bine de 20 de ani de activitate în domeniul fotografiei. Să nu uităm că Gheorghe Rizeanu deține peste 60 de premii naționale și internaționale (medalia de aur O.N.U. — 1979, medalia de argint în Japonia — 1981, premiul II în Brazilia — 1985, precum și premiul I

la toate edițiile Festivalului național „Cîntarea României”.

Așadar, o expoziție insolită prin simplitatea și naturalitatea ei, prin diversitatea mijloacelor tehnice folosite. O expoziție despre dragostea de a prețui timpul.

PAUL AGARICI ■

O VESTE CA O CHEMARE:

A început luna pădurii!

Cel mai înalt arbore din Europa s-a identificat în valea piriului Artagul, afluent al Buzăului. Este un molid înalt de 62 m și cu diametrul de 2,5 m la înălțimea de 1,50 m de la sol. Cel mai înalt larice din Europa se află tot în România, lângă Hațeg. Deține recordul de înălțime al speciei de 62 m. Este un motiv de mândrie pentru noi, românii, că redatele cele mai înalte ale pădurilor Europei se află aici în Carpații care ne-au adăpostit ființa națională, dar și un prilej serios de reflecție asupra imensei noastre responsabilități față de destinul pădurii românești. Căci dacă ea ne-a salvat de la piere, este acum rindul nostru să-i răsplătim milenara grijă față de strămoși și să o lăsăm ca zestre de mare preț urmașilor urmașilor noștri, fiind nu altă pro-

prietarii ei încît să abuzăm de toate prerogativele absolute ale acestui drept, cît niște uzufructuari cu drept de folosință și cu datoria de suflet de a o păstra ca pe comoara ochilor din cap. Întîiul frate al românului a fost codrul și niciodată nu trebuie să cădem în păcatul celui care și-a ucis fratele. La ora cînd foamea de masă lemnoasă ridică toporul sau setea de pămînt arabil incendiază pădurile, noi, cei care am trăit de milenii întregi „lipiți de munți” (ex montibus adherent), după cum menționau istoricii antici, trebuie nu numai să apărăm pădurea, dar să o și întărim ca pe o cetate care să devină, prin străduința noastră, inexpugnabilă, invincibilă.

În Amazonia pădurile sînt incendiate, în Bangladesh sînt tăiate fără milă, lucru ce a determinat inundații catastrofale. Ne amintim de lunile mai-iunie ale anului 1970 cînd șocurile undelor de viitură de pe râurile noastre ne-au lovit casele, locurile de muncă, familiile și, pentru întotdeauna, inimile. A trebuit să vină poporul să ne vorbească cu glas de tunet despre unele păcate ale noastre, săvîrșite față de mama noastră a tuturor — PĂDUREA. La începutul seco-

lului trecut, suprafața României era acoperită în proporție de 60 la sută cu păduri. Ceea ce nu au reușit secole întregi, au reușit cîteva decenii de exploatare capitalistă, nesățioasă, în goană oarbă după profituri uriașe. Pînă în anul 1930, pădurile au coborît cu o iuțeală de necrezut la proporția de circa 27 la sută din suprafața țării. Reforma agrară din 1921 a dus la sacrificarea a aproape un milion de hectare de pădure pentru crearea de noi suprafețe arabile și izlazuri

comunale pe versanți puternic înclinați.

„Revista pădurilor”, cea mai veche revistă de specialitate din țară, a apărut în anul 1886, într-un moment îngrijorător pentru soarta pădurilor românești, cînd despădurirea luase proporții catastrofale. Un eminent agronom, P. S. Aurelian, scria: „Cînd se simte nevoia de a se produce cereale mai multe, să nu alergăm îndată să tăiem pădurile și să arăm locurile, ci să căutăm a spori productivitatea prin ameliorarea metodelor de a exploata pămîntul cultivat”, iar în anul 1894, prof. P. Antonescu era de părere, în aceeași revistă, că: „Nici un popor nu poate fi mai interesat și mai obligat la păstrarea și cultura pădurilor precum este poporul român, fiindcă în codrii falnici ai Carpaților a scăpat și s-a reconstituit nația românească”.

În anul 1916, se atrăgea atenția asupra caracterului antinațional, antiromânesc al societăților forestiere străine ce acționau în zonele de graniță din Carpați în ajunul intrării României în război pentru desăvîrșirea unității naționale.

Acad. Camil Petrescu scria în nr. 4/1954 din „Revista pădurilor”: „Nu mă înșel, cred, dacă, lăsînd la o parte unele excepții afirm că în literatură și arta anilor dintre cele două războaie mondiale, tematica frumuseții codrului a fost părăsită. Vitalitatea lui nu se împacă nicidecum cu o poezie decadentă, crescută a-nemic, în cenecluri literare și cu o pictură a decompoziției. Din nefericire, codrul se făcea tot mai rar, nu numai în literatură, ci și în cuprinsul țării întregi. S-a despădurit nu numai cu nesocotință, ci și cu sălbăticie. Munți întregi au rămas pleșuvi, iar povîrnișurile lor, altădată umbrite de păduri mărețe, acum măcinate de zăpezi și geruri s-au prefăcut tot mai mult în grohotișuri aride. Nimeni pare că nu-și dădea seama că aceasta este mai mult decît o greșală economică, e o mutilare a sufletului poporului nostru”.

În anii socialismului, rolul cardinal al pădurii a fost pus în adevărata sa lumină. „Tre-

buie să se acorde o atenție deosebită păstrării și dezvoltării fondului forestier, care are o însemnătate deosebită, pentru mediul înconjurător, pădurile reprezentînd un bun național de valoare inestimabilă pentru viața și viitorul națiunii noastre socialiste... Să nu admitem sub nici un motiv tăieri mai mari decît cele normale, să asigurăm o creștere corespunzătoare, anuală, a fondului forestier” — sînt înțeleptele cuvinte ale secretarului general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, relevînd, astfel, o problemă de mare interes național.

S-au adoptat, în această direcție, mai multe legi cu caracter ecologic: Legea nr. 9/1973 privind protecția mediului înconjurător, Legea nr. 1/1976 a gospodăririi apelor, Legea nr. 2/1976 privind conservarea și dezvoltarea fondului forestier și Legea, mai recentă, nr. 2/1987 privind conservarea, protejarea și dezvoltarea pădurilor, exploatarea lor rațională, economică și menținerea echilibrului ecologic.

Într-adevăr, pădurea îndeplinește în zilele noastre adevărate funcții de poluare, stress și zgomot, un rol de o importanță nemaiîntîlnită pînă acum. Dacă la începutul civilizației omenești, pădurea a fost considerată doar ca un simplu mijloc de obținere a materialului lemnos pentru foc și construcții, azi, pădurea, pe lângă milenara-i menire, are un rol complex geomorfologic, edafic, climatic și hidrologic, economico-social, sanitar și turistic. Pădurea furnizează uriașe cantități de substanțe organice vegetale, asigură stabilitatea solului și fixarea terenurilor nisipoase și dunelor mișcătoare, stăvilește viiturile din precipitații, evitîndu-se eroziunea de suprafață a solului și, în același timp, un fitoclimat specific se instalează benefic în interiorul pădurii.

În cursul unui an un ha de pădure poate reține în sol peste 6 000 mc de apă, cantitate echivalentă cu consumul anual de apă a 70 de persoane din mediul urban. Pădurea sprijină enorm agricultura

prin perdelele sale de protecție ce asigură sporirea umidității atmosferei în zona culturilor agricole. De pildă, un simplu fag „producînd” 1,7 kg oxigen pe oră, cantitate suficientă vieții normale a 64 de persoane, purifică, în același timp, 4 800 cmc bioxid de carbon și emană zilnic 400 litri de apă, îmbunătățind umiditatea mediului ambiant.

Astfel, pădurile României, uriașe filtre pentru atmosfera poluată, produc anual peste 30 milioane tone oxigen și consumă peste 40 milioane tone de bioxid de carbon, un hectar de pădure purificînd într-un an 18 milioane mc de aer și reținînd pe frunzele arborilor 80 de tone de praf, funingine, zgură și alte substanțe nocive. Aceste umanitare „fapte de arme” ale pădurilor ne bucură nespuse, dar ele se întîlnesc doar acolo unde sînt, la deal și la munte. Dar în cîmpie și în orașele aglomerate? Dacă în pădure se găsesc între 2—15 mii ioni negativi, într-un cmc de aer, în teren descoperit există doar o mie de ioni negativi, iar în orașe și, în jurul lor, chiar mai puțin: calitatea aerului se înrăutățește în mod nepermis. Iată de ce Legea nr. 2/1987 obligă la crearea de zone verzi în jurul întreprinderilor, în vederea înlăturării și atenuării efectelor nocive ale activității acestora și în jurul localităților urbane.

Cunosc un doctor oncolog la Oradea, pe nume Alexandru Georgescu, care și-a făurit o maximă care poate da oricui de gîndit în ceea ce privește protecția mediului înconjurător: „Un arbore în plus, un cancer în minus”. Îndrăgostit de urbea de pe malul Crișului Repede, el suferă atroce ori de cîte ori vede un arbore tăiat: o gură de oxigen s-a mai dus pe apa simbetel și anhidrida sulfuroasă a mai prins ceva putere. „Se impune o adevărată reconciliere a noastră cu pădurea... aceasta presupune ca silvicultorul să nu mai folosească violența împotriva pădurii, niciodată și sub nici un motiv... invocînd, de pildă, necesități economice imediate, căci — pe o asemenea cale — am risca să subminăm înseși bazele dez-

MIHAI EMINESCU

La mijloc de codru des...

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniș,
La voiosul luminiș,
Luminiș de lingă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănindu-se din undă,
In adincu-i se pătrunde
Și de lună și de soare
Și de păsări călătoare,
Și de lună și de stele
Și de zbor de rîndunele
Și de chipul dragei mele.

(1883, decembrie)

voltării noastre viitoare. Respectul și grija față de natură și de pădure sînt elemente esențiale ale politicii noastre de dezvoltare, se integrează organic în filozofia partidului precum și în atenția întregului nostru popor, foarte sensibil la problemele ecologice, implicit ale pădurii — se subliniază, pe bună dreptate, în „Revista pădurilor” din anul 1979.

La Oradea, inspectorul șef, ing. Nicolae Noja, îmi spune că deși locuiește într-un oraș de cîmpie, privirea lui se îndreaptă mereu și mereu în direcția munților Apuseni. Pentru că numai de la munte vine salvarea cîmpiei și de la pădure vine apa trebuincioasă recoltelor din Cîmpia Crișurilor. Cînd frontul atmosferic vine dinspre Atlantic, el se lovește, la intrarea în țară, de dealurile și munții Bihorului, determinînd la Stîna de Vale și Beiuș mari precipitații. Dar oricît de torențiale ar fi ploile, pădurile bihorene, adevărați bureți verzi, rețin cantități enorme de apă pe acele pinilor, brazilor și pe frunzele stejarilor și fagiilor. Cît nu s-a reținut se scurge în pămîntul friabil care-l filtrează și apa iese din izvoare curată și proaspătă. Cîtă nu s-a scurs, în sfîrșit, curge la vale, dar fără a forma torențe periculoase care să ia totul cu ele. De aceea, norii care au trecut peste Oradea parcă sfîdînd-o se întorc spășiți în altă formă de agregare: din vapori, în apa Crișurilor. Cine a făcut minunea asta? Muntele! Muntele care a atras asupra sa fulgerele și tunetele, care și-a sacrificat poate cîțiva arbori loviți de fulger, dar a întors apa binefăcătoare spre cîmpia care aștepta însetată. Muntele este marele prieten al sănătății omului: rășinoasele purifică și ozonizează aerul montan, pe această cale concentrația ridicată de oxigen acționează asupra sistemului respirator și circulator al omului, crește impresionant numărul de globule roșii, sporște concentrația de fosfor și calciu în organism și se activează glandele cu secreție internă.

Dar pădurile exercită o influență foarte mare și asu-

pra caracterului — îmi mai spune el. Muntele face pe oameni mai frumoși, mai aspri, mai dirji, mai hotărîți.

În anul 1989 inspectoratul silvic județean Bihor, prin ocoalele silvice din subordine, își va intensifica eforturile în vederea menținerii integrității fondului forestier, limitarea tăierilor, creșterea ponderii pădurilor în unele zone cu climat mai puțin favorabil, evitarea dezgolirii solului prin tăieri, readucerea în circuitul economic, prin împădurire, a terenurilor excesiv degradate sau în alunecare, inapte pentru folosința agricolă în suprafață de 200 ha din care 180 la deținători și 20 ha la ocoalele silvice în zonele ero-

date de lingă Aleșd și comuna Roșia. La ocolul silvic din Sudrigiu, prin brigadierul fruntaș Liviu Roiti, s-au obținut frumoase rezultate în conservarea, exploatarea rațională și igienizarea pădurii pe care o au în grijă pădurarii din subordinea sa.

La inspectoratul silvic județean din Cluj-Napoca, inspectorul șef adjunct, ing. Aurel Pepine, întîmpină „Luna pădurii” cu inițiativa unui plan de împăduriri pe 775 ha, din care 600 ha prin împăduriri și reimpăduriri cu foioase și rășinoase autohtone valoroase. 380 ha vor fi împădurite pe terenurile excesiv degradate prin eroziuni și alunecări de

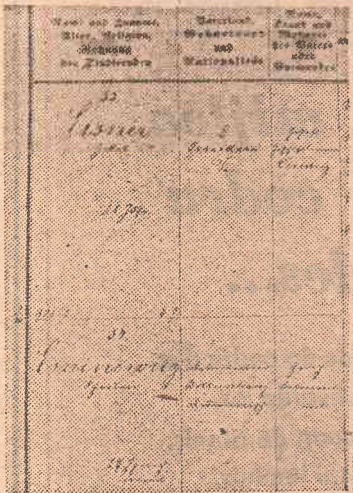
teren din fondul funciar agricol în raza ocoalelor Cluj, Gherla, Dej și Turda, din care 100 ha vor fi împădurite prin grija ocoalelor silvice, iar restul prin alți deținători: consilii populare, I.A.S. și C.A.P., inspectoratul livrînd materialul săditor și asigurînd asistența tehnică de specialitate. Pe marginea drumurilor din județ se vor planta duzi și alți pomi fructiferi. Paralel, vor avea loc acțiuni de igienizare și curățire a zonelor împădurite din jurul municipiului Cluj-Napoca și orașelor Dej și Turda. Pe această cale se face un apel călduros la toată populația să sprijine acțiunile cu caracter atît de ge-

neros și benefic, puse în slujba tuturor, din cadrul „Lunii pădurii”, atrăgîndu-se atenția asupra grijii deosebite pe care trebuie să o aibă fiecare cetățean din marea urbe pentru zonele verzi din jurul întreprinderilor și orașului. Deși eforturile ocoalelor silvice au fost răsplătite de succes și locul ripelor, ravenelor și rupturilor a fost luat de covorul verde al pădurii, cum ar fi, de exemplu, în perimetrul „Capul Dealului” și Horoban, valea Fizeșului și coasta Bonțida, Mănăstur-Făget și Coasta Lunii, totuși, atitudinea iresponsabilă a unor cetățeni cu concepții învechite a lovit în unele din aceste plantații, îndeosebi în cele înființate în apropierea municipiului Cluj-Napoca prin incendii provocate din neglijență cînd s-au deplasat în aceste zone pentru excursii și recreere. Acești „distrugători de păduri”, ieșiți la aer curat, nu se gîndesc că au nevoie de un aer bun, sănătos și la întoarcerea în urbe? Căci orice pădure din jurul unui oraș reprezintă „plămînul” prin care respiră și plămînil noștri, ocrotindu-ne sănătatea. În județul Mureș, în sectorul silvic, s-au obținut rezultate deosebite, fiind depășiți toți indicatorii de plan, îndeosebi la export, pe anul trecut. Depășirea este uimitoare: ea s-a realizat în proporție de 170 la sută la planul de livrări la export de ciuperci, împletitură de răchită, carne vinat, miere de albine.

Un vechi proverb românesc spune: „Cine n-a clădit o casă, n-a născut un copil și n-a sădit un pom, nu este om”. În primăvara aceasta timpurie, mă voi naște a doua oară. Voi sădi un pom în orașul Oradea. Și cred că în Zona de Vest, în cartierul Rogerius. Acolo este mai mare nevoie. Și invit pe toți cititorii revistei „Flacăra” să facă la fel în locurile unde muncesc și trăiesc, pentru triumful deplin al pădurii românești și al aerului ei curat!

PAȘCU BALACI ■

Pașii poetului

Eminescu la Praga

Dintre călătoriile lui Eminescu, dincolo de hotarele țării, cea mai puțin cunoscută până acum a fost cea pragheză. Se știa doar că, la Praga s-a imprimat pentru nemurire chipul de „tinar vocod” cum îl definea Lucian Blaga, tulburătoare fotografie care a intrat în conștiința națională, reprezentându-l pe romanticul poet la vîrsta de 19 ani. În consecință, se presupunea trecerea grăbită a lui, spre Viena, în septembrie 1869, după ce căminarul își asumase cheltuielile de întreținere, în urma stăruințelor celui mai mare dintre frați, Șerban, el însuși student medicinist aflat de trei ani în străinătate.

Mai apoi avea să se descopere în manuscrisul eminescian 2306 descrierea unui tulburător vis avut în noaptea „de la 11 spre 12 febr. 876”, cu evocarea unor personaje din istoria Spaniei, în casa de la Ipotești, în prezența mamei sale, care avea să se prăpădească peste doar cîteva luni. În acest context apare și fratele său, Șerban, mort în 1874, precum și descrierea centrului orașului cupolelor de aur: „Am ieșit parcă-n tirg și am mers pe uliți largi ca bulevarde (ulita mare din Praga)”.

Că Mihai Eminescu a trecut prin Praga era așadar limpede. Dar ce va fi căutat el în marele oraș al Boheimiei, cînd drumul direct cu trenul spre Viena era prin Cernăuți și Bratislava fără a se face acest înconjur de 1.000 de kilometri?

Pentru a găsi răspunsul la această arzătoare problemă ne-am decis să cercetăm amănunțit arhiva universității pragheze și alte documente care puteau aduce o cît de mică lumină. Am făcut-o în partea a doua a lunii februarie, primindu-ne în țara prietenă, Cehoslovacia, nu numai o plăcută prețimurie primăvară dar și oameni inimoși, infierbîtați de ideea de a contribui la lămurirea momentelor albe din viața marelui nostru poet, recomandat de UNESCO cu toată căldura spre a fi mai bine cunoscut pretutindeni în lume. În acest an al Centenarului morții sale. Asadar, împreună cu artistul fotograf Vasile Blendea și tînărul cercetător Titu Gheorghe Cocheș, am format o trinitate romantică pe urmele lui Eminescu, curioși să aflăm și să imor-

talizăm pe peliculă taina care l-a minat pe visătorul nostru poet spre Praga cu 120 de ani în urmă.

Să reluăm, așadar, firul întrerupt în luna august 1869 cînd, mai cu binisorul, mai cu forța, energicul tată al atîtor copii pe care și-i dorea ajunși spre o stare intelectuală superioară, îl determină pe Mihai Eminescu să renunțe la instabila și nelimpede profesie avută în trupa Mihai Pascali, poate și la frumoasa jună Lina Popescu, și ea participantă la turneul întreprins prin Galați, Iași, Cernăuți și Botoșani. După o sedere scurtă la Botoșani și Ipotești, pregătindu-și marea călătorie, Mihai părăsește meciagurile natale, ademenit de mirajul pe care îl deschidea atotcunoscutul frate Șerban, student medicinist pe atunci la München. Dar nu se îndreaptă spre acest oraș german unde fratele cel mare urmase pînă în semestrul al șaselea al Facultății de medicină, ci spre Praga, așadar Șerban însuși schimbîndu-și locul de studii, după opinia noastră tocmai pentru a fi împreună cu Mihai, luat categoric sub aripa sa protectoare.

Universitas Carolina Pragensis era celebră în acea vreme în Imperiul austro-ungar. Avîndu-și obirșia în așezămîntul inițiat la 1348 de Carol al IV-lea, luminatul rege al Boheimiei, aici s-a dezvoltat o puternică facultate de filosofie încă din 1562. De ce a fost aleasă această universitate pentru studiu, credem că este ușor de explicat: Universitatea Carolina era recunoscută în acea vreme pentru condițiile lesnicioase oferite studenților, taxele și cheltuielile în întreținere fiind dintre cele mai scăzute din toate institutele similare din Europa. Aici, cu banii puțini ai căminarului, cei doi fii ai săi ar fi putut urma în condiții bune și cu cheltuieli puțină studiile dorite: Mihai — filosofia, Șerban — medicina.

Pătrundem cu emoție și curiozitate în „arhivul” cum ar fi spus Eminescu însuși rectoratului Universității din Praga, întîlnindu-ne deosebita amabilitate a directorului Arhivelor Universității, doctorul docent în științe juridice Karel Litsch. Simplu nume Eminescu deschide lacăte și seifuri grele de timp și de

documente și lată, acum avem în față grăitorul registru al studenților înscrși la Facultatea de medicină, în toamna anului 1869. La numărul 54 este trecut numele Șerban Eminovici, celelalte rubrici consemnînd că are 27 de ani, că s-a născut la Botoșani, în România fiu al lui Georg, de profesie agricultor (din Botoșani, România), de naționalitate română și religie ortodoxă. De asemenea se precizează că Șerban va urma semestrul al VII-lea, și anume cursurile de medicina ochilor, pediatrie, anatomie patologică, anatomie descriptivă („topografică”), fiziologie, ortopedie practică medicală („cazistică”). Din nomenclatorul corpului didactic rezultă că erau somități cunoscute în lumea medicală a vremii. Conform regulamentului, cursurile universitare începeau la 1 octombrie iar, Șerban este înscris în registru în ordine alfabetică și nu la sfîrșit unde figurează cîteva studenți veniți probabil mai tîrziu. De unde se poate deduce cu claritate că venirea celor doi frați din Ipotești s-a produs cel mai tîrziu la jumătatea lunii septembrie.

Din documentele de arhivă cercetate în continuare aflăm că Șerban nu s-a prezentat la nici un examen, înscrierea lui raminînd fără rezultate practice pentru studiu.

Si Mihai? Conform regulamentelor drastice emise de Senatul Universității rezultă că nu putea deveni student al celebrei Universitas Pragensis decît cel care prezenta un „testimoniu” de absolvire a gimnaziului sau liceului. Acest impediment l-a făcut pe Mihai să nu se poată înscrie la universitatea carolină și astfel, Șerban părăsește Praga, solidar în călătoria întreprinsă cu fratele său. Veniseră împreună, conform angajamentului luat în fața căminarului. Au stat împreună la Praga, între două și trei săptămîni și au plecat tot împreună, spre un alt centru universitar — la Viena.

Dar, în scriptele de înscriere la Praga, Șerban își lasă adresa. Locuiește, desigur, împreună cu Mihai. Pornim cu emoție în căutarea acestei case. O vom afla?

VICTOR CRĂCIUN
Fotografii de
VASILE BLENDEA

Formator și fondator (II)

Aici reține ideea de „trezire” a forțelor naturii de către om. Adică, de accelerare a procesului de consumare a energiei de care dispune natura și deci de schimbare a calității lor. Este vorba de faptul, cum subliniază Eminescu, că „orice cheltuială de putere condicionează o uzare a materiei, nu o nimicire, ci o modificare a forme”.
Expresia „uzare a materiei” nu este cumva formula cea mai lapidară, și pe înțelesul tuturor, a legii entropiei, despre care astăzi se discută atît de mult? Noi credem că da. Iar exemplificarea lui Eminescu ne stă ca argument: „Pentru a produce într-o baterie galvanică o masă oarecare de căldură și de lumină spre a trimite o telegramă de la New York la Buffalo, o cantitate oarecare de zinc (coșitor) trebuie să arză prin acid și să se prefacă într-un oxid. Pentru a mîna o sută de mîle o luntre cu vapor, o cantitate de [339] cărbuni de pămînt trebuie să se discompună în gaz și cenușă și o cantitate anumită de apă călă să se prefacă în abur. Pentru a executa o mișcare musculară a corpului omenesc, creierul, bateria galvanică a organismului omenesc, trebuie să-și trimită solia de-a lungul liniilor telegrafice animale, a nervilor, și să cheltuiască prin aceasta o parte a substanelor sale. Și mușchiul, ascultînd ordinul, suferă o modificare, prin care o parte a substanelor sale pierde calitățile sale vitale, se desparte de partea vie, unindu-se cu oxigen și se schimbă în materie anorganică și e eliminată din sistem. Cînd tiparî electrici din America de Sud sînt iritați a da mai multe descărcări, se sleiesc, așa încît [11] poate pipăi cineva fără pericol. Le trebuie repaus mult și hrană suficientă pentru a-și recîștiga puterea galvanică pe care au pierdut-o. Același fenomen se constată și la om, desi nu în același grad”. (Fragmentarium, p. 284).

Am reprodus un asemenea pasaj desigur cam mare, pentru că el este extrem de edificator, și pentru concepția filosofică a lui Eminescu, și pentru gîndirea și demersul său științific, și pentru conținutul său extrem de actual, și pentru ideile noi pe care le stimulează (mă refer, în afară de altele, la legea entropiei), dar și pentru arhitectura și acuratețea limbii, și pentru artisticitatea și monumentalitatea ei. Aplecîndu-ne cu atenție asupra acestui pasaj, cit și a altor manuscrise, vom vedea că și astăzi, la peste un secol, „felul enciclopedic în care se informa”, dar mai ales construcția vocabularului său, în orice din domeniile sus amintite, impune oamenilor de știință și nu numai lor, prin: informația continuă: constiințiozitatea cu care s-a aplecat asupra științelor sociale, a științelor exacte și ale naturii: cunoștințele integrale și temeinice: varietatea materialului de care l-a studiat și prelucrat cu ascuțimea unei minți de geniu: liniștita lîmpezime cu care se mișcă în cîmpul ideilor; termi-

nologia științifică surprinzător de actuală: proprietatea cu care manipulează conceptele noi ale științelor: coerența, precizia și justetea cu care comentează autorii pe care i-a studiat, ideile și teoriile lor.

Demersul eminescian privind investigarea, cunoașterea și stăpînirea naturii, transformarea ei rațională în interesul omului, construirea unei limbi științifice românești prin care acesta avea — ținînd seama de „originalitatea graiului străvechi”, de formele „caracteristice ale gîndirii poporului” — să dea „noțiuni poporului nostru, ca să cugete” s-a impus în gîndirea modernă și contemporană românească cu valoare de model. Este vorba atît de structura gîndirii sale teoretice, cit și de frumusețea și proprietatea limbii în care și-a „turnat” ideile, teoriile și punctele de vedere.

Eminescu a introdus în limbă ordinea și valoarea (adică, s-a manifestat ca personalitate formativă), dar a și creat și dezvoltat limba română modernă (adică s-a impus ca personalitate fondatoare). El a modelat materialul vechi dar a și „zidit”, încorporîndu-l pe acesta în construcția sa în tot ce a avut frumos, tragic, în tot ce a oferit drumuri de continuitate în fundamentarea poporului, în transformarea lui în națiune. Modelul său s-a impus și logic, și istoric, și artistic, adică complet. Și el rezistă și astăzi și va rezista cît națiunea.

Prin limbă a căutat să cuprindă creația, cultura și civilizația românească în toate dimensiunile lor: poetică, culturală, științifică, tehnică și să le ordoneze pe linia forțelor lor de evoluție socială și națională. Inteligența, instrucția, cultura spiritual de ordine logică de care este cuprins i-au permis lui Eminescu să pătrundă și să stăpînească, în egală măsură și ontologicul și fenomenologicul românesc. Severitatea cu care s-a aplecat asupra cunoașterii faptelor și activităților sociale, a fenomenelor și proceselor naturale, a materialului pe care i l-au oferit acestea, s-au repercutat pozitiv în limbajul și proprietatea conceptelor, noțiunilor și categoriilor cu care a operat și l-au ajutat să le transpună în grai național într-o formă științifică, culturală și artistică neîntrecută.

Iată prin ce s-a impus Eminescu, și se impune și astăzi, și în fața poetilor și romancierilor, și în fața savanților din domeniile științelor exacte și ale naturii, din domeniile științelor sale. Opera sa nu numai că a fost citită și citată de poezi, romancieri, dramaturgi, sculptori, pictori, muzicieni, matematicieni, fizicieni, astronomi, biologi, medici, filosofi, istorici, sociologi, economiști, etnografi etc. dar aceștia i-au și urmat, pe cît le-au permis forțele lor de cunoaștere și de creație artistică și științifică, modelul pe care l-a propus în cuprinderea, cercetarea și crearea universului material și spiritual în integritatea sa.

MIRCEA MACIU

Plastică

Cuget frumos

Prin anii '70 se scria mult despre pictorii naivi iar numărul galeriilor care expuneau și comercializau creația lor era impresionant. Deși creatorii populari de imagini se cunosc de mai multe veacuri — unii dintre aceștia, ca de exemplu pictorii peruani ai așa numitei „școli din Cuzco” dobîndind o anume celebritate — abia în deceniile de la mijlocul secolului nostru gustul pentru producția acestora s-a precizat, a căpătat o fundamentare teoretică și s-a stabilizat. Nu la înălțimea, ametoitoare de acum cincisprezece, douăzeci de ani, dar la o cotă destul de ridicată, ca să putem vorbi încă de un fenomen. Cele mai multe din galeriile europene, care au realizat mari cifre de afaceri popularizînd rapid „naivi” și-au revăzut considerabil programele, multe muzee care organizau anuale, biennale și triennale de răsărit au renunțat, astfel că, în momentul de față, pic-

tează încă „în genul naiv” artiștii care și-n anii '70 conțau ca frunzași ai domeniului. La noi, tot pictorii din satul Brusturi, comuna Hălmașu-Arad sînt cei mai activi și, la drept vorbind, artiști autentici.

Recent, la Muzeul satului din Capitală, a fost prezentată o selecție de creație plastică populară — incluzînd, pe lingă pictură pe pinză, în culori de ulei și o sumă de icoane pe sticlă; cîteva ale meșterilor interbelici descoperiți de echipa de cercetări etnografice complete ale lui Dimitrie Gusti și altele, să le spunem laice, ale unor pictori de azi. Succesul expoziției l-a constituit producția bogată și estetică susținută — în genul naiv, firește — a pictorilor din familiile transilvane: Ion Niță Nicodim (cel stîns de-acum din viață), Rodica Nicodim, nora lui Niță, Petru Mișu, tatăl Rodică și Maria Mișu, soția lui Petru.

Voi referi în cele ce urmează la arta fermecătoare a lui Petru Mișu, întrucît tablourile sale domină selecția. Și nu doar fiindcă e cel mai harnic dintre toți socot potrivit să scriu elogios despre acest muntean luminat, ci și pentru că și-a aflat

în artă o cale întru cunoașterea de sine. În felul lui, Petru Mișu e un filozof al sevăletului, nu unul pretios și sentențios, ci un gînditor care exprimă, fiindcă are acum posibilitatea s-o facă, prin grai și imagine, înțelepciunea alor săi. Petru Mișu mărturisește că, datorită picturii, a ajuns să cunoască mai bine oamenii, lumea largă și că așa s-a întors spre propria-i conștiință îmbogățită cu întrebările ce și le pun dintotdeauna artiștii: cine sînt eu? de ce pictez? pentru cine pictez? e bine sau e rău cum pictez?

Petru Mișu s-a născut în 1927, a muncit, ca mulți din zonă, în minieră, s-a pensionat la timpul potrivit dar psihologia muncitorului urban nu a deprins-o și nici nu s-a străduit în acest sens, el fiind legat sufletește de sat. Un țărăn umblat, e drept, dar care n-a găsit de cuviință să schimbe aproape nimic din viața sa. Un om fericit cu casa și familia, cu lucrările specifice așezării, iubind fierbinte și devotat satul Brusturi. De aceea Petru Mișu pictează vederi ale dealurilor și pădurilor din Hălmașu, pentru că le îndrăgește și

vrea să arate și altora pricinile pasiunii sale. E un generos, care povestește în imagini. Un narator cu simț de artist plastic. Percepția e inocentă, esențializată iar școlirea imaginii, atît cit este, s-a petrecut în cuprinsul metodei. Petru Mișu nu a primit învățătură din afară, ci dinlăuntrul ființei sale. Cu excepția unor chestiuni pur tehnice, modul de a picta al confrăților i-a rămas indiferent. În momentele de sinceritate deplină — fiindcă Petru Mișu a învățat că nu e cuminte să exprimi chiar tot ce gîndești despre arta altora — observă că viziunea artistică a multor așa ziși naivi e nesincera.

A început să picteze „într-o bună zi”, în 1972, din ambția de a-i dovedi lui Ion Niță Nicodim că poate și el zugrăvi peisaje. Primul tablou ieșit din penelul lui Petru Mișu se pare că l-a uimit pe tata socru. În orice caz, de atunci, între cei doi s-a întîmplat un soi de subtilă rivalitate artistică, din care ambii au avut de cîștigat. Din 1972, din acea „bună zi”, pentru țărănul Petru Mișu viața a luat alt curs. S-a trezit premiat, călătorit, cîștigat

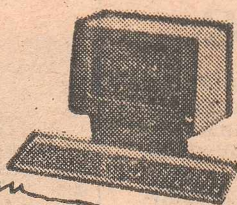
de oameni importanți, solicitat. A descoperit că de pe urma muncii lui, alții trag mare profit, dar n-a devenit nici lacom, nici îngîmfat. Mîndru e, pentru că are din ce fi mîndru. Astăzi, cînd contează ca personalitate românească în genul picturii naive, privește totul cu oarecare detașare și cu un dram de ironie. Își rostuește singur unelele picturii — pensulele le construiește cu pîr din urechea boulii, din coadă, de veveriță și pîr de femeie tînără, care — zice el — e foarte fin, mai ales la Hălmașu — utilizează culori din cele alese, iar subiectele le culege, întocmai culegătorilor de cîntece, numai din sat: „Iarna cu duba”, „La jîntiță”, „Învelitul miresei”, „Culesul merelor”, „Moara de apă”, „Stropitul vitelor”, „Avram Iancu și româna”. În ce privește sensul creației Petru Mișu are o singură și nedîrită convingere: trebuie să le ofere oamenilor un cuget frumos. Nu tablouri frumoase, ci cuget! E una din cele mai profunde gîndiri despre arta picturii rostite de un pictor.

TUDOR OCTAVIAN

atelier literar

Dan Novăceanu

Punct și de la capăt

Înainte de a continua renovarea „Atelierului”, deschizând, din avalanșa de hirtie care ne întuneacă ferestrele, alte câteva plicuri, se cuvine să ne oprim asupra unui paradox incomod, atât de incomod, încât până și critica literară preferă să-l ignore: în timp ce numărul cititorilor de poezie a scăzut (și a scăzut sigur), cifra „făcătorilor” de poezie a crescut vertiginos și, deși nemotivată prin nimic, pare să-și mențină această tendință urcătoare. Pe aceștia nu-i interesează lipsa cititorului și nu se gândesc nici o clipă că tocmai lipsa de poezie adevărată a provocat o atare situație. Așadar, se scrie foarte puțin și se citește foarte puțin. Pentru că se scrie foarte puțin prost.

Aceasta fiind situația, e firesc să ne întrebăm de ce se citește (mai exact se citea) poezia? Se citește, în general, din trei motive: din nevoia de a ne umple cu adevăr și frumusețe clipele libere; din nevoia de a descoperi într-un poem experiențe pe care nu le-am trăit, dar le putem recunoaște ca fiind și ale noastre; în sfârșit, din nevoia de comunicare cu lumea și cu noi înșine, din această pornire lăuntrică a fiecăruia de a descoperi idei, gânduri, observații, ori simple sugestii care, în relație cu propriul nostru univers, ne îmbogățesc cunoașterea. Culegem, altfel spus, stări sufletești, trăiri și sentimente care ne fac bine și ni le însușim, identificându-ne cu ele și

identificându-le ca făcând parte din viață; și mai culegem amintirile ideii și concepte, la fel de necesare existenței, poezia, adevărata poezie, fiind așa cum s-a tot spus și recunoscut, o „filozofie deghizată”.

Evident, cind cititorul de poezie nu descoperă într-un poem pe care îl parcurge pentru prima dată nimic din toate acestea, abandonează lectura și se întoarce la relectură, adică la „poezii săi”, adică la acei poezii care întotdeauna i-au spus ceva. La poezii mari, adevărați și autentici. Cei care, indiferent cind au trăit, au știut să lase o măturie frumoasă și exactă (inclusiv critică) despre timpul lor, nefalsificând realitatea, ci descoperindu-i, din noianul de „păcate”, valorile și virtuțile esențiale și de durată.

Sint, oare, bintuiri de o astfel de pornire lăuntrică, de o astfel de predispoziție sufletească — absolut necesară — „făcătorii” de poezie? Scriu ei din imperioasă nevoie de a ne comunica lucruri importante, pe care, comunicându-le, se eliberează pe ei înșiși de ele și își dau seama că își fac o datorie față de lume și de timp? Și, în sfârșit, știu s-o facă la modul frumos, exprimându-se cu măiestrie și, totodată, dovadă cunoaștere și respect pentru poetică?

Cercetată cu atenție și multă migală, avalanșa de hirtie care ne astupă ferestrele și ne ocupă timpul nu îndreptățește un răspuns afirmativ.

Dimpotrivă, ne obligă să răspundem la toate cele trei întrebări (mai puțin la prima) cu un singur nu; deși stăm din capul locului că nimeni nu se va cutremura de adevărul cutremurător al acestui nu.

Să deschidem, în acest caz, plicul trimis de Tudor Roșu, din Iași, și să citim: „Din seara cind / mi-am apropiat sufletul de tine / au început / să-mi înmugurească tentacule / din inima-mi zvicnind / spre spațiul ce ține loc de suflet...”, etc. Plicul a fost deschis, așa cum se deschid toate, absolut la întâmplare, dar „computerul” ne spune că autorul ne-a mai trimis din producțiile sale și n-a fost avut în vedere. Nu credem că s-a înșelat: deși pare să înceapă bine, poemul respectiv n-are nimic care să-l apropie de poezie. Mai înțiti, nu are ton, e lipsit de ritm, nu poartă nici un gând, iar exprimarea (dincolo de sfidarea ortografiei) este deficitară (chiar urită prin aceste tentacule care îi înmuguresc din inimă) și contradictorie, rezultând că sufletul e un „spațiu” și nimic mai mult. Să fim, însă, drept și să citim mai departe: „Și cind am dat de gol / și-au strigat atât de tare / nedreptatea / încât mi-am spart inima / în mii de fărmice / care bat însă, încă pentru tine”. Începe să-ți fie ciudă pentru că finalul nu-i chiar rău. Numai că brațele acelea de caracatiță care își strigă nedreptatea „absorb” și anulează totul. La fel de ilogice și de palide sint și următoarele cinci „poeme” din plicul respectiv. Și, prin

hazard, plicul următor vine tot din Iași, e semnat Leonid Ralea și ne scutește de comentarii: „Durerea hirtiei chinuite / ce ne-asurzește printre ore, / m-atacă cind pe negindite / primind un răsărit de necuvinte / eu tac... și mă sufoc și... de ce oare?” Grosolana cafonie din cel de-al treilea vers, plus punctuația alandala sint, evident, motive de sufocare și nu poți să-i dai decît un răspuns „trage aer în piept”. Căci dacă-i spui să nu-și piardă timpul, revine și te întreabă de ce și lanțul e infinit.

Firește, nici răspunsurile evazive nu sînt pe plac. Exact în acest sens ne atrage atenția Maniulea Dan, din Tirgoviște („Datorită caracterului evaziv... revin...”), prezentându-ne imediat un curs de geometrie „Aș vrea să fiu tangent la tine / cu gîndul și cu trupul dac-ai vrea, / să aflu sinusul sentimentelor tale / și cu un impuls să te transform în stea // Să zbori printre integrale curbe / ... / să-mi spui iubito dacă pentru mine / al sentimente-n minus sau în plus”. În minus, numai în minus, Dan Maniulea. Și nu sîntem deloc evazivi.

„Îndrăznesc — ne spune Ion Mihaescu, din Sebeș, Alba — să sper că lucrările trimise de mine vă vor reține cit de cit atenția, mai mult, am cutențanță să cred că vor fi publicate”. Ion Mihaescu se află în „al doilea deceniu” al existenței și vrea să ajungă neapărat poet, posibilitate care nu-i exclusă, dar nu mai înainte de a-l trimite la școală și viață. Pentru că iată cum scrie în *Autoportret*: „Tănuiesc o comoră imensă / Ce suflet se cheamă / Arunc în vînt un parfum / Ce poartă numele Gînd / Și las în urma mea / Un val de nimic”. E, din ceea ce citim în continuare, un val la fel de imens ca și sufletul, un imens nimic spre care vine, surzind

Marcelica Snac-Simpetru, din Buzău, cu o Judecată iubirii: „Comandamentele vremii / în risete stericile / descompuse // fulgerul trezit / judecă noaptea / acestei iubiri”.

Sigur, la acest mod se poate scrie oricît fără să obosești. În afara efortului fizic, cînd nu spui absolut nimic, nu poate fi vorba de un consum intelectual ori psihic. Ca și în cazul lui Eneță Petre, din București, care ține mort și să ne descrie *Marea sub ninsoare*: „Cînd noaptea dovedește ziua / Umbrele devin ființe vii / Vîntul spulberă zăpada în zig-zag / O îngrămădește-n colțuri / O aruncă-n mare / O izbește de valuri / Și-o întoarce iar pe țărîm / Unde stau privind-visînd-o / Nu mi-e frig și nu mi-e dor...”. Firește, ea toți ceilalți, el disprețuiește ortografia, n-a auzit, se pare, niciodată de ritm, accente, rimă, strofă, etc. și nu are nimic de spus, necomunicîndu-ne absolut nimic în afară de, să zicem, capacitatea vîntului de a izbi zăpada de valuri și de a o întoarce după aceea pe țărîm; proces imposibil pentru că, izbită de val, zăpada aceea nu mai există, s-a topit... Și s-a topit și timpul, descoperind că nu ai ce să-ți spui pentru că ar trebui să-ți spui totul și ești sigur că ar fi în zadar.

Nu astfel de compoziții am așteptat și așteptăm să intre în „Atelier”. Dar dacă le închizi ușa, intră pe fereastră. Ca *Jury Constantin*, din Galaș, Arad: „Eu, cel ce moare / odată cu lumina, / la temperatura frigorigerului / marilor neguri ancestrale, / te iubesc...”. Bietul Rică Venturiano era un nevinovat, un prunc care nu știa ce-i frigiderul, dar se chinuia să învețe latinește.

Noroc că din Flămînz, Mihai Apostol, de care ne-am mai ocupat, și care nu-i lipsit de har, nici de un umor aparte, ne descrețește fruntea cu

texte de genul: „Poate-am găsit de mult ce astăzi caut, / și poate mi-a trecut de mult ce azi mă doare, / iar eu îmi cînt durerea viitoare / cu necuprînsul agățat de flaut...”. Noroc, în continuare că din București, un pseudonim fistichiu, Louis Algor, ne trimite un apel, *Salvați viitorul*, care începe promițător: „De durere sufletească nu scapi nici în iad sau rai / Fără pace pămîntescă numai peste rele dai / Dragoste, milă sau ură, nu-s cuvinte de prisos / Sau cînd simți a lor măsură cum cutitul pe la os”. Avem, la o primă privire, de a face cu un fel de Zilot Romanul, amator de tetrametre trohaice catalectice — computerul intră imediat în vibrație —, imitat la scurt timp, prin 1802, de Conachi însuși. Dar, după toate semnele, tocmai modelul ales îl face neconvîngător. Louis Algor rămîne cantonat între forme care, pentru a deveni actuale, au nevoie de un plus de energie a conținutului. Și asta-i lipsește, precum în *Pastel moldovean*, peste care vine să alunece frumos aceea „umbră” a lui Mircea la Cozia: „Munți înalți îmbrățișează lin amurgul inserării / Prin păduri de brazi bătrîne, săgetînd umbra tăcerii / Bistrița iute aleargă, plutind plutele la vale...”.

Recunoaștem, computerul e sensibil la formele clasice, la canoane și disciplină și nu poate să nu-l rețină pe Paul Narval, din Tirgu-Jiu, în deajuns de aproape de ceea ce căutăm, dacă n-ar fi atât de barbilan: „Nevinovat de dulce flămîndul meu se leagă / Solstițiu eutectic în seara timpurie / De ochiul încă proaspăt a celui ce-o să vie / Cu înc-o sarabandă la jocul de minuni”.

Oricum, însă, ne convîngem din nou că se scrie prea mult și nu se citește mai deloc.

DARIE NOVĂCEANU ■

„Satul l-am moștenit și o să-l las mai departe prin ceea ce scriu”

(Urmare din pag. 9)

un bănațean? Noi avem poveștile în sine. Altfel, mă trag dintr-un neam de oameni făloși (cînd au de ce) care-și zic gulgulani și nu m-am rupt niciodată de ei, măcar ca viața m-a purtat prin destule locuri. Cel din care am plecat e fără asemănare și de aceea îl port mereu în suflet. Ca și Ailă al bătrîn (titlu de noblete într-un neam de opincari, nu-i așa?), Busuoc, Iosif, Antănase, Marcu, Iconia, Săceruica, Iosifa, Dochia, Glicheria și cum se vor mai fi numit bărbaiții și muierile de pe ulița noastră, și care, cei de ieri, și-au iubit cu patimă pămînturile satului, iar cei de azi, oriunde s-ar afla, au o țară a lor fiindcă știu de unde se trag. Fiecare om trebuie să aibă un sat al lui. Pe al meu l-am moștenit și o să-l las mai departe, prin ceea ce scriu. Cunoașterea a fost, în copilărie, una nemîplăcită; cit despre explorare, ajunge să-mi cercetez sufletul.

— Care este felul de a fi în lume al bănațeanului? Acest fel de a fi poate el să constituie un relevant „arhetip” al spiritualității noastre naționale? Călinescu vorbea despre un a-nume „gasconism” bănațean... — Bănațeanul s-a înfrățit cu lumea din juru-i, ca tot țărânul român. A fost ocrotit de muntele-tată, hrănit de țărînamumă, și-a iubit riul-frate și pădurea-soră. Cînd pleca în lătrie el se gîdea altfel la pădure; atunci el se gătea ca de nuntă și nuntași erau lupii tineri și cerbii bătrîni, îi cîntau mierlele și izvoarele, jucau brazi, gorunii, fagi, după toanele puului de vînt deja pomenit. Apoi, lotria asta nu era o lucrare făcută de dorul leii și nici pentru săvîrșirea unor is-

Bănațeanul e un spirit oral. A și plătit pentru asta. De aceea n-a avut el scriitori „mari”. Nu-i zgîrcit (cum se crede), ci chibzuit, dar e risipitor în vorbe. De aici și impresia de „gasconism”. Dar nu-i vorba de lăudăroșenie goală. Bănațeanul, se cunoaște, nu știe legea punctului, dar o slăvește pe cea a virgulei...

— Folosind graiul bănațean, stimată Florin Bănescu, dorim să-l impunem în limba literară națională ori dorim să-l impunem ca o „culoare” pitorească?

— Graiul bănațeanului este limba română. O anume culoare a sa ține de istorie. Și nu dovedește decît puterea rostirii românești. Am fost în contact cu multe neamuri, unele au trecut cu vîntul, altele au vrut să se așeze pe meleagurile noastre. Să nu-i uităm și pe vecini. În Banatul sudic, spre pildă, circula destule cuvinte preluate de la sirbi, dar „românizate”. Și de partea cealaltă a Dunării circula destule vorbe de-ale noastre. Asta se vede, mai ales, în numele locurilor și oamenilor. În satul meu sînt cîțiva Vuc (Iup); în Banatul sîrbesc întîlnim numele de Lupulescu, de pildă. O amintire turcească: Aghescu (numele unei familii) — despre povestea ei am scris destule. Armata și religia Imperiului ne-au adus nume ce au fost adoptate abia după transformarea de cuvîntă: Albert a devenit Berti, Paul e Pau; mai mult, Iohan, care, mai tîrziu, în vremea încercării maghiarizării, a devenit Ianos, a fost acceptat ca Ianăs. După cum Iosif și Iosifa, transcrise de administrație ca Ioszeif și Josepha, au ajuns Gifu și Gifa. În sfîrșit... Se știe că bănațenii îndulcesc cuvintele. Unele, păstrate din străvechime, par a supăra auzul unor... esteți. Ca și numele unor meserii, învățate, de ce nu, de la alții. Dar supuse, toate, legilor rostirii noastre. Limba română nu s-a stricat, a fost mai tare și a învins. Dacă mă străduiesc să dau drept egal, în literatură, Banatului cu celelalte provincii, e firesc să-i fo-

losesc „graiul”. Fără a exagera în „culoarea locală”, nu mă tem de capcana unui neo-sămănătorism. Cit privește impunerea, ea vine de la sine.

— Ați publicat romane, mai multe cărți de proză scurtă. În ce măsură proza scurtă favorizează un scriitor pentru a crea un topos, un univers distinct?

— În aceeași măsură ca și romanul. Firește, nu punem într-un talger un roman, și în celălalt o povestire. Teoria că trebuie să te călești la focul (mic) al prozei scurte pentru a putea să abordezi romanul e bună pentru... teoreticieni. Cred foarte mult în puterea povestirii. Ea are tinerete fără bătrînețe fiindcă o poveste nu se sfîrșește niciodată, trece în alta. Dar să nu se întîmple asta oricum și mai ales nu în sir monoton. O lege arhitecturală se poate impune. Depinde de ce vrea scriitorul. „Calendar pe o sută de ani”, „Moara de apă” și „La Trei Ape”, volume de povestiri (bănațene) constituie temelia unei viitoare construcții. Toate acestea se pot aplica și unor romane ale mele în care am (re)creat un topos: Slatina lui Florei. Mai important mi se pare să mă străduiesc cum a lucrat timpul asupra acestui topos.

— Ați abordat romanul în două ipostaze: în tematică istorică și în tematică contemporană. Prin ciclul început acum, Drumul gulgulanilor, înțelegem că ați optat pentru filonul de extracție istorică. Ce șanse are un scriitor ca să se implice și să scrie convingător despre istorie?

— Ipostazele pomenite sînt de întîlnit și în proza mea scurtă. Numai că ele nu se separă net, dimpotrivă, se împletesc, merg în paralel sau se întretaie. Istoria noastră ne doare și ne obligă s-o cinstim. Apoi, nu poți scrie despre prezentul unei națiuni, dacă nu-i cunoști istoria. Și, totodată, nu poți să te refugiezi numai în trecut. Apoi, marile prefaceri sociale care au zguduit din temelii lumea satului, într-o perioadă de timp căreia l-am fost contemporan,

nu-i tot istorie? Și: scriind despre satul vechi, îmi fac datoria de a-l fixa (după puterile mele, și alături de alții alții) în literatură, tot atât de mult pe cît mă străduiesc să-i întulesc viitorul, descriindu-i frîmțirile de azi. Ce procent revine fiecărui „timp”, e o treabă de statistică și nu ține de literatură. Altfel, ca să ai „sanse”, trebuie să ai curățenie morală și cînte — precum moșii moșilor mei. „Tema istorică” nu îngăduie falsul, naivitatea, prostia, chiar. Cum nici „tema contemporană”. În sfîrșit: un roman „istoric” poate fi (acut) actual. Și, vai, destule cărți „contemporane” sînt anacronice.

— Nu vreau să fiu înțeles în mod greșit. Nu cumva refuzul în trecut constituie uneori o strategie?

— O strategie literară, da. În sensul că dai ascultare unei adevărate chemări. Altfel, sînt destul de bățios (bănațean, pînă cum!) încît să pășesc ferm și slobod prin contemporaneitate.

— Florin Bănescu, acum, în final, un crez la vîrstă deplină maturității creative...

— Mă cam temeam de povestea asta. Dar dacă am intrat în hoară, voi juca... după cum cînt eu. La 15 ani doream să ajung scriitor — nu știam cum devine treaba asta, simțeam numai că aceasta mi-e orînda, cum se spune pe la noi. Întrebîndu-mă mai înainte (și cam retoric) dacă nu cumva îmi trădez alte eventuale misiuni sociale pe care le-aș avea, îmi răspund acum, ferm, că de-ar fi s-o iau de la capăt, tot literaturii i-aș accorda întîietate. Aș scrie plătind cu tineretea, cu sănătatea, cu te miri ce se mai poate cere vămă unui scriitor de-a lungul vieții lui. Aș scrie, deci, despre ceea ce simt eu că trebuie, în limba română, cu deplina conștiință a neamului meu. Altfel m-aș întoarce să cosesc otava la Valdecorn și Valdefineată în toată iernii, ori aș prinde cu mina numai zgâlzoave în apele Timișului fiindcă păstrării ar pieri, năluci, spre izvoare.

Oglinda spiritului cetățenesc

Se spune că orașul Cimpina este, în România, localitatea cu cele mai multe zile însorite din an. Îl străbat, într-o asemenea zi de primăvară, însoțită de Valeria Roman, președinta Consiliului F.D.U.S. și Gabriela Neagu, secretar al Biroului Comitetului Executiv al Consiliului popular orașenesc, membră a Consiliului F.D.U.S., care îmi spun că în ultimii douăzeci de ani, orașul și-a schimbat radical înfățișarea; într-atât, încât cineva care nu a trecut prin Cimpina în acest răstimp, va avea, cu siguranță, impresia că a nimerit în altă localitate.

Parcurgem străzi și bulevarde, cartiere noi. Orașul s-a ridicat pe verticală în blocuri elegante în care jocul rafinat al albului și cărămizii aparente e personalizat de șarpanțele din țiglă glazurată, armonizând perfect cu casele din jur. În fiecare din detaliile noului oraș, cu magazinele moderne de la parterele blocurilor, cu noul spital, cu noile școli, cu maestruoasă clădire a Casei științei și tehnicii pentru tineret, ca și în cartierele vechi, cu case frumoase și curți înrijite, regăsești aceeași atenție de gospodărit la fiecare amănunt.

Aflăm de la Valeria Roman că „gospodărit” este întreaga populație a orașului. În mai puțin de 20 de ani, numărul locuitorilor a ajuns la 40.000. Au venit aici oameni din toată țara, muncitori, specialiști în noile întreprinderi. Mulți din cetățenii vechi ai orașului s-au temut că aceștia, nelegăți de tradiția locului, vor modifica bunele obiceiuri ale obștii de gospodari. A fost o perioadă, când în Tribunele democrației principala problemă discutată era aceea a modalităților prin care să poată fi păstrate tradițiile gospodărești, să poată fi impuse fiecărui nou cetățean al Cimpinei. Acum, în Tribunele democrației, ascultându-i vorbind, deopritivă preocupati de destinul prezent și viitor al orașului, nu mai poți deosebi un cimpinean din

altă-n fiu de unul stabilit aici de câțiva ani, numai. Nu există problemă, nu există aspect, fie el cît de neînsemnat, legate de viața orașului, care să nu devină, în aceste tribune, subiecte de dezbateri, materializate în propuneri. Și toate aceste propuneri, se regăsesc apoi pe agenda de lucru a primăriei, ai cărei reprezentanți nu lipsesc niciodată de la dezbateri.

„Nu întâmplător, ne spune Valeria Roman, Gabriela Neagu este unul din cei mai activi membri ai Consiliului F.D.U.S. Colaborarea perma-

TRIBUNA DEMOCRAȚIEI

nență a consiliului cu primăria receptivitatea acesteia la fiecare nouă propunere a cetățenilor făcută în cadrul Tribunei democrației a făcut ca în acest amplu proces de transformare a orașului să nu fie neglijate amănunte care ar fi putut scăpa, a căror rezolvare rapidă, însă, înseamnă un plus de calitate a vieții fiecărui.

Oamenii muncii de la Întreprinderea de piese turnate și locuitorii cartierului Ecaterina Teodorescu, zonă nouă de locuit, parcurgeau, până nu demult, pe jos, drumul până în centru ori până la autogară (în întreprindere lucrează foarte mulți navetiști). Ion Dinu și Gheorghe Ioniță, muncitori ai întreprinderii, propun prelungirea traseului autobuzelor de transport în comun, astfel încât să se asigure legătura cu autogara și centrul orașului. Propunere pe care conducerea întreprinderii locale de transport a soluționat-o în trei săptămâni.

În ianuarie 1988, Constantin Pandelescu ridică problema schimbării profilului magazinului din strada Alexandru Ioan Cuza, ce funcționa ca bă-

cănie, primind un sortiment restrins de mărfuri, ceea ce făcea ca unitatea Alimentară din strada Lenin să fie supra-solicitată. „Cetățenii din două zone ale orașului, înghesuindu-se la o singură alimentară, pierd timp inutil. Prin transformarea băcăniei în alimentară, spunea Constantin Pandelescu, timpul de așteptare al cumpărătorilor se va înjumătăți”. De două luni, pe strada Lenin funcționează o unitate Alimentară. Ceea ce nu înseamnă, totuși, că s-au rezolvat chiar toate problemele. Pe aceeași stradă, există și un centru de pîine ce nu prezintă condiții proprii unei asemenea destinații. Tot în Tribuna democrației, Dumitru Micloș și Domnica Georgescu au cerut mutarea sa în alt local. În prezent, se studiază posibilitatea preluării de către ICSM a spațiului unității ICSLF, pentru extinderea alimentării cu un raion de pîine.

În cartierul Voila, nu există încă nici un magazin de legume-fructe, iar locuitorii sînt nevoiți să meargă după aceste produse la magazinele din centru, spunea Ștefan Pandelescu în adunarea Tribunei democrației din luna iunie, propunând înființarea unui magazin ICSLF. De cîtiva vreme, mulți locuitori ai cartierului trec tot mai des prin fața fostului depozit de apă minerală în locul căruia constructorii amenajează noul magazin de legume-fructe, de unde vor cumpăra, încă în această primăvară, produse proaspete.

N-am amintit, desigur, decît cîteva din propunerile locuitorilor Cimpinei făcute în cadrul Tribunei democrației, materializate în realizări ce au adus un plus de frumusețe ori confort orașului. Adevărat sfat al obștii aceste adunări sînt, cu deosebire în ultimii ani, cele mai expresive mărturii ale pulsului vieții acestui oraș înținerit, în care oamenii socotesc că fiecare problemă care privește viața orașului lor este problema tuturor.

R. MANOLESCU

Frumusețea orașului se află în grija fiecărui locuitor

● Siguranța circulației

În creșterea gradului de securitate a circulației verificările tehnice anuale au un rol deosebit. Este un adevăr, numai că, sînt încă unii care îl ignoră. E adevărat, printre aceștia nu se află, ne asigură Dumitru Bălăsoiu, din direcția tehnică a UCECOM, nici unul din lucrătorii service-urilor cooperatelor meșteșugărești. Între 14 și 15 martie, la Timișoara, s-a desfășurat, în colaborare cu Inspectoratul general al miliției — Direcția circulației — instruirea personalului de decizie din cooperativele și unitățile service auto din rețeaua cooperatelor meșteșugărești care efectuează verificările tehnice anuale, primele cu care s-au comunicat și noile reglementări elaborate de IGM în acest sens.

Întîlnirea s-a încheiat cu o aplicație practică de verificare în flux tehnologic continuu, la service-ul Cooperativei Dinamo Timișoara.

● Frumusețea Sucevei

Primele zile ale primăverii i-au găsit pe mulți suceveni în zonele verzi, unde au transplantați 450 de pini, molizi și mesteceeni, 2500 de exemplare de pruni, ciresi ornamentali, palmini și tui. Mai adăugăm că numărul trandafirilor ce vor fi să-

dit pe străzile și în grădinile orașului în acest an este de 12.000, cărora li se vor adăuga încă 1,5 milioane flori din 29 de specii și varietăți.

● Un pahar cu apă

În această primăvară au început lucrările de amenajare a unei noi captări de apă pe pîrîul Mierleasa, din apropierea orașului Lupeni. Constructorii s-au angajat să finalizeze obiectivul pînă în toamna acestui an.

● Cu dreptul, în casă nouă

Așa se spune că au păsît toți cei care au trecut pragul noului mediu al Cooperativei de credit aparținînd de Uniunea județeană a cooperativei de producție, achiziții și desfacere a mărfurilor Tulcea, în care o sală a fost destinată muncii cu publicul.

● Frumusețe și sănătate

Doză dezeritate cît se poate de firească, pentru realizarea căroră Cooperativa Trotușul din municipiul Gheorghe Gheorghiu Dej a organizat o nouă unitate de gimnastică de întreținere și estetică personală, cu saună, sală de gimnastică și salon de coafură și cosmetică. O veste bună la început de primăvară! (R. Paicu)

Primăvara și uneltele bunului gospodărit

În mod normal, prezența uneltelor agricole în magazinele satești este un semn că aceia care se ocupă de comerțul la sate li respectă pe sățeni și nu sînd indiferenți la nevoile lor.

Magazinul care vinde uneltele agricole în centrul comunei Biharia (județul Bihor), avea, de curînd, un colț amenajat special cu asemenea exponate, iar diversitatea uneltelor părea să vină în întîmpinarea cererii locale. Gestionarul Iuliu Deneș este convins că are tot ce le trebuie gospodărilor, chiar și cozi de coase și de alte unelte. Cu toate că gestionarul nu și-a făcut obiceiul să noteze într-un caiet, cum fac alții, articolele pe care le solicită oamenii și nu le găsec atunci cînd le caută, pentru a le trece în notele de comenzi. „Eu știu ce trebuie să comand, ne spune, tocmai am adus marfă de la depozitul din Oradea. Nu, nu pot să vă arăt nota de comandă, că am făcut-o într-un singur exemplar, pe care l-am lăsat la depozit, dar am cerut 100 de sape și le-am primit.”

Emerik Bologh, președintele C.P.A.D.M. ne asigură că toți gestionarii din satele comunei fac săptămînal comenzi și merg la depozit după marfă pe care n-o au în stoc. Sîntem gata să-l credem. Chiar de aceea și din respect pentru dînsul, pentru oamenii de care vorbeste, nu putem refuza să vedem un astfel de magazin, la care, președintele ne înso-

tește binevoitor. Parcurgem vreo șapte kilometri și ajungem la magazinul mixt din satul Tămășeu. Vinzătorul Viorica Dulacsi, întoarsă de curînd din concediu de maternitate, e singură și nu prea știe ce-i în magazin. Mama sa, Iboilya Letan, care este gestionară, e acasă și fiica se oferă s-o chema. Gestionara afirmă că de aproape o jumătate de an nu i-au mai fost onorate comenzi de unelte agricole. În toamna trecută susține că a tot cerut, e drept, nu săptămî-

Este greu de înțeles. Poate vor descifra cei de la uniunea județeană acest mister comunal ca să nu zicem suburban. Pe dînsii s-ar putea să-i intereseze, mai mult chiar decît pe gestionari, cum se întocmesc notele de comandă și faptul că unele — ca acelea de la Tămășeu — sînt datele doar prin notarea anului în care au fost completate.

Aceasta măcar acolo unde se întocmesc, în vreun fel, note de comandă. Pentru că nici atîta lucru nu se face la

menzi nu facem noi. Nici nu avem formulare la magazin. Comenzi, pentru toate magazinele din comună, face numai tovarășul Georgel Dinu, șeful magazinelor. Le face la biroul dînsului de la sediul cooperativei. Eu lucrez aici de aproape doi ani și așa știu că se procedează.”

În centrul comunei Ciolpani, găsim magazinul mixt. Nu are orarul afișat. Tronează lacăte și lanțuri la ușile ferecate, nu putem ști de cînd. Pe un afiș scris cu litere mari: CONCE-

organizatorii comerțului vorbesc despre ceea ce dînsii numesc magazine reprezentative chiar pentru asemenea produse. Numai că dînsii pierd din vedere că magazinele reprezentative de unelte agricole ar trebui duse cît mai aproape de țărani. Dacă ei, țărani, le vor căuta în Oradea, în Iași, în Timișoara sau în Capitală, ajunge și distanța pe care o bat după asemenea cumpărături să fie reprezentativă pentru concepția celor care, în loc să le ia drumul din picioare, le prelungesc alergătura. Și este prea evident că în fiecare magazin sățesc pot să ajungă uneltele de care au nevoie oamenii. La vreme: atunci cînd au nevoie de ele. Deficiențele sînt mai ales de organizare și de control. Sigur că, în orice județ, se poate spune că, pe ansamblu, stăm bine. Numai că sapa, seceră ori coasa de care are nevoie un om nu sînd niciodată niste abstracțiuni de ansamblu. Ele nu sînt — de fiecare dată — decît sapa și coasa lui. De care are el nevoie. Oare ce este mai firesc și mai eficient: să-i determinăm pe pasionații hîrtiilor cu totaluri de ansamblu să priceapă diferența, diferența nu de cifre, ci de viață de aici, ori să așteptăm ca țăraniul plecat de la magazin, fiindcă nu găsește seceră care-i trebuie lui, să zîmbească la gîndul că, pe ansamblul județului, avem seceri?

DORIN GHERGHINESCU

Raid prin magazine satești

nal, dar cam o dată pe lună, însă zadarnic. Anul acesta nici nu a mai cerut. „Avem sape, greble, coase, tirnăcoape, clești, hamuri, stropitori de grădină, dar se cer și nu primim de la depozit: furci, lopeți, cazmale, ferăstraie de pomi, cozi de unelte; din acestea n-avem de nici un fel.” Ciudat, fiindcă la uniunea județeană ni se vorbește despre C.P.A.D.M. Copăcel care are o mare producție de cozi de unelte și este singurul furnizor bihorean al uniunii, în acest domeniu al uneltelor agricole. Cum de aceste cozi ajung foarte bine în magazinul din centrul comunei Biharia, dar nu pot ajunge cu nici un chip șapte kilometri mai încolo, pînă la Tămășeu?

orige magazin. Așa cum ne-am convins, zilele trecute, că se întîmplă la magazinul intitulat UNIVERSAL, din Tîgănești, comuna Ciolpani, Sectorul agricol Ilfov. Erau expuse la vinzare: o coasă, 2 topoare și cîteva ferăstraie de mină pentru curățit pomii de uscături. Gestionarul Florin Avram ne-a mărturisit: „Mai avem sape, 2 pluguri de scos cartofi și... cam atît. Coase avem în total 40. Ne-ar mai trebui: seceri, cazmale, lopeți, cioăne, cozi de coase, cozi de sape. De anul trecut de la seceris, n-am mai primit unelte. De fapt, atunci am primit numai coase. Cele 40 de bucăți, nu s-au putut vinde, cu toate că oamenii au nevoie de ele, fiindcă nu avem cozi. Co-

DIU MEDICAL. Nici de cînd, nici pînă cînd. Ce contează! Cine vede?? A, văd sățenii? Ei? Doar văd — și, evident, știu — și cei din conducerea C.P.A.D.M., ale căror birouri sînt în vecini. Și unde, imediat după ora 16, cînd li se termină programul, nu mai găsim pe nimeni. Vitrina magazinului, care ar trebui să vîndă și unelte agricole, este — cu exponate cu tot — nu doar sub un strat de praf; această vitrină arată pur și simplu ca un trotuar nemăturat. Hotărît lucru, aici s-ar cuveni să dea cineva cu mătura.

Este corect să spunem că, în orice zonă a țării, există și magazine bine aprovizionate cu unelte agricole. Adesea,

Școala generală din satul Rasa, județul Călărași, e obișnuită. Directorul ei, prof. Aurelian Dragomir, ține să mai adauge că e o școală mică. Mai are avantajul că învățătorii și profesorii sînt localnici, adică prezenți în mijlocul elevilor nu numai în timpul orelor, ci și după terminarea lor. Și poate tocmai aceasta ar putea fi explicația că activitatea extrascolară a elevilor este bogată. Povestea acestei activități ni se pare semnificativă pentru că în ea vom găsi și entuziasmul firesc al copiilor și cauzele care l-au temperat, ca să nu spunem stins.

În urmă cu 4—5 ani, aflăm de la profesorul Aurelian Dragomir, în școală se creșteau 70 de iepuri. Țelul acestei activități, pe lângă cel general de a-i învăța pe copii cu munca, de a-i deprinde cu obișnuința de a fi gospodari, era livrarea contracost, către unitățile de achiziție, a iepurilor în greutate de 3 kilograme. Într-un an, copiii au reușit să ducă doar 6 iepuri la această greutate. Motivele au fost, le înșirăm pe toate, furaje insuficiente, lipsa unei asistențe medicale specializate, rase mai puțin productive, adică din cele care nu vor să se îngrășe chiar din orice. Copiii au încercat să cultive pe lotul școlar furajele necesare dar n-au reușit. Ba cineva, probabil unul din aceia care aruncă din mers o vorbă în loc să facă o faptă, a spus

că de pe lot ar fi putut mai bine să crească doi porci.

În faza a doua, iepurașii au fost dați elevilor acasă să-i crească. Cei mai tenaci, mai iubitori de animale, i-au mai crescut un timp, după care au renunțat și ei. Efectivul a ajuns la zero, fie pentru că familiile elevilor au mincat iepurii la greutatea la care ajunseseră văzînd că orice ar face nu vor să atingă 3 kilo-

fi gospodari la casele lor își vor aduce aminte de acest eșec, vor ține seama de el și aceasta este adevărata pierdere.

În același timp cu creșterea iepurilor, poate chiar ceva mai înainte, școlarii din Rasa au început să crească și viermi de mătase. Anul 1988, aflăm tot de la directorul școlii, a fost un an rău. Viermii s-au îmbolnăvit. După prima

și lată de ce. Este nevoie în stadiul de țesere a gogoșilor de o mare cantitate de frunze de dud. Altfel viermii nu termină gogoșa, adică o rebutează. Pentru a folosi din plin cele trei serii este nevoie de tratarea duzilor. Între serii nu prea e timp și nici forțele de muncă necesare. La seria a treia pe frunzele de dud se bat copiii care sînt în vacanță cu omizile care nu sînt. Pen-

gomir, cineva a trecut pe la cancelarie, a lăsat sămînța, adică ouăle de viermi, pe o masă și a plecat, fără ca măcar să stea de vorbă cu cineva. Pentru planul pe care l-am primit ar mai fi nevoie de plantarea unor duzi. Elevii ar putea să facă și asta, însă nu pot hotărî unde să-i planteze și n-au puietii necesari. Mai trebuie formol. Mai trebuie ca o unitate specializată să trateze duzii împotriva omizilor, mai ales că și consiliul popular are plan la gogoși.

Elevii și profesorii lor au muncit, au vrut să realizeze lucruri frumoase, dar din motive independente uneori de puterea lor n-au avut întotdeauna rezultatele scontate. Au hotărît deci ca pe lotul școlar să cultive sorg și să confecționeze mături, activitate cu tradiție în zonă și rentabilă. Nu e rău, însă din punct de vedere didactic activitatea ni se pare sărăcăcioasă.

În ceea ce întreprind, elevii trebuie ajutați cu toată grija. Bunul gospodar de mai tirziu se formează în școală. Elevii din Rasa nu-și pot face această ucenicie, și nici nu e nevoie să și-o facă toți într-o uzină pentru simplul motiv că nu au una în sat. Ei trebuie să și-o facă pe lotul școlii, pe tarlalele cooperativei și trebuie să și-o facă eficient. Și nu trebuie să ignorăm nici faptul că mai mult în joacă elevii pot deveni mai utili decît sînt.

OPREA GEORGESCU ■

Cum se predă LECTIA MUNCII

grame, fie că iepurii au murit de boală sau de bătrînețe.

Același fenomen s-a întimplat, la o scară mai mare însă, și în comună. Dacă în 1986 erau peste 400 iepuri, în 1989 numărul lor a scăzut sub 100.

În condițiile în care sînt crescuți așa cum trebuie, cînd li se acordă din totalitatea furajelor păticea lor, iepurii sînt rentabili. Nici n-ar avea cum să nu fie. Sînt prolifici, ajung la maturitate repede și au și avantajul că furajele lor nu se suprapun cu ale celorlalte viețuitoare din jurul casei. În orice caz, copiii din Rasa nu mai cresc iepuri și, probabil, mai tirziu, cînd vor

serie, care a dat 6 kilograme de gogoși, viermii au murit. În general s-a constatat că doar prima serie este rentabilă. Seriele următoare nu mai dau randamentul scontat. La un plan de 10 g sămînță, au rezultat 23 kilograme gogoși. La 90 grame sămînță, doar 60 kilograme gogoși. Ni se va spune poate că important este rezultatul final, gogoșa. Așa este, în cele din urmă s-a produs totuși mai mult. Dar de ce să nu se producă și mai mult? Școala coordonatoare din comună are pentru anul acesta un plan de 750 grame. El poate fi realizat doar în trei serii. Se poate? Probabil nu

tru dezinfectarea paturilor de creștere a viermilor este nevoie de formol. Acesta nu este asigurat și bolile de la o serie la alta se transmit cu ușurință, transformîndu-se în adevărate epidemii. Deci, muncă inutilă. Să nu uităm că acești copii, împreună cu profesorii lor au muncit, au construit singuri, după modelul de la C.A.P., paturile de creștere, vor să aibă un câștig din activitatea aceasta pentru a-și înfrumuseța școala și a o îmbogăți cu materiale didactice și sportive. Să le creăm condiții, să-i obișnuim cu victoriile, nu cu nerealizările. Anul trecut, ne spunea prof. Aurelian Dra-

Capro-varzistul

Să fi trecut o sută de ani de cînd Caragiade a ris nemuritor pe seama compromisului. Slăbiciunea de a împăca și capra și varza, fixată de paremiologia românească, a devenit în „Telegrame” celebră expresie „Pupat Piața Independenței”. De cite ori o aud îmi și imaginez o capră flămîndă privînd cu jînd la o varză dolofană și spunîndu-și pe limba ei căprească „în cazul de față trebuie să respect biata viridă și să o priveșc cu înțelegere”, iar de partea cealaltă, varza, incintată ca a scăpat de această întîlnire care, de regulă, i-a fost și îi va fi fatală. Și ca o continuare, îmi mai imaginez cum, imediat după plecarea caprului, capra nu-și mai poate stăpîni impulsul papilelor gustative și se aruncă asupra verzei incrementale de groază. Ceea ce nu îngăduie natura morală a omului, nu poate fi descoperit în tot felul de soluții ingenioase. Dincolo de această situație capro-legumicolă stă de fapt un adevăr al vieții de fiecare zi, născut mai ales din slăbiciune. Și nehotărîrea e o slăbiciune, după cum și slăbiciunea e o formă de nehotărîre. Vezi un ins care trebuie să decidă. Cutare a greșit, cutare are dreptate! Să-l sancționăm, spune legea. Să-l iertăm pentru că e băiat bun, dar să-l mutăm în altă parte. Un altul vine cu o soluție tehnică nouă. E teribilă, spun toți. Da, dar nu putem renunța la metoda veche pentru că e sigură. În plus, cutare mai are scăpări! Și atunci capro-varzistul vine cu propunerea să aplicăm și ideea lui cutare dar să o păstrăm și pe cea veche. Capro-varzistul e un om zîmbitor, elastic în mișcările coloanei vertebrale, jovial, tuncos ca o umbră, ținînd mereu în mîină cite o hîrtie, ca semn al preocupării, trăind fără nici un dușman. El se laudă că este iubit de toată lumea. Am sute de prieteni, zice el. N-a deranjat în viața lui nici o gîză, n-a mișcat nici un scaun fără să aibă aprobare, nu și-a luat nici nevastă fără o înțelegere prealabilă între cele două familii, el fiind partizanul declarat al unei armonii universale. Capro-varzistul are oare de o trăsătură numită curaj iar expresia „a lua taurul de coarne” îi provoacă frisoane și zvîrcoliri în somn. El nu semnează nici o hîrtie dacă nu are garanția unei semnăturipălărie care să-l apere de ploaie și de grindină, el cere sfatul și spune de fiecare dată, da, dar după aceea are un zîmbet reținut care aduce și conjuncția dar. „Da, dar...” sînt cuvintele bune

pentru portretul lui verbal. Singura lui mîndrie este o glumă pe care o spune pentru a descreeți frunțile celorlalți „eu zic să aplicăm o soluție capro-varzistă”. Pe holuri, cînd te lovești de el din greșeală, își cere scuze. Tremură tot cînd e vorba de hotărîri categorice. El le-ar mai înmuia. Pentru el nu există da și nu, ci numai o medie, de parcă ar veni dintr-un hermafroditism al gîndirii. Nici bun și rău nu se despart, nici frumos și urît, nici acru și dulce, pentru el lumea fiind un fel de babilonie în care orice este compatibil cu orice și oricine cu oricine și orice situație poate fi cîrpiată cu altă situație. El nu taie niciodată, chiar și atunci cînd împarte. El îi mulțumește pe toți. Soluția capro-varzistă e o formă jovială a oportunistului, iar autorul ei nu este decît opusul revoluționarului, al omului de curaj, hotărît să își apere munca, ideile, creația, gata să meargă pînă în pinzele albe pentru un adevăr cu care spune că mai degrabă moare de gît, decît să îl părăsească. Capro-varzistul nu moare pentru nimic. Nici pentru idei, nici pentru oameni, nici pentru țară. Sfirșitul i se pare o eroare, o neînțelegere. El vrea doar să supraviețuiască fără să deranjeze pe nimeni, postulînd o împăcare și o atmosferă care îi îngăduie o dulce lunecare printre asperitățile zilnice. Și ce să faci cu el? Să-l marchezi cu un abțibild? E rușinos, zic confracții lui. Să-l dai afară? Capro-varzistul vor sări ca arși, e băiat bun! Să-l pui la roabă? Un băiat atît de fin?, vor zice partizanii săi. Să-i spui că e prost sau incompetent? A doua zi o va repeta ca pe o glumă, auzi ce-au zis despre mine, că sînt prost, că sînt incompetent. Să-l critici pentru lipsă de fermitate? Ce-i aia, va spune „el! Pînă la urmă trebuie să trăiască, pentru că s-a născut. Singura soluție este să-l identifice, să-i stabilești locul și atribuțiile și să-i ceri socoteală. Și de cite ori îl prinzi desenînd o capră care privește respectuos la o varză să-i atragi atenția că e plătit pentru muncă, nu pentru cercetarea soluțiilor de supraviețuire între bine și rău, între lege și infracțiune, între nou și vechi, între cîinste și necîinste, între muncă și lene și alte asemenea opoziții categorice, din a căror conciliere s-a făcut compromisul — opera sa funestă slujită de generații și generații de confracți.

CORNEL NISTORESCU ■

Despre naivl, creduli și chîlpirgii s-a mai scris în diferite publicații. Dar faptele despre care vor lua cunoștință cititorii în cele ce urmează prezintă o caracteristică aparte.

Vasile State din orașul Breaza și-a abandonat munca de achizitor la întreprinderea pentru achiziționarea și preindustrializarea produselor de origine animală Prahova, în scopul obținerii unui trai mai ușor pe spinarea altora.

Prima acțiune pe noul „drum de trai ușor” a fost însușirea avansului de 10 200 lei, primit de la întreprindere, în scop de plată a produselor achiziționate și cheltuirea lui în interese personale, prin diferite restaurante din frumoasa stațiune Sinaia.

Cum însă banii respectivi s-au „topit” repede, Vasile State s-a gîndit la descoperirea altor surse de venit fără muncă. Și nu i-a fost greu. Într-una din zile l-a cunoscut, tot în Sinaia, pe Teodor Rafa din Cluj-Napoca căruia îi trebuia un motor pentru autoturismul său marca „Mercedes”.

— E simplu, i-a zis Vasile State. Sînt șofer pe un autovehicul T.I.R., plec chiar acum în străinătate, iar la înapoiere te-am făcut cu motorul pe care-l dorești!

— Și eu ce să fac?

— Îți numeri băiatului 30 000 lei și aștepti două săptămîni. Cu soldul improspătat și vară

fiind, Vasile State s-a gîndit să petreacă citeva zile pe litoral. Îi dădea mîna.

În timp ce clujeanul Teodor Rafa aștepta motorul pentru mașina „Mercedes”, Vasile State a făcut praf și pulbere întreaga sumă de 30 000 lei. După cîțva

Naivii

și bancnotele de ziar

timp acesta a ajuns în Oravița. Aici a cunoscut un alt naiv și credul. Ștefan Staicu din municipiul Reșița care avea nevoie de maieuri chinezești. Și nu de unul, două sau o duzină, ci de 2 000 de bucăți.

— Vii la Sinaia, unde soția mea este gestionară de magazin și îți iei maieurile. Te costă 30 000 lei.

Avea el ce avea cu cifra asta! Nu cobora prețul mai jos nici în ruptul capului!

Peste o săptămînă Vasile State și Ștefan Staicu se aflau față în față la restaurantul „Montana” din Sinaia. De data aceasta s-a dovedit mult mai ingenios în însușirea banilor de la posesor. Cum? Înainte de a veni la restaurant, a umplut o pungă din plastic cu bucăți de

ziar, tăiate la dimensiunile unei bancnote de 100 lei, pe care a băgat-o sub jachetă. Primind banii (30 000 lei) de la Ștefan Staicu, i-a introdus într-o altă pungă din material plastic, pe care a pus-o lângă cealaltă, tot sub jachetă. Urcînd amîndoi scările magazinului de confecții cu presupusa soție gestionară și presupusele maieuri străine, Vasile State și-a reamintit brusc că are de dat un telefon.

— Rămîi dumneata aici, pînă mă întorc, i-a zis lui Ștefan Staicu, și ca să nu crezi că te înșel, uite ține și punga cu banii pe care mi i-ai dat în restaurant.

Vasile State nu s-a mai întors, iar punga, avea să constate Ștefan Staicu mai tirziu, era cea cu tăieturile din ziar!

Cei 30 000 lei, Vasile State i-a cheltuit plimbîndu-se prin diferite localități din țară.

A fost identificat și reținut de către organele de miliție tocmai în municipiul Timișoara. Pentru infracțiunile comise Vasile State a fost trimis în judecată și condamnat la închisoare.

În zadar instanța l-a obligat pe Vasile State la despăgubiri civile a cite 30 000 lei către Teodor Rafa și Ștefan Staicu deoarece, acesta, neavînd deocamdată bunuri mobile și imobile, este insolubil.

NICOLAE CIOBANU ■

— Zilnic, economistii și recepționiștii desemnați, prin sondaje, verifică dacă la expediție se respectă ordinea de înscriere. Pentru eficiența transportului comenzile se grupează după adresele de pe aceeași stradă.

— Sondajele dumneavoastră dovedesc numai corectitudinea?

— Din păcate nu. De curînd, au fost scoși din funcție Traian Lupu și Petre Munteanu, șefii unității de la gara Pantelimon. S-au desfacut 8 contracte de muncă unor factori incorecți și dosarele lor au fost înaintate spre cercetare organelor de miliție. Și pe această cale, facem un apel stăruitor la Centrala de exploatare a lemnului rugînd-o să-si onoreze contractele pentru că altfel gospodarii degeaba au prevederea moștenită din străbuni „vara sanie, iarna căruță”. Am luat măsuri drastice ca să curmăm orice stare incorectă care s-ar manifesta la centrele de distribuție și așteptăm vagoanele restante pentru a intra în normalul livrărilor, ca și la carbuni. Nădăjduim, că de astă dată, apelul nostru, citit, va fi recepționat cu toată seriozitatea și răspunderea.

CARMEN DUMITRESCU ■

Am susținut, de-a lungul timpului, în coloanele revistei numeroase idei, cercetări și cercetări aplicative cu dăruire, pătrunși de însemnătatea muncii lor, asupra acestei bogății naționale de preț care sînt plantele medicinale, valorificării lor complexe. Doar ceaiul de leac al bunicii, practicile fitoterapeutice tradiționale ori utilizările empirice din economia casnică nu mai pot constitui, se înțelege, în era superindustrializării, modalități rentabile și eficiente la scară socială. Tocmai pentru că dispunem de un potențial important — peste 700 de specii recunoscute a avea proprietăți medicale iar lista se va putea extinde pe măsura unor noi investigații asupra celor 3700 ce vegetează în arealul țării noastre, și reprezintă mai mult de jumătate din speciile ce cresc în flora Europei — a fost luat în calculul de resurse naturale capabile să furnizeze materii prime de bază unei sume de industrii, în principal pentru medicamente, cosmetice, industria alimentară, chimică etc. Programul valorificării superioare a plantelor medicinale pe plan național a deschis astfel larg porțile cercetării — numeroase colective dintr-o serie de institute și instituții științifice se dedică unor tematici bine stabilite, conform unor obiective majore — și a cucerit numeroși specialiști care și-au făcut profesii de credință din asemenea studii, ajungînd la rezultate remarcabile, de recunoscută originalitate și prioritate internațională, înconunate cu brevete și titluri de invenții. Unele dintre acestea sînt la ora actuală medicamente de uz curent în terapeutică — **Boicilul** este cunoscut în toată lumea, urmat de **Rumein** (realizări ale școlii de la Timișoara), **Plantavorel** a redevenit firma de odinioară, în noul context al vremii, fabrică produse fitoterapeutice, uleiul de Cătină este folosit tot mai mult în producția farmaceutică, medicamentul doctorilor Elthes își continuă cu succes experimentările (și vindecările) clinice..., pentru a aminti doar câteva dintre cele promovate perseverent de revista „Flacăra”.

Școala de la Cluj-Napoca, școală ce își onorează tradiția și memoria mentorului ei de excepție, prof. Goina, deține în prezent o veritabilă „bancă” de asemenea creații, de asemenea cercetări în așteptare. În așteptarea fabricilor, în așteptarea beneficiarilor, în dosarele unor comisii pentru girul includerii în farmacopeea națională și, mai ales, în nomenclatoarele anuale de medicamente ce le-ar netezi, firesc și legal, drumul către marea producție, iar de aici spre farmacii, iar de aici spre bolnavii care au nevoie de ele, prin urmare spre atingerea scopului final al muncii de cercetare științifică — viața, societatea, omul.

Stop „Adenostopului”

Școala acesta s-a constituit în cadrul Facultății de farmacie și stomatologie a IMF Cluj-Napoca. În anii din urmă, ca beneficiu al triadelor învățămînt-cercetare-producție, a fost înzestrată cu laboratoare de microproducție, unde pot căpăta dimensiuni reale studiile și gîndurile teoretice, probele și testele din microabatoare de învățămînt. În secția de extracte vegetale, coordonată de șef lucrări dr. Mircea Tămăș, de la catedra de Botanică farmaceutică, el însuși cercetător pasionat și realizator al unor însemnate lucrări științifice și produse fitoterapeutice, în colaborare sau în paralel cu alți colegi, în principal alături de dr. Viorica Hodișan de la aceeași catedră uni-

versitară, se poate „palpa, în viu” banca de creații. În mii de sticle și flacoane, se ambalează anual și se expediază Oficiului farmaceutic Cluj peste o duzină de medicamente noi, pe bază de extracte din plante. Ele nu pot acoperi totuși nici măcar cerințele din cele trei județe arondate de către oficiul amintit — Bistrița, Sălaj, Cluj.

Solicitarea cea mai mare o cunoaște, de ani și ani de zile, **Adenostopul**, extractul de Ghimpe, de *Xanthium spinosum*, destinat bolilor prostatel, se știe, deficitare ca tratament pînă la acest medicament românesc descoperit și pus la punct de conf. dr. Pavel Petcu, așa cum revista noastră a scris și informat în repetate rânduri. Produs original de certă valoare, brevetat în țară și peste hotare, include în arsenalul terapeutic prima dată în literatura de specialitate, o bucurie din flora spontană dintre cele mai puțin luate în seamă de specialiști, dar nu și de către me-

formalitățile sînt complicate. Întîi, „Biofarmul” trebuie să renunțe la brevet, iar pentru asta are nevoie de două aprobări — a conducerii Ministerului Industriei Chimice și a Ministerului Sănătății. Doi, Direcția farmaceutică și a aparatului medical din Ministerul Sănătății să fie de acord și să ne dea nouă avizul de fabricație.

Secția de la Someșeni — am vizitat-o, produce și livrează, de cîteva ani, pentru magazinele Plafar și oficiile farmaceutice din întreaga țară, 3 medicamente originale românești — **Geardinocid** (brevet al dr. biolog Mircea Alexan și dr. Elena Cărăc Ciobanu), **Tonobil** și **Aftogeranil** creații ale cercetătorilor de la facultatea de farmacie), adevărate „vedete”, ne declară farmacistul Ana Maria Ionescu, prin marea lor solicitare, solicitări garantate de efectele lor terapeutice și de lipsa din farmacii a altor medicamente pentru aceleași afecțiuni. **Geardinocid**, precum

pusă în încercătură. A trebuit să pun mîna pe carte și să învăț” (Ana Maria Ionescu.)

Dacă cele trei produse enumerate au șansa producerii în cantități ceva mai mari prin capacitatea secției de la Someșeni, celelalte care au rămas în faza de microproducție, la facultate bat pasul pe loc, într-o arie foarte restrînsă de răspîndire. „Nu avem la ora actuală în farmacii nici un unguent pentru flebită, ne spune diriginta de la Farmacia 7, Elisabeta Costin. Eu ofer pacienților **Venarol**, un unguent excepțional cu proprietăți antiinflamatoare și venotonice, realizat în microproducția facultății, sîntem aproape, colaborăm, celelalte farmacii nu știu cum se descurcă”, **Venarol-ul** a luat ani mulți de muncă, de testări și experimentări de laborator (chimice, biologice, farmacodinamice) și clinice precum implică orice medicament și orice substanță destinată sănătății. Un serios travaliu și al unei suite

I la o ediție anterioară a Festivalului național „Cîntarea României”, pentru creație și originalitate științifică și tehnică, constituie, considerăm, urgența nr. 1 pentru luarea în producția industrială. Din două motive: prin destinația lui și prin faptul că valorifică două plante ce pot fi luate în cultură, puțin pretențioase, extrem de productive, a căror agrotehnică este pusă la punct.

Dr. Viorica Hodișan a pornit de la observațiile sale de gospodină, orice femeie cînd pune murături nu uită să le „aromeze” cu mult mărar, cu hrean sau (și) cimbru. Ca botanistă știe bine că acestea conțin substanțe antifungice, (impotriva mușgaiurilor). Așa că, a invitat mărul în laborator și sub microscop. Ca rezultat, l-a adus în circuitul terapeutic drept medicament antimicrobic și antifungic, suferințe atît de răspîndite în era penicilinelor, în era de după Fleming. Antidoturi sînt puține și, pînă acum, fără efect total. **Anetofung**, declară cei care îl folosesc (sîntem în posesia unor asemenea scrisori) este fără egal, în comparație cu medicamente de sinteză avînd reputație internațională, venită de pe la toate firmele din lume.

Sîntem conștienți că articolul nostru va avea ca prim efect, un asalt de cerințe asupra facultății de farmacie, de aceea sîntem datori să prevenim cititorii, nu o faceți. Repetăm, nu sînt posibilități tehnice pentru fabricarea unor cantități mari, nu este rolul și scopul unei școli. Scopul semnalărilor noastre este afirmat de la început, sînt un apel către cei mențiți să ne asigure în farmacii toate aceste medicamente ca și pe celelalte (în curs de avizare), create la Facultatea de farmacie din Cluj-Napoca. Cum menționează dr. Mircea Tămăș, ele s-au încadrat tematicii de cercetare izvorite din programul național de valorificare a plantelor medicinale, acoperă cîteva deziderate majore — zonele din medicină unde medicația este deficitară, înlocuirea importurilor de medicamente și de substanțe active pentru industria farmaceutică și cosmetică, luarea în studiu a unor plante doar semnalate în literatură ca avînd anumite proprietăți terapeutice, reconsiderarea modernă a bogatului folclor medical românesc etc. etc.

Știința progresează azi în lume cu viteze astronomice, ideile circulă, cine se grăbește cîștigă. Mircea Tămăș și Viorica Hodișan au trecut și ei la alte cercetări, nu mai au vreme să se ocupe de ceea ce a rămas în urma lor. Se preocupă, acum de pildă, foarte intens, în colaborare cu specialiști de la Centrul de cercetări biologice, de biotehnologii medicale, de obținerea de substanțe active prin culturi de celule și țesuturi, ca și de investigarea unor plante din categoria celor puțin studiate, cum o captivează pe Viorica Hodișan de pildă, la ora aceasta, busuiocul, făcînd asupra lui descoperiri surprinzătoare. Produsele lor de ieri, rod al unei etape de eforturi, și investiții de inteligență, mijloace materiale, bani, îmbătrînesc, se perimează înainte de a ajunge apanaj al sănătății noastre, bunuri ale economiei naționale. Este, în fond, o datorie patriotică a celor din întreprinderile de medicamente de a prelua această bancă de creații ale științei naționale. Cum a subliniat în repetate rânduri secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, nu facem cercetare de dragul cercetării, ci cu scopul de a se regăsi în producție, de a se reîntoarce în societate.

CICI IORDACHE-ADAM ■

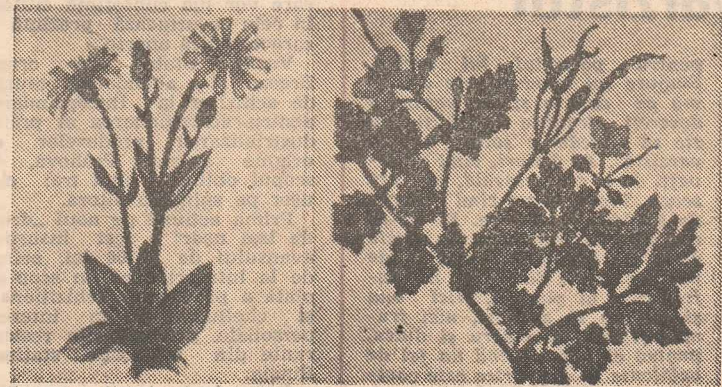
Plantele medicinale — rezultate și promisiuni —

dicina populară. Povestea ei pînă la medicament se cunoaște, problema rămasă deschisă este preluarea medicamentului de către industrie pentru a ajunge la toți cei care au nevoie de el și, desigur, ca sursă potențială în exportul de medicamente românești (cercetările asupra Ghimpelui sînt publicate în străinătate). Brevetul a fost cesionat, prin Ministerul Industriei Chimice, Întreprinderii „Biofarm”, a cărei conducere nu s-a opus. Conform legislației în vigoare, plătește anual, din 1983—1984, către OSIM, sumele cuvenite și tot de atunci promite (cum și revista noastră a consemnat) introducerea lui în fabricație. Deci, el a ajuns o povară a fabricii, o costă bani în timp ce ar fi putut să producă bani, să-i aducă beneficii (sigur, dat fiind solicitarea lui). Nu mai e nevoie de test de piață, de marketing al produsului, este făcut. Se pot consulta maldărele de scrisori expedite Facultății de farmacie, Întreprinderii „Plafar” Cluj, Oficiului farmaceutic din localitate și se mai pot consulta opiniile celor două farmaciste, Ana Maria Ionescu și Aurora Simon, ce funcționează în magazinul „Plafar” al orașului, ca și pe cea mai autorizată, a dirigintei Farmaciei nr. 7 din apropierea facultății, Elisabeta Costin. „Plafarul” nu poate — și nici n-ar avea cantitatea necesară — să expedieze medicamentul, expediează, în schimb, printr-o muncă uriașă a cîtorva oameni, mii și mii de pungi cu plantă uscată pentru ceai. Modalitate ce nu poate valorifica decît parțial conținutul în principii active, terapeutice ale Ghimpelui, așa cum se realizează prin extractul bine studiat, dozat, condiționat farmaceutic. Așadar o mare parte din valoarea lui medicinală ajunge la gunoi. Nu e rentabil, costă; să ne gîndim la drumul lung al plantei de la culegător la bolnav, prin cîte operațiuni trece, operațiuni ce incumbă serioase cheltuieli.

— Nu s-ar putea ca Facultatea de farmacie să vă transfere dumneavoastră, „Plafarului”, tehnologia de fabricație a **Adenostopului**? În secția de ceaiuri și extracte de la Someșeni aveți deja în producție cîteva medicamente, deci sînt posibilități tehnice și experiență, l-am întrebât pe directorul Rosza Emeric.

— Posibil este și ne-am gîndit la acest lucru, numai că

fi arată numele este destinat lamblazelor și geardiozelor, **Tonobil** este un hepatoprotector natural cu rezultate „peste toate așteptările”, se specifică în buletinele de experimentări clinice, **Aftogeranil**, cu numele provenit de la

planta de bază din compoziția lui (*Geranium macrorrhizum*) este de uz stomatologic, pentru bolile cavității bucale — stomatite de diferite cauze, afte, micoze. **Tonobil** include și el o cercetare de pionierat asupra unei plante nestudiate pînă acum — *Berberis vulgaris* (Drăcila).

Un pas pe loc.

„Comenzile pentru **Tonobil** ale oficiilor farmaceutice și ale întreprinderilor „Plafar” din țară sînt foarte oscilante, atît de diferite de la județ la județ, demonstrează cu acuratețe pe masă, farmacistul Veres Iosif, șeful secției ceaiuri și extracte. În timp ce Brașovul nu ia nimic sau prea puțin, Suceava ne asaltează cu cereri și chiar cu intervenții telefonice”. Explicația e una singură, confirmată și de farmaciste din magazinul de plante al Clujului „produsul nu e cunoscut și, mai ales, nu e cunoscut de către medici; puțini dintre cei care îl cumpără au asupra lor rețete cu recomandări și parafe medicale. Trebuie făcut ceva ca fitoterapia să fie recunoscută odată de către lumea medicală. Si eu cred, după 11 ani de muncă într-un magazin „Plafar” că e nevoie să se înceapă de la învățămînt. Studenții în medicină nu învață la farmacologie mai nimic despre plante, iar studenții de la farmacie nu învață mai nimic despre boli. Am resimțit acut această lacună, vin oamenii și îmi cer sfaturi, îmi spun ce-i doare, vor să le dau planta cu efectul cel mai bun pentru suferința lor, și nu o dată sînt

să-l producă. Și acolo lucrează desigur, biologi, farmaciști, ingineri chimiști și nu se poate ca informîndu-se asupra compoziției lui să nu-l accepte. Ei cunosc la fel de bine ce înseamnă un extract de Arnica montana (pînă acum, singura ei valorificare era la export, ca plantă uscată) și azulelele din Castanul sălbatic. Chiar și noi, nespecialiștii ne dăm seama, la o simplă lectură a unei cărți de popularizare asupra plantelor medicinale.

La fel stau lucrurile cu toate cele „10 produse mai vechi plus 4 cu avizele de fabricație pentru anul în curs”, ne relatează dr. Mircea Tămăș.

Ne continuă lista: **Salvia-clim**, sirop din Salvia destinat tulburărilor de climacterium la femei. Farmacista Elisabeta Costin ne informează că medicii de la Clinica de neurologie, unde s-a aflat în testare, i-au descoperit un spectru mai larg de acțiune și îl prescriu în tulburări neurovegetative și de alte etiologii. **Cistagal II** — antiinflamator și dezinfectant uro-genital, este un extract fluid din 4 specii. **Gerodontol** — adjuvant în tratamentul paradontopatiilor, cuprinde extracte din 3 specii. **Viola tricolor** își ia numele de la însăși planta ce îl constituie, delicatele flori de Trei-fracți-pătați, ce vor înflori acum, primăvara, înobilînd cu mirosul lor pădușile și finețele. Este destinat acelor încăpățînate și necunoscut eczeme și dermatozes alergice endogene. **Anetofung**, pe care l-am lăsat anume, la urmă, obiectul unui brevet de invenție premiat cu premiul

Elicopterul aterizează, răvăşind fineaţa uscată şi albită de brumă. Hidrobioanele sînt repede încărcate. Se măsoară temperatura apei. E bine, sînt 3°C! Se deschid tuburile de oxigen. Palele elicei încep să se învîrtă şi elicopterul porneşte în zbor rapid de la Dejani-Făgăraş spre sud, printre pereţii de stîncă ai Văii Oltului, cărînd cu el zeci de mii de pescuţi vii. Participă la una din acţiunile obişnuite ale Inspecţiei de Salmonicultură a Ministerului Silviculturii, direcţie condusă de inginerul Paul Decei.

Inceputurile au fost, aşa cum era de prevăzut, spectaculoase. Păstrăvii sînt făpturi extrem de sensibile, fragile. Transportarea lor pe cărări de munte, cu bidoanele, ore şi ore, de către pădurari inimoşi a fost ca să zicem o etapă eroică. Şi nu pot să uit drumul infernal de acum treizeci de ani, spre lacul Urlea, într-o zi de arşiţă dură, a doi oameni, cărînd în spate bidoane enorme cu puiet de curcubeu, oprindu-se din zece în zece minute, să schimbe apa.

Au urmat apoi primele zboruri, dramatice, cu mortalităţi mari de peste la fiecare transport, din lipsă de vase capabile să asigure oxigenarea apei şi o temperatură joasă constantă, ori cu aventuri periculoase (turistii ce au urcat spre lacul Podragu acum douăzeci de ani îşi mai amintesc, desigur, carcasa elicopterului prăbuşit cu care se întâlneau chiar înainte de cabană. În aparat se afla în momentul accidentului, între alţii, şi tânărul inginer, pe atunci, Paul Decei).

Anii au trecut, au apărut hidrobioanele, căzi uriaşe oxigenate artificial, izoterme, cu capacitate de 500—1500 litri, capabile să transporte odată întreaga producţie a unei întregi păstrăvării. Zborurile au intrat în rutina fiecărui an. Deşi, cred, nici un zbor cu elicopterul între crestele munţilor nu poate avea în el nimic rutinier, mai ales acesta între pantele abrupte ale Văii Oltului. Privesc crispat cum vîntul îndoaie copacii, aparatul e zgduuit serios de rafale violente, tot timpul mi se pare că virful elicelor va atinge pereţele apropiat de stîncă. Însă echipa cu care zburăm noi — adică ing. Paul Decei, ing. Victor Tăruş, dr. Ioan Macovechi şi cu mine — e formată din doi piloţi cu egală experienţă, maior Laurenţiu Bu-

zenchi şi maior Ion Ciobanu (secondaţi de tehnicianul Ion Nicolae) ceea ce arată gradul înalt de dificultate al zborului, îmi dă siguranţă şi încredere.

Trecem peste Lotru şi aterizăm în vecinătatea complexului Brădişor, o păstrăvărie gigant, cu o producţie de 110 tone. În urmă cu nici zece ani, producţia anuală totală a păstrăvurilor noastre nu trecea de 200 tone! Sîntem acum în preajma cifrei de 500 de tone. În afara unei dez-

Dar marea noutate a acestui deceniu o constituie această păstrăvărie de la Brădişor. Nu e o păstrăvărie obişnuită şi asta nu numai prin dimensiunile industriale. E vorba de o mare păstrăvărie complexă, în egală măsură de sol şi flotantă.

La Potoci, pe lacul Bicaz, o echipă condusă de biologul Ionel Miron a cercetat îndelung posibilitatea creşterii păstrăvului în cuşti plutitoare pe apa lacului de acumulare Bicaz. Conform datelor

te. Marea lor majoritate se încălzesc excesiv vara, sau au fluctuaţii de nivel enorme, de zeci de metri; iarna îngheaţă apa acoperindu-se cu plăci de gheaţă de 30—70 cm, adevărate banchize.

Dar lacul Brădişor, din salba de aur a Lotrului, oferă cîteva condiţii obligatorii ce justifică o investiţie de anvergură. Situat la 18 km de Brezoi pe Lotru, are o temperatură variind între 2°C şi 18°C, deci optimă. E un lac mic, mereu improspătat cu oxigen de piraiele din jur şi care nu îngheaţă în profunzime, tocmai datorită curenţilor puternici. Prin înţelegere cu oamenii de decizie ce gospodăresc lacul s-a convenit asupra păstrării unui nivel constant tot timpul anului, aşa încît cele 8 module de cîte 16 tone vor fi în siguranţă. Datorită acestor excelente condiţii, se estimează că producţia va fi chiar superioară celei obişnuite: prin hrănire permanentă ciclul de producţie a păstrăvului va dura numai un an şi trei luni (adică pînă ajunge la o greutate de 100—200 g) faţă de doi ani sau mai mult, cît durează-n general.

Dar ceea ce face unicat din acest gigantul salmoniculturii noastre este susţinerea viezelor de o păstrăvărie de uscat, capabilă să asigure integral cantitatea de puiet necesară anual. Piriul Peşcoia, captat printr-o galerie (deci evitîndu-se marea flagelă a păstrăvurilor de uscat, viiturile), înainte de a intra în sistemul naţional hidroenergetic, trece prin bazinele de reproducători şi preresproducători şi prin incubatoarele cu un milion de păstrăvi fîntinel, curcubeu şi indigen de la Brădişor. Ce înseamnă aceasta? În primul rînd un tratament sanitar bun, la mal, al puietului, ceea ce micşorează apreciazabil riscurile îmbonăvirilor în masă, apoi un puiet viguros, dobîndit fără şocul şi cheltuielile transportului. Tehnicianul Gheorghe Cerbu, şeful păstrăvării complexe Brădişor, va furniza primele 20 de tone de păstrăv beneficiarilor chiar în acest an.

Şi tot ca o noutate ştiinţifică şi nu numai a salmoniculturii, să arătăm că loştrita (Hucho hucho), regina salmonidelor noastre, a reapărut, datorită eforturilor salmonicultorilor, în riuri de unde părea definitiv dispărută: Vişeu, Mureş, Criş, Arieş.

RADU ANTON ROMAN ■

Insectele în practică

Lucrarea pe care o prezentăm „Entomofagii şi utilizarea lor în protecţia integrată a ecosistemelor agricole”, 242 pp., Ed. Ceres 1988, se referă numai la entomofagii din grupa animalelor nevertebrate. Ea este rodul colaborării unor specialişti de la Universitatea din Bucureşti (Conf. dr. Matilda Lăcătuşu), Iaşi (Conf. dr. Constantin Pisciă, Lector dr. Gheorghe Mustăţa, dr. Ionel Andriescu) şi Institutul Agronomic din Cluj-Napoca (Prof. dr. Teodosie Perju — coordonatorul lucrării).

Prin aplicarea tratamentelor chimice neselective sînt distruse odată cu insectele dăunătoare şi insectele utile, respectiv entomofagii, care sînt mai sensibili la acţiunea insecticidelor iar ulterior capacitatea populaţiilor lor de a se reface este cu mult mai redusă. Se poate spune că utilizarea insecticidelor organice neselective scade potenţialul de autoapărare a agroecosistemelor, a naturii în general. De aceea, în prezent se preconizează ca în ansamblul metodelor de combatere să predominie metodele cu acţiune selectivă asociate cu cele biologice şi ecologice.

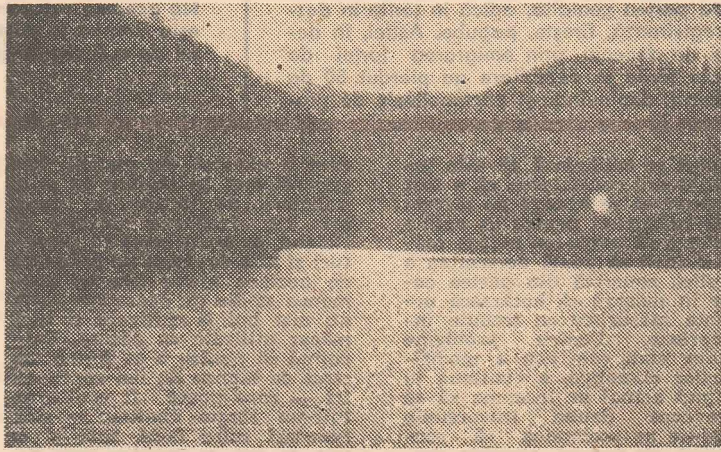
În reducerea populaţiilor unor insecte dăunătoare (fitofage) rolul hotărîtor îl au entomofagii prădători. Este cazul păduchilor de plante (unele afide) care prin diferite specii pot cauza pagube însemnate la o gamă variată de plante de interes economic (cereale, sfeclă de zahăr, mazăre, lucernă, etc.).

Cei mai mulţi entomofagi paraziţi fac parte din neamul viespilor, dimensiunile lor fiind însă în majoritatea cazurilor mai mici, de obicei 1—5 mm. În stadiul adult se hrănesc cu nectarul plantelor melifere, de abundenţa cărora depinde longevitatea şi prolificitatea lor şi în corelaţie cu aceasta gradul de parazitare a insectelor dăunătoare.

Bazîndu-se pe cunoştinţele actuale despre entomofagi, în finalul lucrării, coordonatorul ei, prof. dr. Teodosie Perju, formulează cîteva recomandări pentru practica agricolă. Unele dintre ele sînt justificate şi de cerinţele plantelor faţă de mediu.

PANTE GHERGHEL ■

La păstrăvi, cu dragoste şi fără undiţă

voltări cantitative, a înfiinţării de noi păstrăvării în toată ţara — alte 9 păstrăvării cu o capacitate totală de 90 de tone se află în acest moment în curs de amenajare, între care se remarcă Gîrcin, pe Valea Doftanei ardele, prima păstrăvărie dedicată din ţară — producţia a crescut şi pe baza creşterii ştiinţifice, a îmbunătăţirii varietăţilor de păstrăv. Păstrăvul fîntinel, spre exemplu, pe cale de dispariţie pînă de curînd va deveni o prezenţă curentă în piraiele şi lacurile noastre de altitudine: există deja în mai multe păstrăvării din ţară o linie viguroasă de reproducere. Altă noutate e celebrul „Jumper” („săltăreţul”), un păstrăv curcubeu de rară vitalitate ce a şi fost „semanat” în zeci de mii de exemplare în lacurile de pe riul Lotru.

primite de la inginerul Paul Decei, după aproape două decenii de cercetare, nu au apărut încă rezultate pozitive, producţia centrului Potoci situîndu-se în jurul cifrei de 20 de tone, în loc de 90 tone, cît are plan şi capacitate. Trebuie spus că tehnologia viezelor flotante, de mult cunoscută şi pusă la punct în lume, nu ar avea nevoie atît de cercetare, cît de condiţii corecte — apă cu temperatură constantă vara şi iarna (ceea ce la Bicaz nu există, vara apa încălzindu-se pînă la 27°C adică temperatură mortală pentru păstrăv), oxigenare suficientă, nivel constant al lacului, puiet sănătos şi la-ndemîna (chiar în hidrobion, păstrăvul tot e şocat la transport).

Se pare, susţine „dirigintele” păstrăvului românesc, Paul Decei, că foarte puţine lacuri din ţara noastră sînt gazde bune pentru viezele flotante

ştiinţă ca „mina lui Marinescu”. Pionier al histochimiei nervoase, a descoperit în microstructura sistemului nervos oxidazele, intuind rolul acestora în oxigenarea celulei nervoase. Teoria sa fiziopatologică asupra isteriei, de o mare originalitate, a intrat în terminologia medicală sub denumirea „concepţia românească”. Tot el a fost cel dintîi în lume care (în colaborare cu I. Minea) a izbutit să cultive tesut nervos în laborator, în afara organismului („in vitro”) şi este de asemenea primul care a realizat un film ştiinţific (1898). Şi acest bilanţ al creativităţii marelui om de ştiinţă este departe de a fi complet.

Mai trebuie însă relevată o trăsătură a sa, ţinînd de caracter. O întîmplare îl defineşte: În 1901, un trimis al Palatului îl solicită să declare „iresponsabil” pe un tînăr care ucisese o femeie ca să o jefuiască. Era vorba de unul aghiotant regal. Neurologul îl examinează pe acuzat, dar, spre deosebire de alţi experţi, „sensibili” la insistenţele monarhice, declară răspicat la proces: „Acest tînăr nu este iresponsabil, ci un criminal de rînd”. Ucigaşul este condamnat.

Cei mai de seamă neurologi români s-au format la şcoala exigentă a lui Gheorghe Marinescu. Continuatorul său la catedra de la Bucureşti a fost Nicolae Ionescu-Şişest (1888—1954). A adus contribuţii însemnate privind bolile infecţioase ale sistemului nervos şi mai ales propagarea microbilor în sistemul nervos central; neuro-

infecţiile virale ale copilului şi sugarului au făcut de asemenea obiectul unor cercetări originale pe care le-a întreprins. A studiat, cu rezultate noi, reflexele condiţionate la copii (1937) şi a propus o valoroasă sistematizare a bolilor eredo-degenerative (1939), care s-a impus în ştiinţă.

Elev şi colaborator al lui Gh. Marinescu a fost de asemenea Ioan Minea (1878—1941), care, începînd din 1919, a întemeiat o puternică şcoală de neurologie la Cluj. A întreprins cercetări deschizătoare de drumuri în neurohistologia normală şi patologică. A descris şi delimitat noi tipuri de afecţiuni ale sistemului nervos, ca de pildă siringomieli lordotice, tetania pseudonervoasă, ca şi polinevrită prelungită în insuficienţa tiroidiană. De o largă apreciere s-a bucurat descrierea pe care a făcut-o sindromului extrapiramidal în scleroza în plăci. Este de asemenea creatorul unei metode originale pentru tratarea nevritelor şi polinevritelor, cu ser antitriptic.

Ca şi I. Minea, Constantin I. Parhon (1874—1969), eminent savant-cetăţean, şi-a început activitatea ştiinţifică la Bucureşti, fiind primul intern (1898) în Serviciul de Neurologie al Spitalului Colentina, condus de Gh. Marinescu. Din 1912 şi pînă în 1933 (cînd a revenit la Bucureşti), C.I. Parhon şi elevii săi au imprimat clinicii neurologice de la Socola — Iaşi o puternică trăsătură creatoare, aci elaborîndu-se numeroase lucrări originale, spre pildă în domeniul encefalitei epidemice, a miasteniei, a epilepsiei, a sindromului

Parkinson (şi a legăturilor acestuia cu encefalita epidemică sau — mai ales la copii şi tineri — cu boala Basedow). Savantul are de asemenea importante contribuţii şi descoperiri privind arhitectura celulară a măduvei spinării, localizările motrice, stilului nervos, psihozele afective, halucinaţiile multiple etc. „Sindromul lui Parhon” (sindromul hiperhidropexic) a intrat în terminologia internaţională. După cum se ştie şi după cum am relevat şi noi într-un trecut articol, C.I. Parhon are un aport de nivel mondial în domeniul endocrinologiei, de care a legat şi teoria sa asupra biologiei virsotelor (denumită de el ilikibiologie), ca şi concepţia sa gerontologică. Lucrarea sa din 1948 *Bătrîneţea şi tratamentul ei. Problema reîntineririi* prezintă şi astăzi un mare interes, ca şi cuvintele pe care marelui om de ştiinţă le-a rostit la sărbătorirea sa, cu prilejul împlinirii a 75 de ani de viaţă: „Noi afirmăm că bătrîneţea este o boală, o stare patologică. Cercetările noastre ne arată că putem prelungi viaţa animalelor bătrîne, deci şi a omului, peste limitele obişnuite”.

De alţi neurologi şi psihiatri cu o bogată activitate creatoare, ca State Drăgănescu, Ion T. Niculescu, Alexandru Obregia, Constantin Urechia, Dumitru Bagdasar, Oscar Sager, Arthur Kreindler, eminente personalităţi din tradiţia noastră medicală, ne vom ocupa într-un viitor articol.

L. M. ŞTEFAN ■

TRADIŢII ŞTIINŢIFICE ŞI TEHNICE ROMÂNEŞTI

Sistemul nervos sub reflectorul ştiinţei (I)

Multă vreme bolnavii suferind de maladii nervoase sau psihice au fost consideraţi ca nişte făpturi declasate, care se puseseră ele însele în afara societăţii, trebuind să fie tratate ca nişte elemente indezirabile, primejdioase. După Unirea Principatelor, se pare chiar din iniţiativa domnitorului Alexandru Ioan Cuza, tratamentul care se aplica în ospicii a fost organizat, cu sprijinul unor medici competenţi şi luminaţi, printre care **Petre Protici** (1822—1881) şi **Alexandru Sutz** (1837—1919). Mai mult, s-a introdus ceea ce astăzi numim ergoterapie, organizîndu-se ateliere de croitorie pentru femei şi de timpărie pentru bărbaţi, munca avînd un evident rol curativ. „Ospiciile” au devenit astfel adevărate instituţii sanitare. O însemnătate deosebită şi un mare răsunet a produs printre specialiştii publicarea în 1877 a lucrării lui Al. Sutz *Alienatul în faţa societăţii şi a ştiinţei. Studii clinico-psihologice*, care materializa o nouă viziune asupra bolilor psihice şi milita pentru o nouă atitudine faţă de bolnavii mintali.

Dacă Alexandru Sutz este considerat pe drept cuvînt fon-

datorul şcolii româneşti de psihiatrie, ctitorul necontestat al şcolii româneşti de neurologie a fost marele savant **Gheorghe Marinescu** (1863—1938), pe care I.I. Mecinikov, unul dintre fondatorii microbiologiei şi imunologiei, îl considera „o autoritate în tot ce priveşte sistemul nervos”. Lucrarea sa fundamentală *La cellule nerveuse* (1909) arată ca unul dintre creatorii neurologiei moderne. Încă din 1890 s-a impus lumii ştiinţifice prin descoperirea (în colaborare cu P. Blocq) a cauzelor maladiilor lui Friedrich. A adus contribuţii importante la cunoaşterea şi corectarea unor erori privind „harta” scoarţei cerebrale; a atras atenţia, într-un spirit dialectic, asupra faptului că diferitele ei compartimente nu trebuie considerate izolat (demonstrînd, de pildă, pentru prima oară, că centrul respirator nu este strict localizat în bulb, ci este larg reprezentat în cadrul sistemului nervos central). Cercetînd procesul refacerii celulei nervoase, a descoperit fenomenul *neurotropismului* şi a elaborat teoria *trofismului reflex*. Tot el a fost cel dintîi care a descris mina suculentă în siringomieli (cunoscută în

Fenomenul racolării de către țările bogate a cadrelor de înaltă calificare, în special a celor cu pregătire tehnică sau științifică, din țările în dezvoltare, faimosul „brain drain”, „exodul inteligențelor” sau „furtul competențelor”, a fost calificat pe bună dreptate drept neocolonialism intelectual. Brain drain-ul are, se înțelege, o arie mai largă de acțiune, intrucit el afectează și relațiile dintre țările dezvoltate, de exemplu dintre țările vest-europene și S.U.A. Interesante în contextul ascuțirii contradicțiilor dintre țările capitaliste, aspecte ale brain-drain-ului interoccidental pot forma obiectul unui comentariu de sine stătător. Pentru articolul de față vom lua în considerație doar racolarea de inteligență din țările în dezvoltare.

Iată mai întâi câteva date. Între 1970 și 1985, Statele Unite, Canada și țările Europei occidentale cu o economie dezvoltată au racolat din Africa, Asia și America Latină aproape 800 000 de specialiști cu înaltă calificare, cadre ce le-au adus un profit net în valoare de peste 120 de miliarde de dolari. Între 1960 și 1987 au părăsit continentul african aproximativ 70 000 de specialiști cu studii superioare, ceea ce înseamnă 30 la sută din totalul cadrelor cu studii superioare de pe continentul african. Cei 825 000 de specialiști veniți în ultimele două decenii în Statele Unite constituie a patra parte din numărul de oameni de știință și experți în diverse domenii din această țară. De ce sînt atrași specialiștii străini? După cum scria „International Herald Tribune”, importul de inteligență „aduce profituri”, iar mina de lucru străină a devenit „o mărfa la fel de prețioasă ca petrolul și cerealele”. Pentru a înțelege ce sume se economisesc de către țările care racolează specialiști, este suficient să arătăm

că în S.U.A. numai taxele cerute de pregătirea unui specialist cu studii superioare ating, în funcție de domeniul specializării, între 35 000 și 55 000 de dolari, fără cheltuielile implicate de costul vieții — alimentație, îmbrăcăminte, locuință. În R.F.G., cheltuielile medii pentru pregătirea unui diplomat universitar se ridică la 61 000 de mărci în domeniul științelor economice și sociale, la 65 700 de mărci pentru domeniul matema-

Comentariul săptămînii

Neocolonialismul intelectual

ticii și științelor naturii, la 68 300 de mărci pentru domeniul filologiei și învățămîntului de artă și la 73 500 de mărci pentru medicină umană. La ceea ce s-a economisit cu pregătirea cadrelor se adaugă, evident, câștigul rezultat din activitatea desfășurată de cei racolați. De partea cealaltă, adică în țările în dezvoltare, se înregistrează, firește, pagube. Astfel, în decurs de numai un deceniu, prin emigrarea forței de muncă calificate țările în dezvoltare au pierdut 50 de miliarde de dolari, diminuându-și perspectivele de pro-

gres pentru o lungă perioadă. Prin efectele negative asupra dezvoltării economice și sociale, furtul de inteligență se manifestă tot mai mult ca un factor de menținere și accentuare a decalajelor economice și tehnologice mondiale, de înrătățire a raporturilor dintre state, de agravare a contradicțiilor ce se manifestă pe plan internațional, în primul rînd a contradicției dintre țările bogate și țările sărace, cea mai puternică contradicție a lumii contemporane.

Dată fiind marea importanță a problemei racolării de inteligență, România a propus elaborarea unui ansamblu de măsuri — în contextul eforturilor pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale — care să ducă la lichidarea neocolonialismului intelectual. La inițiativa țării noastre, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat în 1984 o rezoluție vizînd stăvilirea și eliminarea racolării cadrelor. „Cred că este necesar — spunea președintele Nicolae Ceaușescu — să luăm o atitudine mai fermă față de propaganda de peste hotare, care, în numele așa-ziselor drepturi ale omului, desfășoară o activitate intensă de corupere, de cumpărare indeosebi a unor cadre tehnice, de furt al inteligenței, cum se numește astăzi pe plan internațional. Trebuie să respingem cu mai multă hotărîre — și presa, și radioul și televiziunea trebuie să demaște această activitate, care, în fond, urmărește să rupă oamenii de țară, să-i înstrăineze, să-i pună în serviciul acelor care vor să exploateze munca și inteligența lor. Nu aceasta reprezintă dreptul omului, ci dreptul omului este dreptul la muncă, la învățătură, la locuință, dreptul de a fi deplin stăpîn și liber în țara lui”.

ION DUMBRĂVA

Strigătul de alarmă al Worldwatch Institute din Washington, organism specializat în cercetări privind mediul înconjurător, este conținut în raportul său anual, al șaselea de la crearea, iară îndoielă cel mai dramatic din toate. Raportul a fost prezentat la 9 februarie a.c. reprezentanților presei: 250 pagini pline de date, analize și previziuni.

Se propun mai multe căi de acțiune: economii de energie, recuperarea pădurilor, siguranța alimentară și altele. „În următoarele două decenii” — afirmă raportul — cantitatea de anhidridă carbonică eliberată în atmosferă ca urmare a consumului de combustibili fosili, în fiecare an, va trebui să fie redusă cu cel puțin trei miliarde de tone.

Dacă, dimpotrivă, nu se vor întreprinde măsuri hotărîte, cantitatea de anhidridă carbonică se va dubla, cu urmări catastrofale asupra climei. Se numește „efectul de seră” și a dat deja, în secolul nostru dovadă a ceea ce poate cauza. Anii 1980, 1981, 1983, 1987 și 1988 au fost cei mai calzi ani din secolul nostru și tendința nu este de scădere a temperaturii.

În vara trecută — amintește raportul — numeroase regiuni de pe Terra, cu climă recunoscută ca temperată, au înregistrat timp de săptămîni întregi temperaturi superioare celeia a corpului uman, cuprinse deci între 36 și 40°C, ele făcînd, de altfel, numeroase victime. Alte zone cum sînt cele din nordul Americii, în afară de căldură au avut de suferit și de pe urma secetei care a compromis producția agricolă.

În schimb, în alte regiuni, (India, Bangladesh) s-au înregistrat inundații care au distrus culturile agricole și au lăsat fără locuințe circa 25 milioane de persoane, îngroșînd rîndurile celor pe care cercetătorii îi numesc deja „refugiații mediului înconjurător”.

Remediile indicate de Worldwatch Institute cuprind, pe primul loc, economia de energie în sensul sporirii eficienței utilizării combustibililor fosili cum sînt cărbunele și petrolul. Atît în fața de producere a energiei cît și în aceea de consum al ei. „Este drumul cel mai economic pentru a atinge obiectivul dorit și în același timp este și drumul cel mai scurt către acest obiectiv. Energia nucleară, în momentul actual, nu este o alternativă intrucit este încă prea costisitoare”.

Ard plămînii Terrei

Recuperarea patrimoniului forestier este un alt obiectiv prioritar indicat de institut. În fiecare an, așa cum reamintește W.W.F., arde o „felie” din pădurea planetei avînd dimensiunile întregului teritoriu național al Austriei. Există zone în care populația locală, din necesitatea de a avea noi suprafețe de teren de cultivat, pentru a putea supraviețui, incendiază pădurile din apropiere. În emisfera nordică, în schimb, pădurile cad victimă ploilor acide sau speculațiilor din domeniul construcțiilor.

Fiecare copac ars înseamnă o dublă lovitură pentru echilibrul ecologic: pe de o parte dispare

o bucăciță din unicul plămîn al Terrei, acel „verde” care transformă anhidrida carbonică în oxigen, iar pe de altă parte se produce altă anhidridă carbonică. „Din pădurile în flăcări — calculează raportul Worldwatch Institute — în anul trecut s-a eliberat în atmosferă o cincime din întreaga cantitate de anhidridă carbonică care a luat drumul către stratosferă.”

„În orice caz este necesar să se acționeze rapid — avertizează raportul — Efectele degradării mediului înconjurător se fac deja simțite asupra producției agricole. Dacă în 1989 seceta va fi la fel de intensă ca în 1988 atunci rezervele de cereale ale Statelor Unite ale Americii, deja în puternică reducere, nu vor mai putea satisface obșnuitele cereri de livrare la export: prețurile vor suferi majorări considerabile astfel încît o serie de state vor avea de combătut, unul contra altuia, în cadrul unei dramatice bătălii pentru grîu”. Un

raport se subliniază că este întristătoare constatarea că a fost necesar să se ajungă pe marginea prăpastiei pentru ca opinia publică să evolueze în așa măsură încît să poată determina o replică concretă din partea celor în măsură să hotărască urgența măsurilor ce trebuie întreprinse. Pentru probleme grave cum este cea a modificărilor climatice, a continua în ritmul actual ar însemna să se provoace daune ireversibile înainte ca societatea să reușească să dea un răspuns concret. Adeseori atenția este concentrată alternativ asupra efectului seră, asupra găurii în stratul de ozon, asupra distrugerii pădurilor și desertificării solului sau asupra efectului poluant al transporturilor. Raportul Worldwatch demonstrează legătura indisolubilă între toate aceste fenomene pornind de la probleme despre care cercetătorii au vorbit cel mai mult în ultimul timp: uscăciunea, seceta și relația între aceasta și

care a căpătat dimensiuni îngrijorătoare. În fiecare an șase milioane de hectare, de două ori cît teritoriul național al Belgiei, se transformă în deserturi și alte douăzeci de milioane de hectare ajung într-un asemenea stadiu de degradare încît nu mai pot fi cultivate și nici măcar utilizate ca pășuni. Calculînd că pentru a se forma un strat de humus de doi centimetri — care poate fi spulberat într-un singur anotimp — sînt necesari între două sute și o mie de ani, se înțelege ușor de ce anume sărăcirea solurilor constituie una din problemele actuale cele mai grave.

Cauzele acestui fenomen (pe care țărani nigerieni l-au numit „kasar mu ta gaji”, pămîntul este obosit) sînt numeroase dar Worldwatch Institute amintește că poate nici un alt factor nu favorizează degradarea solului ca disproporțiile și inechitățile în distribuirea resurselor funciare și lipsa de garanții privind dreptul stabil de

De altfel, dacă nu se va reduce nivelul eliberării în atmosferă a substanțelor poluante, riscăm cu toții, noi oamenii de pe Terra, să devenim „refugiați ai mediului înconjurător”. Și, în plus, fără să avem o „Terra de schimb”. La îngrijorarea pentru sporierea cantității de anhidridă carbonică, principalul responsabil pentru efectul seră, se adaugă și cea pentru creșterea cantităților de metan, oxizi de azot, CFC (cloroflorocarburi) din atmosferă. În prezent, acestea din urmă, considerate ca un complex, contribuie la încălzirea atmosferei în aceeași măsură ca și anhidrida carbonică dar „dacă nivelul anhidridă carbonice crește cu 0,4 la sută în fiecare an, începînd din 1958, celelalte gaze sporesc în proporție de 5 la sută anual”. CFC-urile, de altfel, sînt principalii acuzați de vătămarea „plămînei” de ozon care îmbracă planeta, protejînd-o de radiațiile ultraviolete. Conform raportului Worldwatch Institute distrugerea stratului de ozon ar putea cauza între 3 și 15 milioane de tumori ale pielii la americani care se vor naște pînă în anul 2075. O „baie” în radiațiile ultraviolete, care n-ar mai fi filtrate de ozon, poate provoca, în plus, o creștere a cazurilor de cataractă și imbolnăviri ale sistemului imunitar.

Raportul abordează, de asemenea și capitolul transporturilor. Șoselele lumii sînt „aglomerate” cu 400 milioane de autovehicule. Prea multe. Consecințele unei astfel de aglomerări de fevi de eșapament sînt atît de serioase încît justifică asemenea gen de afirmații: „Cercetătorii de la University of California apreciază că în Statele Unite folosirea benzinei și a motorinei pentru deplasarea autovehiculelor poate — de una singură — să cauzeze moartea a cel puțin treizeci de mii de persoane pe an, iar Asociația americană pentru bolile pulmonare evaluează la patruzeci de miliarde de dolari cheltuielile anuale pentru combaterea poluării atmosferice cauzată de combustibilii consumați de vehiculele cu motor, de centralele electrice și de industrie.

În timp ce „prețul” pe care omenirea îl plătește pentru actualul sistem de transporturi crește continuu, beneficiile scad permanent. Într-o serie de state occidentale centrele marilor aglomerări urbane au devenit adevărate „curse” care înghit timp, măresc consumul de combustibil, în mod inutil, poluează și creează numai dificultăți. Cît „disponibilitățile” de asfalt cresc, cu atît sporește și numărul autovehiculelor, avertizează raportul Worldwatch Institute. „În California de sud, care are rețeaua stradală cea mai extinsă din lume, viteză medie a autovehiculelor nu depășește 50 kilometri pe oră și se apreciază că în anul 2000 ea va scădea pînă la 25 kilometri pe oră”. Orașele care mizează totul pe automobil riscă într-un viitor nu prea îndepărtat o paralizie generală, o adevărată „tromboză urbană” care le va lipsi, încet-încet, de seva vieții”.

ȘTEFAN UDRESCU

Raportul anual al „Worldwatch Institute” lansează un apel dramatic:

Să oprim aagonia planetei!

factor de risc, destul de important, pentru echilibrul pămîntului.

Efectul de seră goleşte grînarele Terrei

Anul 1988 va fi marcat cu roșu în istoria activității omenirii în ce privește mediul înconjurător. Pe de o parte a fost anul în care senzația că trăim pe o planetă în pericol, a devenit tot mai puternică, și omenirea a înțeles cît sînt de necesare măsurile hotărîte pentru protecția mediului în care muncim și trăim. Pe de altă parte a fost anul cel mai cald din cît s-au înregistrat vreodată, anul în care seceta a golit grînarele unor state, anul marilor alarme privind condițiile atmosferei terestre.

Dar aceste două tendințe nu trag la fel de greu în balanța viitorului. Pentru prima oară raportul anual al Worldwatch Institute are tonul unui avertisment, al unui semnal de alarmă care atrage atenția asupra faptului că numai aplicarea de noi tehnologii și intensificarea mișcărilor în favoarea protecției mediului înconjurător nu sînt suficiente pentru soluționarea dificilei situații create.

Raportul nu este deloc optimist: În ce privește situația mediului înconjurător, el afirmă că s-a ajuns la „limita admisibilă”: anii '80 se încheie cu o adevărată inversare de direcție în ce privește abordarea unei serii de probleme, cu necesitatea tot mai perceptibilă ca guvernele să pregătească și să transforme în realitate o serie de acorduri internaționale care reprezintă — în prezent — unica speranță pentru salvarea planetei. Dar în același timp în

tendința de încălzire a Terrei.

Văzută chiar de pe teritoriul Statelor Unite ale Americii, această uscăciune-secetă capătă contururi parcă și mai neliniștitoare. Dacă în regiunile centrale ale R.P. Chineze căldura sufocantă a făcut ca spitalele din Nanjing să se umple de pacienți, ca într-o gigantică repetiție generală a efectului seră „peste 10 ani”, în S.U.A. lipsa precipitațiilor a scos din funcțiune una dintre cele mai eficiente „mașinării agricole” din lume. Pentru prima oară producția americană de cereale a coborît sub nivelul consumului intern.

Pentru viitorul imediat nu se prevăd consecințe directe, dar rezervele de cereale care în 1987 erau atît de mari încît se calcula că ar fi putut asigura strictul necesar lumii întregi timp de 101 zile, ele se redusese la jumătate în 1988: în decurs de doi ani au scăzut de la nivelul maxim pînă la nivelul minim, înregistrat vreodată în anii postbelici.

Tendințele în sectorul agricol sînt neliniștitoare, chiar în afara ipotezelor unei noi secete. Între anii 1950 și 1984 s-a înregistrat un „boom” al producției de cereale care a determinat o creștere de 40 la sută a cantităților raportate „pe cap de locuitor”. Dar din 1984 această tendință s-a oprit iar în ultimii ani s-a înregistrat chiar contrariul. Raportul leagă această inversare de tendință de un fel de „obișnuință”, de „deprindere” a terenurilor cu stimulente chimice: în timp ce în 1972 cu un kilogram de îngrășăminte chimice se obținea un spor de recoltă de zece kilograme de orez, în prezent raportul a scăzut la: unu la cinci.

Fenomenul este și mai mult agravat de sărăcirea solurilor,

a poseda o bucată de pămînt”. În toată „lumea a treia” țărani lipsiți de pămînt sînt folosiți ca „cercetași” lăsînd ca foamea să-i împingă spre păduri pe care să le defrîșeze prin incendii, semănaînd astfel desertul în urma lor.

„Refugiații mediului înconjurător”

Raportul Worldwatch Institute încearcă să semnaleze și fenomene de contratendință (cele zece mii de hectare stabilizate, în R.P. Chineză, prin reîmpădurire și prin construirea de terase pe zonele în pantă, precum și proiectele de ajutor în Etiopia, bazate pe principiul „hrană în schimbul muncii”) care însă nu sînt suficiente pentru a asigura o consolidare în ce privește schimbarea direcției în tendințe.

În acest cadru capătă o tot mai mare importanță un fenomen în permanentă creștere, de la un an la altul: „refugiații mediului înconjurător”. E vorba de circa zece milioane de persoane, pe care înaintarea desertului le împinge către aglomerările marilor orașe, către „slum”-urile alcătuite din cocioabe, în care mor speranțele și se concentrează poluarea urbană. Oamenii părăsesc regiunile pe care despăduririle sălbătice, păstoritul excesiv și exploatarea nerațională a solului le-au făcut de nelocuit, iar catastrofele naturale definitivează distrugerile făcute de om. În trecut — semnalează raportul — inundații grave loveau Bangladesh-ul în medie o dată la cincizeci de ani. În ultimii ani însă această țară a avut de suferit de pe urma creșterii excesive a apelor aproape o dată la patru ani”.

Noua cruciadă

„Tinerii de 17-18 ani reprezintă prima noastră țintă” — recunoștea căpitanul George Karpinski care se ocupă de recrutări pentru forțele armate ale S.U.A. în zona Atlanta. Aflați la pragul dintre adolescență și maturitate, cei în cauză sînt ceea ce s-ar putea numi „candidații ideali”. Mulți dintre ei au în minte planuri îndrăznețe, care nu pot fi transpuse în practică datorită lipsei de mijloace materiale. Cu toate acestea, în ultimii ani se constată o serioasă îngustare a „pieței” pentru cei care se ocupă de recrutarea personalului militar. Efectele războiului din Vietnam nu s-au stins pe de o parte, iar pe de altă parte s-a intensificat acțiunea unor organizații create pentru a-i determina pe tineri „să se înroleze în forțele păcii”. Asemenea grupuri și organizații sînt „CARE”, „Peace Corps”, „Quakers”, „Veteranii Vietnamului”, „Vista” etc. Membrii acestor organizații se deplasează în școli, căutînd, după spusele lui Lou Ann Merkle, „ca noi care cunoaștem implica-

țiile înrolării în forțele armate să-i facem pe tineri să înțeleagă și ei acesteia. Armata nu vă oferă posibilitatea unei calificări. Fiți sceptici la promisiuni”. Atenția recrutorilor s-a îndreptat către tinerii de culoare (18% în armata americană), dar după spusele lui Linda Farrel, profesoară la liceul Martin Luther King Jr. din Manhattan: „este o iluzie că veți dobîndi drepturi egale. Nu veți fi decît carne de tun!”

Cu toate acestea, militarii nu disperă, cheltuiind 199 de milioane de dolari anual pentru recrutări. „Grupurile pacifiste le oferă doar retorică și teorii, pe cînd noi le oferim 22.500 de dolari” susține lt. col. John Culen, purtător de cuvînt al armatei. Totuși Departamentul apărării se străduiește să înlăture o decizie a tribunalului care dă dreptul pacifistilor să aibe acces în școli pentru a-și face cunoscute ideile. De asemenea, pacifistii sînt acuzați de orbire și lipsă de patriotism, deși acțiunile lor vizează singura alternativă posibilă pentru locuitorii planetei: pacea!

DAN DĂNUȚ DORU

Realități din lumea capitalului

Șanse egale pentru fiecare?

● Aproximativ 32,5 milioane persoane din S.U.A. trăiau, în 1987, sub limita oficială a sărăciei. Această cifră reprezintă 13,5 la sută din totalul populației țării, se precizează într-un raport al Biroului Federal de Statistică. În aceeași perioadă, indicele sărăciei a crescut cu 2 la sută la populația de culoare, ajungînd la 33,1 la sută, cu 0,9 la sută la cea de limbă spaniolă, ajungînd la 28,2 la sută și a scăzut cu 0,5 la sută în rîndul populației albe. Cu un indice de sărăcie de 16,1 la sută în 1987, statele din sud au rămas partea cea mai săracă a S.U.A. Unul din cinci copii trăiește într-o familie al cărei venit nu acoperă necesitățile fundamentale.

● În perioada Administrației Reagan decalajul social și economic dintre populația albă și cea de culoare din S.U.A. s-a adîncit și mai mult — se arată în raportul anual cu privire la „starea Americii negre” dat publicității de Liga Națională Urbană, una din cele mai vechi mișcări de luptă pentru dreptate socială și economică din S.U.A. Dintr-o comparație a venitului mediu pe locuitor se constată că în rîndul populației de culoare cazurile de sărăcie sînt de trei ori mai numeroase decît în rîndul populației albe. Date cu privire la situația în domeniul ocupării forței de muncă evidențiază că, dacă în cursul anului trecut rata șomajului a fost, pe plan național de 5,8 la sută, în rîndul negrilor ea a atins 11,8 la sută. Studiul menționat apreciază drept îngrijorătoare scăderea duratei medii a vieții înregistrată în ultima vreme în rîndul populației de culoare. În intervalul 1984-1986 durata medie a vieții negrilor a fost cu circa 5 ani mai mică decît a albilor. Rata mortalității infantile este de două ori mai mare la negri decît la albi, iar cazurile de deces ale negrilor în urma actelor de violență sînt de 6 ori mai mari decît în cazul albilor.

● Cotidianul american „International Herald Tribune”. Concluziile unui sondaj de opinie: se mențin inechitățile între salariile plătitte albilor și negrilor, în modul în care justiția îi tratează pe negri. Circa 78 la sută din pătura cea mai săracă a orașelor americane este alcătuită din negri, venitul mediu al familiilor lor este sub nivelul oficial al sărăciei. Peste 60 la sută

din cei chestionați nu au mai avut un loc de muncă în ultimii 2 ani, iar 44 la sută dintre ei n-au dispus niciodată de un loc de muncă. Sondajul a evidențiat, de asemenea, persistența, la cel puțin o treime din cei chestionați, a unor prejudecăți rasiale față de populația de culoare.

● În ultimul deceniu a scăzut continuu numărul studenților negri în universitățile americane, după cum s-a diminuat și procentul celor care au reușit să-și termine studiile ori să dobîndească posturi la nivelul pregătirii lor. Potrivit datelor furnizate de „American Council on Higher Education”, procentul studenților de culoare al universităților americane a scăzut la 8,6 la sută.

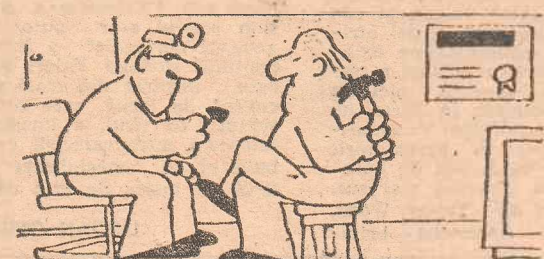
● Analizînd un număr de 10 milioane de cereri de împrumut prezentate în ultimii cinci ani la diverse instituții de credit și economii din S.U.A., ziarul „The Atlanta Journal Constitution” constată tratamentul discriminatoriu aplicat și în acest sector populației de culoare. Negrii beneficiază doar de jumătate din posibilitățile de care dispun albi pentru a obține creditele necesare construcției de locuințe. Din analiza efectuată reiese clar că cererile de împrumut ale cetățenilor americani de culoare au fost respinse în proporție de 23,7 la sută, în timp ce la solicitările albilor procentul a fost de doar 11,1 la sută.

● Numărul grupurilor religioase și de cult care proclamă violența și rasismul în S.U.A. a ajuns la 1500, cu 40 la sută mai mult decît cu un deceniu în urmă. O serie de astfel de grupări, informează revista „US News and World Report”, predică supremația albilor și amestecă preceptele religioase cu apeliuri deloc voalate la violență. Cel puțin 40 de asemenea grupuri, majoritatea acționînd în statele din sud, pot fi considerate de dreapta sau extremiste. Ținta atacurilor lor sînt negrii.

● În anul 1988 grupurile rasiste au comis 193 de raiduri și asasinat, se arată într-un raport al organizației „Klanwatch” din Alabama care urmărește activitatea grupurilor gen Ku Klux Klan. Circa 75 la sută din crimele rasiste au fost comise de bandele „Skinheads”.

ION VIRGIL

Lumea se amuză

După N.B.J.

VREMEA

cum a fost
cum va fi

Să privim puțin în urmă. Preocupările legate de prevenirea vremii sînt vechi. Din totdeauna oamenii au fost interesați să cunoască cum va arăta vremea în viitor. Mijloacele de care dispuneau și cunoștințele reduse pe care le aveau despre atmosferă nu le permiteau însă rezolvarea corectă, științifică a problemei. Ci numai unele aprecieri foarte aproximative, asupra unor evoluții locale. La Atena se mai păstrează încă așa numitul „foisor octogonal al vînturilor” construit în secolul II î.e.n. Girueta instalată pe foisor indică direcția vîntului, iar pe fiecare latură a foisorului o figură mitologică personifică tipul de vreme pe care îl aducea vîntul în direcția respectivă.

Primul învățat care a încercat să descrie și să explice unele fenomene atmosferice a fost Aristotel, care a scris chiar un tratat de meteorologie. Ulterior, contribuții remarcabile au adus Torricelli, cel care a pus în evidență pentru prima oară existența presiunii atmosferice, Lomonosov, care a studiat electricitatea atmosferei ca sursă a fenomenelor orajoase și alții. Antoine Lavoasier (1743-1794) este primul care în anul 1790 întrevea șansa de a se preveni schimbările vremii pe baza observațiilor ce se pot efectua în cadrul unei rețele meteorologice europene. De asemenea, marele creator al chimiei moderne este primul care întrevea posibilitatea ca aceasta să poată fi cunoscută de marile publice prin intermediul presei.

Unul dintre evenimentele care au avut o mare înfrîurire asupra meteorologiei a fost inventarea telegrafului fără fir. Ideea transmițerii la distanță nu era nouă; pornind de la veștile codificate transmise sonor din trib în trib la civilizațiile primitive, trecînd prin semnalele luminoase

se ce fac parte din limbajul folosit de marinarii aflați în primejdie, omul ajunge treptat la telegraf.

Cel care are meritul de a fi sistematizat însă pentru întâia oară mesajele meteorologice pe o hartă este Heinrich W. Brandes (1777-1834) profesor la Universitatea din Breslau. El realizează în 1820, pe baza datelor publicate de Societas Meteorolo-

gica Platina din Mannheim în 1793, prima hartă meteorologică.

De la prima hartă meteorologică, drumul parcurs de omul în procesul cunoașterii atmosferei a fost marcat de multe realizări pentru care s-au depus eforturi extraordinare. Vom reveni în numerele viitoare cu noi precizări din istoria meteorologiei.

OTILIA DIACONU

DATE CLIMATICE PENTRU INTERVALUL 16-22 martie

Zona geografică	VALORI MEDII MULTIANUALE			VALORI DEOSEBITE ALE TEMPERATURII ÎNREGISTRATE ÎN ULTIMA SUTĂ DE ANI			
	Temperatura aerului (°C)		Cantitatea de precipitații (mm)	Maxime diurne		Minime nocturne	
	Maxime diurne	Minime nocturne		Valoarea	Localitatea și anul	Valoarea	Localitatea și anul
Cîmpie	9÷14	0÷4	4÷10	29.4	Urziceni 1937	-13.2	Dr. Turcu Severin 1942
Deal și adînc	6÷12	4÷7	4÷7	26.2	Iasi 1913	-19.0	Cluj Napoca 1962
Depresiuni	7÷10	6÷8	6÷8	23.5	Petroșani 1977	-26.2	Intorsura Buzului 1984
V. Cnu	-5÷-4	32	32	10.3	1974	-26.0	1939
Litoral	7÷9	4÷5	4÷5	22.2	Constanța 1959	-8.4	Constanța 1942

Să ne întoarcem la primăvara anului 1989. Ultima săptămînă a fost marcată de o vreme relativ caldă. Perturbații frontale au afectat aproape toate zonele țării. În primele zile precipitațiile au fost sub formă de ploaie, iar în regiunile din nordul și centrul țării și sub formă de lapoviță și ninsoare.

În intervalul 16-22 martie, vremea va fi caldă cu deosebire în sudul țării. Nebulozitatea va fi mai accentuată în regiunile din vestul, centrul și nordul țării, unde temporar vor cădea ploii, ce vor avea și caracter de averse. În celelalte regiuni ploile vor fi izolate. În ultimele zile se va resimți un ușor proces de răcire a vremii, mai ales în regiunile nordice. De fapt, în jurul datei de 21 martie, momentul echinocțiului de primăvară,

vremea este de regulă capricioasă: în cei mai mulți ani în regiunile estice și sud-estice vîntul se intensifică din nord și nord-est, iar precipitațiile sugerează revenirea spre iarnă. În acest an procesele vor fi mai estompate, dar vor fi condiții ca trecător în estul țării să se producă intensificări ale vîntului, iar precipitațiile pot fi și sub formă de lapoviță.

Temperaturile minime se vor încadra între 0° și 8°, mai coborîte în depresiuni, iar valorile maxime în jumătatea de nord a țării vor fi cuprinse între 8° și 14°, mai coborîte în ultimele două zile pînă la 2°, 3°C, în timp ce în sudul țării vor avea valori între 12° și 20°.

Zăpada, chiar și în locurile unde se mai păstrează trece ușor în amintire.

Își amintiți apoi cu neplăcere convorbirea avută în ajun cu șeful de coloană. După ce a rostit faimoasa lui formulă „Du-te, eu însă nu știu, n-am auzit, n-am văzut nimic” — i-a zis ceva de niște boabe „să-mi aduci niște boabe, Stelea”. „Ce fel din sef”, o făcu el pe „prostu”, deși știa că albe de fasole și galbene de porumb are destule. Maronii — cea el, m-am prins, dar de unde? că arbori din ăia pitici de fac bobite cafenii nu cresc în grădina mea de zarzavat. O să-i ducă poate brînză. Și așa tot bate aporopouri că cei doi băieți au lipsă de calciu în organism. Îl aduse la realitate replica femeii, ușor surprinsă de înșirarea ghinionelor ce o făcuse cumnatul său. „Bine ți-i dau pe paisprezece, numai nu pleca prost dispus la drum. Uită necazurile”. „Ușor de spus” își zise în gînd Stelea demarînd spre pădure. Se afluase bine în codru cînd observă de departe podețul prăbușit. Lemnul putred se frînse probabil sub povara vreunei mașini. „Ocolește acum Stelea cinci kilometri”. Întoarse cu năduf mașina. Plicarea nervoasă de pe loc, făcu să fișnească ca un gheizer de sub roți, tot felul de aschii și surcele de care era plin drumul de pădure. Ajunse la locuința pădurarului ridicată într-un mic luminis. „Cum or putea ăștia să stea o viață de om în inima codrului?” Șoferul își punea întrebarea de cite ori venea la cea Moțatu, cum era supranumit de localnici cerberul pădurii, din pricina penelor de la pălărie. Bătu la poartă, strigă, dar nu răspunse nimeni. „Nu mi s-a întîmplat niciodată să nu găsesc pe cineva acasă. Doar i-am dat de știre că vin dimineată să încerc mașina”. Casa era lăsată pe seama dulăului ciobănesc ce lătra furios, izbindu-se în gardul de alun. Ciudat, cinele se opri brusc din lătrat, îndreptîndu-se spre partea din spate a gospodăriei, unde se aflau straturile cu legume. Șoferul avu impresia că zăvodul l-a lăsat în plata domnului, cînd simți un fosnet în apropierea sa. Întoarse capul și îl zări pe „Urs” în spatele său mestecînd tacticos ceva în gură. Omul privi mai atent. Dosluși despre ce-i vorba. Dulăul molfăia o bucată de piele. Era tocmai micul pătrățel „decupat” de la poalele hainei lui de piele, abia cîmpărată. „Așa deci, ataci

Cronica șoselei

Musafirul nepoftit

să-ți dau de știre. Hai în casă. Am o afinață strășnică. Medicament, nu alta. Să nu-mi spui că nu bei. În codru nu se folosesc „bășici”. Doar din astea de porc pentru cîrnați. Chiar dacă intri în vreun pom, măgăoaia ta îi mai tare decît orice copac din plantația asta tinăra”. Cioeniră, cite un păhărel, șoferul făcu plata și se urcă în cabină. „Steleo, se auzi strigat, tocmai cînd porni motorul ce începu să duie puternic, pe unde veniși?” Ai bătu cinci kilometri fără rost. Nu știai de drumul prin Frăsinet? Îl terminară drumarii noștri forestieri de curînd. Neted ca strada principală din municipiu. Coteste-o la stînga și ține apoi drept”. Deși neasfaltată, șoseaua prin pădure, se dovedi un autentic bulevard. „S-a terminat cu seria neșanșelor” gîndi pilotul Rabei în timp ce se apropia de comună. Se zăreau deja fumurile coșurilor ce se înăltau perfect vertical spre norii plumburii mai, mai să atingă acoperișul înalt al caselor de munte. Bascuța temnele în curte. Frate-său mai mic, împreună cu cei doi feciori ai săi,

niste pusti zdreneni, cu obraji rumeni, începură să le stivuiască. „Eu mă duc să-i fac o vizită lui Neață, la bufet. Zicea de o Felească ce i-au adus-o ieri. Și așa nu mai conduc azi”. Ținu parcă să se justifice Stelea față de frate-său. Afinața îi deschisese apetitul. Pilotul Rabei nici nu auzi ce tot îi spunea frate-său, la ureche. „Zii mă și tu mai tare, dar vezi că ăștia au ajuns în faza de vorbesc tot și nu ascultă nici unul”. Ținărul se excuță. „Nene dă-mi și mie cheile să fac cîteva ture de antrenament cu măgăoaia dumată. Doar am permis. Am auzit că se conduce „ușor”. „Poate confunzi Raba cu o trotinetă. Asta-i adevărată uzină mă Prislea și apoi nu oricine cu carnet poate fi socotit șofer. Nu ți-o dau!” Mitru nu era omul ce se dă bătut cu una cu două. Însistă, atînce coarda sensibilă a fratelui vîrșnic, ridicîndu-i în slăvi însușirile de pilot cu carnet avînd toate categoriile, și obținî în final gigantul pe roți. „O parchezi apoi în curte minzule. După suporin, să nu se vadă din stradă. Știi doar, ce curioasă-i lumea”. Prislea se urcă în imensa cabină și întoarse cheia. Zgomotul puternic al sutorilor de cai din motor îl sperie puțin. „O fi chiar atît de nervoasă cum o laudă Stelea?” Apăsă cu putere pe accelerator. Adoma unui armăsar ce se ridică în două picioare scormonind pămîntul, aruncă și basculanta pietrișul de sub roți țîșnind din start. Cu ochii pironiți asupra tabloului de bord, necunoscut lui, Mitru sesiză tirziu curba ce o făcea drumul. Viră disperat la stînga. Tirziu însă, căci imensa mașină se înfipse în căsuța cu zidul direct la stradă, de care în interior era lipit patul unde se odîbnea Lina, o femeie trecută de mult chiar și de a doua tinerețe. Din subreda construcție, transformată într-o grămadă de moloz se ridică un nor de praf, prin care în amurgul zilei se zărea vag, doar ceva alb. Era patul metallic, ca de spital în care zăcea achizițoarea de pene. Trecuse granița în neîntîlnă. Cabina mașinii străbătuse odăita în diagonală oprindu-se la ușă parcă pentru a părăsi încăperea.

VICTOR BEDA

După calificarea echipei naționale de handbal:

„Urcușul abia începe“

— Convorbire cu antrenorul emerit CORNEL OȚELEA —

— **Tovarășe Oțelea, merită să ne entuziasmăm foarte tare pentru această calificare a naționalei de handbal în grupa mondială A?**

— Nu foarte tare, ci atât cât trebuie. Calificarea este un rezultat firesc, nu o performanță. De-abia de-acum încolo, o dată reveniți în grupa de elită, ne putem propune obiective de performanță, vom lupta, adică, pentru un loc în ierarhia mondială.

— **Asta pentru că, pe orice loc din primele șase ne-am fi clasat în Franța, efectul ar fi fost același.**

— Formal, așa este — din moment ce primele șase clasate au promovat în grupa A. Sint, însă, două nuanțe: prima: echipele clasate pe locurile 1-4 în Franța vor fi distribuite în câte o serie a viitoarei grupe mondiale — deci Islanda, Polonia, România și Spania nu se vor mai întâlni în seriile preliminare din Cehoslovacia, în timp ce Franța și Elveția, clasate acum pe locurile 5 și 6, vor întâlni, inevitabil, câte una din aceste prime patru echipe. Iar a doua nuanță este aceea că, oricum, ar fi sunat mai frumos să încheiem campionatul grupei mondiale B pe primul loc.

— **De ce nu s-a reușit acest lucru?**

— Din cauza celor două reprize mai slabe — prima din meciul cu echipa R.F.G. și a doua din cel cu Elveția — în care jucătorii noștri au evoluat sub nivelul arătat în restul competiției. Fără aceste 60 de minute mai neinspirate — din totalul de 420 cit a durat efectiv competiția — am fi terminat pe locul întâi sau, cel puțin, am fi iucat finala cu Polonia.

— **Nu demult am scris o notă — „Moral, la scor egal“ se numea — despre un ciudat și neașteptat rezultat de egalitate la fotbal dintre două echipe de copii, între care exista diferență clară de valoare, dar pe care egalitatea le avantaja deopotrivă, calificându-le pe amândouă în semifinale. Antrenorul uneia dintre ele, simțindu-se oarecum lezată, ne-a trimis o amplă scrisoare de răspuns întrebându-ne ce-o să mai zicem despre egalitatea naționalei de handbal cu Elveția, și chiar despre înfringerea din jocul cu echipa R.F.G.**

— Am înțeles „indirectă“ sau „aruncarea prin evitare“, nu mai e nevoie să mă întreb. Spun doar atât: că am un deosebit respect pentru lucrurile încheiate, pe care niciodată nu le mai răscornesc, intrucât n-ar mai folosi la nimic în sport, ca și-n viață, de altfel, trecutul, faptele încheiate pot avea cel mult meritul de a oferi învățăminte pentru viitor. Numai în acest spirit, al folosului pentru instruirea viitoare, poate un tehnician să analizeze jocurile deja încheiate.

— **Răminem cu surpriza că naționala R.F.G., singura care ne-a învins nu s-a calificat, totuși, în grupa A, deși avea o firmă impresionantă.**

— Într-adevăr, naționala R.F.G. era campioana mondială a tuturor competițiilor amicale anterioare. A câștigat tot — începând cu Supercupa și Cupa mondială și terminând cu turneele tari la care a luat parte. Au luptat să-și facă o firmă și au reușit, dar la ora singurei competiții oficiale care a fost campionatul mondial din Franța și unde trebuiau să confirme, s-au prezentat cu un potențial foarte scăzut de joc și rezultatul s-a văzut. Asta demonstrează că materialul uman și condițiile de pregătire nu sînt suficiente pentru obținerea unei performanțe, mai trebuie și o pregătire adecvată respectivei competiții.

— **Echipa noastră a avut o asemenea pregătire „specială“?**

— Bineînțeles. Înainte de a merge în Franța, am urmărit și am reușit să participăm la trei turnee desfășurate, toate, după modelul competițional al campionatului mondial — la care urma să luăm parte, adică avînd 6 jocuri în nouă zile. Trebuia să construim jucătorilor un

„bioritm“, ca să spun așa, al evoluției într-un turneu, cu gradarea jocurilor și a forței adversarilor întâlniți, cât mai apropiate de ceea ce aveam să jucăm în Franța. Repetînd, în trei turnee pe care le-am câștigat, acest algoritm al competiției, echipa noastră n-a făcut la mondială decât să repete aproape identic acest ciclu.

— **De ce spuneți „aproape“?**

— Pentru că cele două jocuri amicale cu Spania, desfășurate imediat înainte de competiție, au inaugurat mai devreme „algoritmul“ celor șase jocuri, astfel încît echipa noastră și-a încheiat ciclul după meciul cu Olanda și înaintea celui cu echipa R.F.G. De aceea, ultimele două jocuri au ieșit din „bioritmul“ construit pînă atunci, rezultatele respective — tocmai cele cu R.F.G. și Elveția — nefiind străine de acest lucru.

— **Atunci, de ce ați acceptat cele două jocuri cu Spania?**

— Ca tehnician îmi reproșez — pentru că, o dată în plus, s-a văzut, unde te poate duce o cedare de la ceea ce ai stabilit. Dar ca om conectat la toate interesele de ansamblu ale federației și handbalului românesc, nu cred că oferta Spaniei trebuia refuzată.

— **Jucînd cu Spania, n-ați avut în vedere că s-ar fi putut s-o înînlînim, cum s-a și întîmplat, și-n competiția oficială?**

— O puteam înînlîni numai în faza în care s-a și petrecut acest lucru — a jocurilor pentru clasament, cînd calificarea era deja decisă. De fapt, nu acest al 7-lea joc era important, ci primele șase, cînd 8 echipe din două serii preliminare au luptat pentru primele 3 locuri în grupa semifinală. Clasarea pe unul din aceste trei locuri însemna automat calificarea, chiar dacă mai urma un joc, cu echipa de pe linia de clasament din cealaltă grupă semifinală.

— **Vorbînd de aceste clasamente, ce anume a determinat, în ultimă instanță, configurația lor?**

— În prezent, peste tot se joacă handbal de valoare, iar ierarhiile sînt determinate de îmbinarea dintre aspectul fizic și calitățile tehnico-tactice. — **Deci mai persistă moda folosirii jucătorilor cu gabariti?**

— Mai persistă prin urmele pe care le-a lăsat în selecție și care pun probleme specifice de instruire și pregătire. De pildă, în fața unor apărători înalți, aruncarea de la distanță, din săritură nu mai poate fi o soluție, trebuie căutate alte procedee.

— **Dar care e tendința generală din handbalul actual — pro sau contra gabaritului jucătorilor?**

— Tendința generală poate fi formulată astfel: cine rezolvă mai bine situația de joc „unu la unu“ este mai eficient, atît în apărare cît și în atac. Dar despre aceste lucruri poate vom discuta altădată.

— **Spuneți-mi, măcar, cum se raportează naționala noastră de acum la această tendință?**

— Naționala României dispune de materialul uman care are capacitatea de a obține mari performanțe. Dar asta nu-l suficient; mai trebuie condiții de pregătire, calendar internațional și motivație.

— **Vreți să detaliați?**

— Motivație înseamnă crearea pentru jucătorii echipei reprezentative a unui statut care să-l diferențieze de cei care stau bine mersi la cluburi, nesuportînd rigorile de pregătire la care sînt supuși primii. Calendar înseamnă menținerea absolut indispensabilă a contactelor internaționale. Iar condiții de pregătire înseamnă asigurarea unui loc anume în care echipa națională să primească sistematic „carburantul“ necesar marilor performanțe, inclusiv condiții de recuperare și refacere, astfel încît acestea să nu mai depindă de bunăvoința și solitudinea unor suferiști, iubitori ai handbalului și ai sportului, în general.

— **Revenînd la materialul u-**

man al echipei naționale, pe cine v-ați bazat mai mult la aceste mondiale?

— Toți jucătorii și-au făcut datoria, avînd o comportare bună, în frunte cu nucleul celor vechi — Buligan, Marian Dumitru, Berbec, Mocanu, Stingă, Petre. Aduag munca deosebită a lui Maricel Voinea pentru a se reface după accidentare și a ajuta echipa națională, fapt pentru care-i adresez mulțumiri, ca și lui Nicolae Munteanu, de altfel. Remarc evoluțiile bune ale lui Zaharia și Ghimes, iar pe Licu, Donosa, Săftescu, Neagu și Popescu îi aștept să confirme. De altfel, echipa națională va suporta în continuare prelucrări și modificări, în ideea promovării unor jucători tineri, care să aducă prospețimea, vigoarea și puterea de luptă necesare obținerii marilor performanțe.

— **Pentru că sîntem într-un moment prielnic de bilanț, așa cum vă promiteam anul trecut pe vremea asta, as vrea să vă întreb ce-ați realizat din cele pe care vi le-ați propus de îndată ce ați preluat conducerea echipei naționale?**

— Să-l redau personalitate, respectînd personalitățile jucătorilor, pe fondul subordonării tuturor intereselor echipei. Am încercat să-i fac să comunice, să devină dacă nu prieteni, măcar amici, în sensul de a se respecta reciproc și sincer. Am promovat dialogul deschis de-a lungul întregului proces de pregătire, căutînd împreună soluțiile cele mai bune sau argumentîndu-le pe cele mai bune.

— **În orice joc pe care-l conduceți de pe bancă, este vizibil călucel ce vă caracterizează, sau tactul pe care-l aveți față de fiecare jucător. Nu e asta o dovadă de slăbiciune?**

— Dimpotrivă. Cred că, la un meci, cu cît se strîgă mai mult de pe bancă, cu atît înseamnă că s-a lucrat mai puțin la antrenamente. În timpul jocului nu se mai „predă“, de pildă, depășirea, ci, cel mult, se pot face anumite corecții tactice, într-un angrenaj care stie ce are de făcut. Apoi, este firesc ca în timpul meciului jucătorii să mai și greșescă: în aceste condiții, pe un jucător de valoare o palmă îl afundă, iar o mîngiere îl ridică la suprafață. Iar la națională avem de-a face cu jucători de valoare!

— **Deci în tot acest răstimp am luptat să câștig pentru echipa națională un al 8-lea jucător, care este chiar unitatea sufletească a celor care intră în teren. Această coeziune, care e foarte importantă pentru potențialul de joc al unei echipe, era cam deteriorată.**

— „Succesul meu se datorează Braziliei!“, a declarat celebra schioare fondistă din Finlanda Marjo Matikainen, medaliată cu aur în proba de 15 km (stil clasic) la campionatele mondiale de la Lahti. Oricît ar părea de ciudat, declarația schioarei finlandeze are deplină acoperire, ea petrecîndu-și vara în Brazilia, unde, iarna australă i-a permis antrenamentele pe zăpadă. ● Iată că și în schiul nordic se tînde spre pregătirea specifică în tot cursul anului, cum se întîmplă de o vreme în patinajul viteză, de la apariția pistelor acoperite, și în schiul alpin, al cărui practicanți din emisfera nordică fac vara stagi de pregătire și chiar concursuri în Argentina și Chile. ● Mult discutata introducere a „cărților de identitate“ pentru spectatorii englezi de fotbal a fost aminată, în urma votului negativ (destul de strîns scorul: 124 la 121) împotriva măsurii respective în Camera Lorzilor. Camera superioară a Parlamentului britanic consideră, într-o motiune, că introducerea „cărților de identitate“ trebuie să se facă progresiv, pentru „a se putea vedea dacă decizia este aplicabilă“. ● Această respingere, care va determina o aminare a pro-

— **Nu vi se poate reproșa o anume restrîngere în activitatea de selecție?**

— Pot fi foarte multe discuții în jurul echipei naționale — un „subiect“ fiind, într-adevăr, faptul că am concentrat la lot jucători aproape numai de la Steaua și Dinamo. Procedînd așa, am respectat, de fapt, principiul valorii și al capacității de realizare a obiectivului — locul 3 obținut oferînd un răspuns de la sine. Dar portile echipei naționale rămîn, cum spuneam, deschise. Cred în tinerețea Timisoarei și sper că noua echipă a Minaurului se va ridica la cotele la care ne-a obisnuit, mai ales că ambele grupări sportive au condiții foarte bune pentru performanță.

— **Independent — sau nu — de noul moment pe care-l parcurge handbalul nostru, vă întreb, totuși, cam pe unde ne sîntăm în lume în acest sport?**

— Handbalul românesc a avut și are valoare apropiată de nivelul elitei mondiale. Dar sînoidele pe care le-a cunoscut în ultimii ani s-au datorat unor dispute greșit înțelese, și greșit conduse, între orgolii care n-au fost tocmai benefice. Mai grav a fost că astfel de dispute, care se refereau la un soi de „monopol al valorii“, la un anume exclusivism în ceea ce privește capacitatea de a obține o performanță, sau alta, s-au transmis și jucătorilor, creînd un brîul în atmosfera de pregătire a echipei naționale. Pentru că trebuie să spunem, cu tot respectul cel-purtăm sportivilor, că ei sînt primii care transformă astfel de dispute într-o sansă de a se pregăti mai puțin. O atmosferă de nesigurantă, lipsa de sinceritate și de colaborare la nivelul conducerii echipei naționale s-au răsfrînt, astfel, într-o lipsă de răspundere a jucătorilor și-n posibilitatea lor de a se pregăti mai puțin. Cercul vicios se închidea prin reproșurile adresate jucătorilor, că ei ar fi „de vină“ pentru lipsa de rezultate.

— **Deci calificarea în grupa mondială ar avea și-o morală a stilului de lucru din handbalul nostru?**

— Morala este că această calificare vrea să steargă greseli-le trecutului sau măcar să cicatrizeze rănile de care a suferit handbalul nostru. Repet, calificarea în grupa A este doar un rezultat firesc și nu o performanță. Este un rezultat prin care s-a făcut un act de dreptate — prin care ne-am făcut un act de dreptate — față de valoarea handbalului nostru. Sau — ca să folosesc un titlu, pentru că și eu am răstăit colecția — „urcușul abia începe“. Și vom ajunge iarăși sus, în vârful piramidei, numai dacă gîndurile tuturor vor fi curate iar dialogul și comunicarea din și despre handbalul nostru îi vor vrea cu adevărat binele.

— **Din asemenea gînduri s-au născut dialogul și comunicarea cu dv., început acum un an și reluate, așa cum promiteam atunci, după recentele campionate mondiale. Se subînțelege că vă mulțumim, vă felicităm și așteptăm să răsfoim iarăși colecția la un nou bilanț de etapă.**

OCTAVIAN ȘTIREANU ■

Ceea ce nu mai trebuia demonstrat

Sentimentul că Steaua a devenit în ultimii ani una dintre cele mai bune echipe de fotbal de pe continent a fost întărit cu obiectivitatea și rigoarea unui studiu întreprins nu demult de reputata publicație italiană „La gazetta dello sport“, care a avut inspirația să analizeze 40 000 de partide de fotbal disputate în ultimii cinci ani de 800 echipe europene în competiții oficiale (campionate și cupe naționale, cupe continentale). Clasamentul, menit să fac ordine în intuițiile suporterilor de pretutindeni, plasează Steaua București pe un mai mult decît onorabil loc 5, echipa noastră fiind devansată doar de Real Madrid, Bayern München, F.C. Porto și F.C. Barcelona. Întrul să precizăm că „în urmă“ au rămas multe echipe celebre, al căror nume ne impuneau cîndva un respect aproape inhibant: Benfica, P.S.V. Eindhoven, Anderlecht, Internazionale, Ajax, Juventus, Dundee United, Celtic Glasgow, Liverpool, Everton și, iată, un „etc“ ce spune foarte mult despre țîșnirea echipei noastre pe firmamentul european. Iar dacă acest clasament se va reface luînd ca an de bază 1986 — anul de apogeu al Stelei, n-ar fi exclus ca „astrul“ nostru să urce și mai sus, avînd în vedere menținerea ei la cotele unor performanțe ridicate, pe plan intern și internațional.

Ilustrînd cu neutralitate „talia“ reală a campioaneli noastre (a cărei „măsură“ ne mai scapă, poate, atunci cînd privim lucrurile din interior), clasamentul în-contestabil al publicației italiene exprimă de la sine și o ierarhie a preocupărilor de construire a unor echipe competitive, și constante în performanțe — preocupări pe care clubul Steaua le-a ridicat în ultimii ani la un nivel de competență și profesionalitate — rezultatele acestor stăruințe, cum se vede, nescăpînd opiniei publice internaționale. Pe de altă parte, fiind singura echipă dintr-o țară socialistă prezentă între cele mai bune 20 de pe continent, Steaua București demonstrează prin însăși această clasare a sa, resursele de progres ale sportului românesc, condițiile tot mai bune de pregătire și afirmare internațională asigurate sportivilor noștri.

În sfîrșit, morala întocmirii acestui clasament poate fi și aceea că, în sport, în fotbal cu precădere, nici-un rezultat nu este neimportant, totul contabilizîndu-se, ca și în viață, pe răbojul unei memorii aparent invizibile, întotdeauna existînd și-un moment al „deconturilor“, cum poate fi considerat minuțiosul studiu amintit. (O. Știre)

LUCIAN OPREA ■

cedurii de promulgare a legii (va urma o nouă lectură în Camera Comunelor), nu a împiedicat federația engleză de fotbal să anunțe că va discuta cererea readmiterii echipelor engleze în cupele europene la 27 aprilie, apreciîndu-se că s-au făcut destul pași spre asigurarea securității pe stadioanele insulare. ● După plecarea lui Zavarov și a lui Baltașa,

Toată lumea face sport

Dinamo Kiev intenționează să-și completeze efortul (se pare că transferul s-a și perfectat) cu un fotbalist din Cehoslovacia Vladimir Weiss, de la Inter Bratislava. Astfel de recrutări vor efectua și echipele din Kuibisev, care vor integra un jucător bulgar, și cea din Rostov pe Don — doi africani. ● La campionatele mondiale de atletism în sală a impresionat o... absență: nici un concurent britanic în cursa de 1500 m, specialitatea recunoscută a insularilor, inventatorii probei de o milă, atît de apropiată de cea invocată mai sus. Explicația o dă Tonny Word, președintele Asociației brita-

nice de atletism: „Sebastian Coe a înregistrat, în ultima vreme, rezultate mediocre, Steve Cram și Peter Elliott nu agreează competițiile pe teren acoperit, iar tineri alergători de valoare, în ciuda bogatei tradiții, nu mai apar!“. ● Cunoscutul fotbalist vest-german Manfred Kaltz, de la S.V. Hamburg, a devenit noul recordman al meciurilor disputate în Bundesliga, cu 552 de partide. Precedentul record aparținea lui Klaus Fichtel, de la Schalke 04. În vîrstă de 36 de ani, Kaltz are un palmares impresionant: de la debutul său în prima ligă, în 1971 (cînd a evoluat alături de... Uwe Seeler), a fost selecționat de 69 de ori în reprezentativă, cucerînd un titlu de campion european (și un loc secund la aceeași competiție), două cupe europene, trei campionate vest-germane și o cupă a R.F. Germania. ● Biatlon estival s-ar putea numi recenta „invenție“ a fizioterapeutului sovietic Valeri Krilov, care, inspirat din clasică disciplină de iarnă, care combină schiul cu tirul, a imaginat o întrecere între caiacisti ce trebuie să se specializeze și în tirul cu pușca de mic calibru.

LUCIAN OPREA ■

Dinamo, cu fruntea sus

(De la trimisul nostru special la Cremona):

În dimineața jocului, în sala viorilor din Palazzo Comunale di Cremona, maestrul sexagenar Andrea Mosconi scotea pe rând „la încălzire” toate cele cinci exemplare Stradivarius, Amati și Guarneri, păstrate aici cu sfîntenie, creînd din sunetele lor o atmosferă atît de ruptă de grijile noastre și de tumultul străzii încît părea ireală. Folosirea lor este un ritual zilnic, absolut necesar pentru menținerea intactă a calităților prin care celebrele instrumente cremonceze au cucerit lumea și au învins timpul.

Acum viorile se odihnesc. Dar acea doctorie matinală a muzicii preclasică ar fi singura poartă la nervii și tensiunea pe care ni le-a provocat un meci epuizant pentru toată lumea. De aceea și prefer să invoc această proaspătă imagine din sala viorilor, sperînd s-o estompeze pe o altă, care ne revine obsedant în memorie, a golului înscris de Vialli la București. Acum, signore Gianluca șade și-și ride în barbă. La București marcase în ultimele secunde ale unei suite de 109 jocuri oficiale fără întrerupere sub culorile Sampdoriei, campanie începută la 28 septembrie 1986 și în care a marcat 54 de goluri din totalul de 167 ale echipei: adică 32,3 la sută. În prețuia jocului, cu sau fără să știe aceste date, Lucescu declarase presei italiene că Vialli reprezintă o treime din forța Sampdoriei. Declarația a făcut multă vîlvă, deși calculele de mai sus o făceau, iată, îndreptățită. Numai că, Sampdoria, asemenea echipelor italiene, a fost ca o rimă: cînd era tăiată în două (sau într-o zeceime — la București, sau într-o treime — la Cremona) — a renăscut cu o forță de neînțeles. Jocul din astă seară (miercuri, n.n.) ne-a mai oferit un alt exemplu: Mancini s-a accidentat în minutul 20, s-a reaccidentat puțin mai tîrziu. Bonomi a trimis la încălzire, dar în fier și cînd era gata, în sfîrșit, să intre deca-

rul „Doriei” refuză să iasă din teren, revenindu-și din pumni (bara din minutul 43!) și jucînd impecabil pînă la sfîrșit.

Dinamo a avut șansa să întâlnească o echipă aflată la apogeu și pe care întreg fotbalul italian o privește cu uimire și respect (neînvinșă din decembrie, finalistă a cupei și cu șanse de a urca, după derby-ul de duminică cu Inter, la Genova). Inutil să mai amintesc cît de titrați, potențați și hîrșiți în ale fotbalului sînt mulți din componenții echipei lui Boskov. Importantă este, din păcate, doar ratarea calificării în fața unei asemenea echipe pe care tînăra Dinamo a dominat-o peste două treimi din timpul celor două manșe. Dar fotbalul se joacă pe goluri — și asta o știe cel mai bine signore Vialli. Că Dinamo părăsește Cupa Cupelor neînvinșă în sfîrșitul de finală este un adevăr și poate fi o consolă. Dar sperăm că lidera clasamentului nostru va fi lăsat învingătoare din această aspră confruntare cu genovezii — în planul moral, sportiv, al maturizării tinerilor săi jucători. În aceasta constă, de fapt, șansa de a fi învins de un adversar precum Sampdoria. Îndeosebi meciul de aici a constituit un sever și multilateral examen — de la atmosfera incendiară a tribunelor, la geometria mereu variabilă a dispozițiilor tactice din teren. În ziua jocului au sosit la Cremona peste 17 000 de genovezi, cu forte aere, navale și terestre pe care le-au desfășurat din plin într-un stadion care i-a înfiat. Tifosii genovezi au creat din tribune o presiune formidabilă — căreia jucătorii noștri i-au răspuns cu eleganță și tenacitatea unui violonist care nu se oprește nici la aplauzele, nici la „strănuturile” din sală. Au jucat ca adevărați sportivi, probînd calități remarcabile și o excelentă pregătire, sub toate aspectele. Fisurile pe care le-au mai avut, mai ales în prima repriză (absenteismul lui Vaiscovic, greseliile la serviciu ale lui Lupescu, prea timorat de respirația puternicu-

lui Cerezo) le-au rezolvat, din mers, astfel încît prestația lui Dinamo din a doua repriză poate fi considerată un moment de vîrf al fotbalului de calitate.

Chiar dacă Mateuț era înconjurat ca-n clește, chiar dacă Lana și-a vopsit tricoul cu transpirația lui Căntătaru, chiar dacă Victor i-a luat, cu un tupeu ce exprima neputința, toate măsurile lui Sabău, jucătorii dinamoviști au reușit să lase din chingile întinse peste tot, evoluînd minute în sir cu dezinvolvura unei formații de elită. Durerea de cap a tuturor care i-am însoțit pe dinamoviști la Cremona vine tocmai din ciuda neobținerii unei performanțe pe care Dinamo, după cum a jucat această dublă manșă cu Sampdoria, o merita cu prisosință.

Orice întrecere poartă în sine această eternă povară a alternativității: învins sau învingător. După acest joc, prin vasele comunicante ale fotbalului nostru a intrat o nouă experiență care, fără să aducă un rezultat de palmares, confirmă, totuși, competitivitatea „unei echipe și a unor tehnicieni ce-au fost aplaudați cu onestitate de severii comentarii ai fotbalului italian. Și pentru că nu este obligatoriu ca din fotbal să rămîna întotdeauna numai rezultatul, să sperăm că „momentul Sampdoria” va oferi învățămintele sale unei tinere echipe ce de-abia acum începe să-și contureze personalitatea. Pe stadio „Zini” din Cremona, în seara de 15 martie 1989, ea a avut următoarea alcătuire: Stelea — Varga, Rednic, Andone, Klein — Sabău, Mateuț, Lupescu, Lupu (min. 72 Orac) — Vaiscovic (min. 46 Răduciuiu), Căntătaru. La tineretea multora dintre ei, jucătorii noștri au timp să învețe că se poate cîștiga la fotbal chiar în țara unor mulți campioni mondiali, așa cum concursul constructorilor de viori din întreaga lume, găzduit în '85 de orașul Cremona, a fost cîștigat de un californian...

OCTAVIAN ȘTIREANU

Întîlniri la vîrf

În numai zece zile, activitatea noastră competițională a progmat o triplă întîlnire „la vîrf”: Steaua — Dinamo (sau invers): la baschet, la volei și la fotbal.

Derbiul de baschet, disputat simbăta trecută în sala Floreasca, n-a mai avut suspansul tradițional al ultimelor două minute. Cu un avantaj confortabil la pauză (60—44), Steaua se relaxează, dînd posibilitatea dinamoviștilor să revină, apropiindu-se la un punct (65—66) cu 13 minute înainte de final. Este momentul în care Pîrșu cere time-out și reîntră Costel Cernat (jucător și antrenor secund), care reușește patru aruncări consecutive de cîte 2 puncte: 74—67 pentru Steaua cu 11 minute înainte de final, cînd este rîsul lui Novac să ceară time-out. Dinamoviștii revin iarăși (85—63 cu 5'11" înainte de final) și chiar puteau răsturna scorul dacă nu ratau (îndeosebi prin Iacob) o suită de aruncări la coș în aceeași fază de atac. Pîrșu cere iarăși pauză și Steaua „se duce” la 92—85 (Ermurache, după altă rată a lui Iacob). Novac încearcă redresarea (ultimul time-out cu 2 minute înainte de final), dar Steaua beneficiază de „două libere” urmate de o aruncare inspirată de 3 puncte. Les Jeux sont faits și scor final 97—89 pentru Steaua. Titlul se va decide în turneul final ce se desfășoară în aceste zile la Oradea.

Despre jocul din Sala Floreasca — același regret dintotdeauna: că n-a avut parte de o ambianță pe măsura evenimentului. Fiind neîncăpătoare față de interesul publicului (o mie și ceva au încăput care pe unde, citeva sute stăteau pe-afară iar „cîteva mii de spectatori n-au venit pentru că stiau că n-au loc”, remarcă un împătimit al

sportului), sala respectivă a devenit chiar incomodă pentru un joc de asemenea factură, intrucît publicul ajunsese să fie o „tușă vie” de pe care, cu iuteală de mîna și nebagare de seamă, sportivii puteau fi trasi de șireturi! Această atmosferă de serbare cîmpenească își are desigur, farmecul ei, care ilustrează popularitatea baschetului, sau nevoia de spectacol a publicului, dar, totuși, rigorile performanței presupun și-un climat în care sportivii să-și poată arăta nestingheriți adevărata valoare. Măcar pentru aceste derbiuri n-ar trebui să se repete povestea cu handbalul și țambalul...

A doua zi, duminică, suportorii celor două echipe și-au dat întîlnire în sala Agronomia, la derby-ul de volei masculin dintre echipele acelorași cluburi, un fel de finit coronat opus al campionatului. A învins Steaua, cu 3—0, care cîștigă astfel, „la fotografie”, și titlul național. În sfîrșit, regalul dispoziei dintre aceste două cluburi fruntase ale sportului nostru îl vor oferi, miercurea viitoare, echipele de fotbal. Este jocul pentru care, cum s-a mai spus, se justifică interesul unui campionat întreg și de la care așteptăm, în primul rînd, sportivitate deplină. În rest, să învingă cel mai bun!

O. ȘTIREANU

Civilizația sportului

Nimic nou sub soare

La 28 februarie 1984, ora 10,20, într-un birou al tribunalului din Bruxelles „a explodat o bombă”: Roger Petit, patronul clubului Standard Liege, omul considerat a fi cel mai bun conducător de club din istoria fotbalului belgian, a recunoscut că a scos 420 000 franci din „casieria neagră” pentru a cumpăra un meci decisiv de campionat contra echipei Waterschei, partidă disputată cu aproape doi ani în urmă, în mai 1982. Cele două echipe se aflau înaintea unor finale importante (Standard urma să joace finala Cupei Cupelor la Barcelona cu echipa locală, iar Waterschei era calificată pentru finala Cupei Belgiei în compania lui Waregem) și doreau să-și menajeze jucătorii. A fost un meci „lîniștit” pe care Standard l-a cîștigat cu 3—1 devenind campion național, iar opt zile mai tîrziu, Waterschei a cîștigat cupa.

Acum, după 5 ani de la această afacere de corupție, cotid'annul belgian „La Meuse — La Lanterne” amintind faptele (președintele lui Standard, Roger Petit, a fost exclus din viața sportivă), a inițiat printre cititorii săi o anchetă cu întrebare: „În ce sport credeți că se trișează cel mai mult?”. Răspunsul cititorilor: 1. Fotbal. 2. Catch. 3. Ciclism. 4. Box. 5. Atletism. 6. Automobilism. Oprindu-se la punctul 1, adică la sportul nr. 1 în Belgia — fotbalul, redactorii ziarului au revenit cu o altă întrebare: „Credeți că încă mai există corupție în divizia A?” Răspunsul cititorilor: 72,5 la sută — DA, 12,2 la sută — NU, 15,3 la sută — fără opinie. La redacție s-au primit numeroase scrisori, dintre care au fost publicate, fără comentarii, două. Prima era semnată de Patrick Golliere, fost jucător la R.W.D. Molenbeek, din care reproducem cîteva fragmente: „Nu trebuie să exagerăm lănsîndu-ne în presupuneri, dar nici să ne prefacem că nu știm nimic. Corupția există și eu am simțit-o. Nu m-a atins, dar în 8 ani de activitate în prima divizie am văzut multe în jurul meu... În 1982, am jucat, noi cei de la R.W.D.M., în deplasare cu F. C. Bruges, care avea mare nevoie de cele două puncte pentru a se menține în prima divizie după un sezon foarte slab. Cîteva dintre coechipierii mei au fost «contactați» și în primul sfert de oră al meciului, F.C. Bruges conducea cu 2—0 în urma a două penalități! În final, a cîștigat cu 6—1... Portarii sînt cei mai vizati în tentativele de corupție. Apoi, jucătorii din apărare care ocupă posturi cheie, «libero» de exemplu. Riscul pentru cei care se lasă cumpărați e foarte mare. Ei își pot dîstruge întreaga carieră. Și totuși...! Aceleași lucruri se petrec și în diviziile inferioare. Doar sumele diferă”.

A doua scrisoare publicată a fost anonimă și veți vedea imediat de ce. Iată textul integral: „Am fost portar. Acum sînt antrenor. Una din echipele în care am jucat era cunoscută în întreaga țară ca specialistă în cumpărarea punctelor la finalurile de campionat. Îmi amintesc un asemenea meci. Căpitanul echipei adverse, care ocupă acum o funcție importantă într-un club, a fost de acord cu propunerea noastră. La fel, cîteva dintre coechipierii săi. Doar portarul lor a refuzat! Și a apărut extraordinar! Dar ce poți face de unul singur? Personal, în anii '70, am primit o dată 150 000 franci, altă dată 200 000. Acum, desigur, sumele au crescut. Pentru a nu se «umfla» nota, se merge de obicei pe «mina» portarului. Costă mai puțin, însă nu reușește totdeauna. Într-o altă ocazie, am primit 100 000 ca să las un gol. Dar atacanții adversi au tras o singură dată la poartă și noi am cîștigat cu 1—0! Vă imaginați că acum s-a schimbat ceva în afara mizei?”

Majoritatea participanților la această anchetă, nu își imaginează că s-a schimbat ceva în Belgia. Dar cum o fi prin alte părți.

CRISTIAN ȚOPESCU

Sportivii români printre fruntași

Cunoscutul Festival sahist de la Bled (Iugoslavia) aflat la ediția a zecea, a reunit 150 participanți din Austria, Italia, Olanda, România, U.R.S.S. și țara gazdă, în cele trei forme de concurs „open” rezervate bărbatilor, sahistelor și veteranilor. Datorită prezenței unei delegații de 12 sportivi sovietici, evenimentul sahist s-a bucurat de un interes sporit, ridicînd valoarea calitativă a întrecerii. Favoriții hîrtiei, marii maeștri — opt la număr — au fost cei care au impulsionat ritmul rundelor, marcate evident de lupta pentru victorie în fiecare confruntare. Liderii autoritari ai clasamentului Elo: G. Kaidanov (2535), E. Vasiukov (2510) și D. Raikovici (2500) s-au împotmilit pe primii pași ai startului, lăsînd puncte pretioase în fața unor jucători mai slab cotați în ierarhia Elo. Este meritul sahistilor noștri, Sergiu Grünberg și Neboișa Iljin, autori a două victorii consecutive asupra sovieticului G. Kaidanov, de a-l fi trimis pe favoritul nr. 1 pe o „rută” îndepărtată și a-l fi obligat să lupte cu disperare pentru ajungerea din urmă a plutonului fruntas în care se instalaseră V. Raicevici, S. Grünberg, Th. Ghițescu, N. Zilbermann.

În runda a patra, partida dintre timișoreanul N. Iljin și speranța sahalului sovietic G. Kaidanov a atras nu numai atenția unui numeros public, dar, mai apoi, și cea a rubricilor de

specialitate, care au comentat pe îndelete maniera în care sportivul nostru și-a adjudecat victoria. Vom urmări în limbajul sahist peripetiile duelului sicilian, Iljin — Kaidanov: 1. e4 e5 2. Cf3 Cc6 3. d4 c:d4 4. C:d4 g6 5. Cc3 Ng 7 6. Ne 3 Cf6 7. Nc4 00 8. Nb3 a5 9. a4 Cg4 10. D:g4 C:d4 11. Dh4 C:b3 12. c:b3 Ta6 13. 00 d6 14. Cd5 Te8 15. Tac1 Tc6 16. Ng5 f6 17. Ne3 Nd7 18. Tfd1 Tf8 19. f3 Ne6 20. Df2 f5 ?! 21. Dd2 f:e4 22. f:e4 Tf7 23. Tf1 Dc8 24. D:a5 N:b2 25. Tcd1 Ne5 26. T:f7 R:f7 27. Tf1 Re8 28. Db5 ! Nd7 29. Nh6 ! Nd1 30. Rh1 Nf6 31. C:f6 e:f6 32. Dd5 Ne6 33. Dd4 Dd8 34. T:f6 Dd7 35. h3 Te5 36. Nf8 Dd7 37. N:d6 Te1 38. Rh2 Nf7 39. Df5 Rd8 40. Na3 Tc6 41. Db8 Tc8 42. Df4 Re8 43. De5 1-0. Vădit marcat de efortul depus în încercarea grea din singura zi cu două sedinte de joc cu patru controale ale timpului în 12 ore de concentrare, reprezentanții noștri n-au mai dat același randament permitînd în duelurile directe strecurarea printre fruntași a unor jucători precum N. Zilbermann, J. Mohr, I. Marinkovic. Clasamentul final în competiția masculină este: 1—4. V. Raicevici, S. Marianovici (ambii Iugoslavia), G. Kaidanov și N. Zilbermann (ambii U.R.S.S.) 7p (din 9 posibile), 5—7 I. Marinkovic, J. Mohr (ambii Iugoslavia) și E. Vasiukov (U.R.S.S.) 6,5 p., 8—21 D. Sermek (Iugoslavia), S. Grünberg (România), R. Osterman (Iugoslavia), V. Malicev (U.R.S.S.), Th. Ghițescu (România), N. Iljin (România) etc., 104 participanți.

În concurența feminină, după patru runde, marea maestră iugoslavă Milunka Lazarevici (cu mulți ani în urmă fostă candidată la titlul mondial) acumulează maximum de puncte puse în joc, lăsînd impresia unei victorii lejere în turneu. A fost suficient să piardă o partidă pentru ca echilibrul său psihic să se clatine. Învinșă de J. Harmsen și, apoi, de G. Baumstark — liderele turneului de anul trecut — M. Lazarevici a

pierdut contactul cu șefia clasamentului. Înaintea ultimei runde — Svetlana Matveeva (U.R.S.S.) și autoarea acestor rînduri aveau să-și dispute poziția în clasament prin duelul direct. Dar cum partida s-a încheiat cu remiză, în ciuda unor căutări de rupere a echilibrului, runda decisivă avea să fie cea de-a noua, ultima din concurs. Cum nici S. Matveeva, nici M. Muresan, n-au reușit să puncteze în ultima confruntare, singura care mai avea teoretic posibilitatea realizării unui punct întreg și a atingerii poziției nr. 1 în clasament era M. Lazarevici. Este adevărat că și-a jucat șansa, dar adversara sa Gertrude Baumstark desi avea piesele negre, a știut să tempereze jocul tactic al iugoslaviei printr-un contrajoc strategic, care i-a și adus, de fapt, victoria în partidă. Clasamentul final este: 1—2. M. Muresan (România) și S. Matveeva (U.R.S.S.) 6,5 p., 3—5. M. Lazarevici, Z. Puljek (ambele Iugoslavia) și G. Baumstark (România) 6 p., 6—9. J. Harmsen (Olanda), A. Grünfeld (U.R.S.S.), N. Mihevc și Z. Vukovic (ambele Iugoslavia) 5,5 p., 10—11. L. Jeman (România) 4,5 p. etc., 31 participante.

Concursul rezervat veteranilor a fost mixt și a intrunit doar 15 participanți. Liderul autoritar al clasamentului a fost maestrul austriac Ernst Stoeckl, care a încheiat la distanță de un punct competiția, totalizînd 7,5 p. Următorii clasati au fost 2. S. Skok (Iugoslavia) 6,5 p., 3. H. Schild (Austria) 6 p., 4. D. Copic (Iugoslavia) 5,5 p., 5—7. M. Stoinici, D. Bukovac, V. Ivelia (toti Iugoslavia) 5p.... Ordinea în clasamentele celor trei concursuri în cazul egalităților de puncte a fost stabilită conform criteriului Bucholtz, cîștigătorii turneeelor fiind V. Raicevici (pentru a doua oară consecutiv), M. Muresan (în turneul feminin) și E. Stoeckl (la veterani).

MARGARETA MUREȘAN

Spectacol de mare clasă pe „Ghencea”

STEUA – I.F.K. GÖTEBORG 5-1!

Campioana României pentru a treia oară între primele patru echipe de fotbal ale continentului

Așa cum scriam în cronică de acum două săptămîni referitoare la meciul I.F.K. Göteborg – Steaua București, echipa suedeză și-a dezvăluit în respectivul meci tot ce știa în materie de fotbal. Cu jucători înalți și masivi, cu o bună pregătire fizică, de adevărați atleți, ea are predelecție pentru abordarea cu un mare angajament al partidelor, pentru pasele lungi — de altfel, propriul ei teren, poate tocmai din acest motiv, este spre limita superioară admisă — și pentru jocul pe sus, care îl avantajează în mod evident. Nimic în plus nu se putea întrevădea printre calitățile lor, nici o armă tehnico-tactică secretă nu părea să fie

în dotare, care să le creeze dificultăți alor noștri. În schimb, jucătorii steliști, angrenându-se atunci, pe acel teren inmuiat de ploaie, într-o manieră de joc inconvenabilă, nu-și etalaseră decît o parte din calitățile lor binecunoscute, care le-au adus un uriaș prestigiu în lumea fotbalului de pretutindeni. Din marile lor resurse nu întrezărisem decît cîteva scîlpiri, suficiente însă pentru a crede în continuare, cu toată convingerea, că pe stadionul din Ghencea e perfect posibil ca Steaua să-și arate partenerilor de întrecere un alt chip, și-și va prezenta atu-urile într-o „manieră entuziasmantă”.

Satisfacția datoriei împlinite

Sl, într-adevăr, miercuri, Steaua, pe propriul ei teren — de data asta excelent —, încurajată frenetic de infocații săi suporteri, a reușit să treacă de adversara ei chiar într-o „manieră entuziasmantă”. N-a fost vorba de o victorie căzută — deși realizată cu mult efort și dăruire — la o diferență de goluri care să-i asigure doar calificarea, ci de un spectacol condus cu o măiestrie uluitoare de jucătorii milîari, într-un meci catalogat de Lăcătuș drept „difil din cauza noastră, deoarece în partida anterioară n-am avut o prestație corespunzătoare”.

În conferința de presă de marți, antrenorul Kjell Petersson, întrebat de care dintre jucătorii români îi este mai teamă, a răspuns prompt și sigur pe el: „De nici unul”. Auzind de această remarcă, antrenorul naționalei noastre, Emerich Jenei, a replicat muclit: „Într-adevăr, nu trebuia să-i fie teamă de nici un jucător român, ci de echipa Steaua. Iar miercuri, echipa militară a funcționat din

nou ca un mecanism ireproșabil pus la punct, în cea mai mare parte a celor 90 de minute. Din nou au fost combinații imprevizibile, încheiate în mare viteză, din nou a fost în jocul ei o risipă de fantezie, spre deliciul spectatorilor, din nou ea și-a impus stilul său inconfundabil, nemaiacceptînd nicidecum să se lase antrenată în ritmul adversarei. Toate acestea în condițiile în care I.F.K. Göteborg a jucat ea însăși mai bine decît acasă, demonstrînd prin aceasta că a meritat cu prisosință să ajungă pînă în sferturile de finală ale C.C.E. Paradoxal sau nu, Steaua și-a regăsit cadența, s-a simțit mai în largul său în compania unei parteneri mai combative, mai tenace, mai apte să-și demonstreze virtuțile și să contribuie chiar, în unele momente, la conturarea unor secvențe de joc remarcabile.

Fără doar și poate, eroul meciului a fost Lăcătuș. Inventivul, inepuizabilul, incisivul Lăcătuș. Nu numai pentru că trei dintre golurile partidei încheiate, după cum se știe, cu 5-1 în

favorearea noastră, poartă semănătura lui, ci pentru elanul cu care s-a dăruit jocului de cînd s-a auzit pentru prima oară fluierul arbitrilor francezi Joel Quiniou. A fost peste tot și, mai ales, acolo unde a fost nevoie de cineva care să poarte greutatea unei bătălii. A ales cea mai difilă misiune — aceea de a „trage” după el și pe ceilalți coechipieri, imprimînd din start un tempo rapid, desfășcînd apărarea adversă cu driblinguri de mare finețe, pasînd cu generozitate ori de cîte ori un coleg de-al său se afla într-o poziție ideală de a șuta, fiind cit se poate de incisiv, fără nici o timorare în fața nimănui. Aplombul său i-a molipsit și i-a mobilizat exemplar pe toți steliștii care au uitat și de statura adversarilor, nu s-au mai sinchisit nici de condiția lor fizică și au jucat cu o plăcere rar întîlnită, așa cum ar fi făcut-o dacă ar fi vrut numai să se recreeze. Din această pricină, Steaua a transformat o partidă cu o miză importantă într-o dispută nonșalantă cu un adver-

Lăcătuș, sau plăcerea de a juca

sar pe care îl poți domina după propriul tău capriciu.

Numai cîteva minute, cele de la început, suedezii au stîrnit o oarecare îngrijorare prin presingul lor practicat pe tot terenul. Dar tehnica deseori perfectă a jucătorilor noștri și-a spus rapid cuvîntul. În minutul 6 era deja 1-0 pentru noi, în urma unei faze pe care mulți dintre cei aflați pe stadion n-au reușit s-o urmărească așa cum trebuia, deoarece atenția le-a fost atrasă în altă parte. Lăcătuș a fost faultat în careul advers, arbitru a lăsat jocul să continue și tot Lăcătuș, deși căzut, a împins mingea în poarta lui Verdin. În minutul 17 — un gol antologic, în urma unor pase între Pițurcă (bun în prima repriză), Hagi, Ilie Dumitrescu și Lăcătuș, ultimul înscriind încă o dată. În minutul 39 e rîndul lui Ilie Dumitrescu să marcheze după ce balonul a trecut mai întîi pe la Pițurcă, apoi pe la Lăcătuș. Cu scorul de 3-0 se termină prima repriză, deși ocazii de a-l mări, unele de-a dreptul uriașe, au mai avut Hagi, Pițurcă și... Lăcătuș.

După pauză, în ciuda cursului jocului, Zetterlund înscrie unicul gol al suedezilor. Peste 11 minute însă, Lăcătuș mai punctează și el, fructificînd pasa lui Stoica, foarte util pe tot parcursul partidei. Și chiar dacă n-a avut, de data asta, strălucirea lui din alte jocuri, Hagi și-a demonstrat, în final, ca la un recital al unui virtuoz, calitățile lui remarcabile de vrăjitor al balonului rotund, oferindu-i lui Balint o mingă „pe tavă”, așa cum se spune, din care acesta a și înscris imparabil.

Ar fi nedrept să nu-l amintim și pe ceilalți artizani ai calificării Stelei în semifinalele C.C.E. la fotbal. Lung a inter-

venit salvator, în repetate rînduri, cu promptitudine și curaj; Dan Petrescu a căpătat o siguranță de jucător de clasă; Bumbescu a reușit, printre altele, să anihileze jocul lui Andersson, cel mai bun fotbalist suedez în această partidă; Ungureanu nu s-a lăsat intimidat de gabaritul adversarului direct și i-a creat multe probleme; în noul său post Iovan evoluează tot mai precis; Rotariu, la rîndul lui, a avut un aport prețios; introdus în locul lui Pițurcă, Negrău a încercat să-și creeze cîteva situații periculoase pentru adversari.

Pentru frumoasa calificare cu scorul general de 5-2, Steaua, antrenorii ei, Anghel Iordănescu și Dumitru Dumitriu III, toți cei care-i veghează destinul cu înțelepciune și competență merită toate felicitările.

GEORGE ARION

Fotografii: PAUL AGARICI

Cupa Cupe'or

**Dinamo,
cu fruntea
sus**

Intr-o partidă de înalt nivel tehnic, jucătorii noștri au obținut încă o remiză cu Sampdoria Genova. Insuficiență pentru calificare din cauza golului primit pe teren propriu.

În pagina 23
correspondența trimisului nostru
la Cremona

Cupa U.E.F.A.

La închiderea ediției:
Dinamo Dresda — Victoria 4-0

Flacăra. Redacția: București, Piața Școlii 1, casuța poștală 3 312, cod 71 341. Telefoane: 17 60 10; 17 60 20, interloare; Actualitatea politică: 25 60; Economie: 21 28; Cultură, știință, învățămînt: 14 57; Cetățenești: 14 53; Scrisori: 25 42; Reportaj-informații: 25 60; Sport: 17 00; Foto: 25 28; Secretariat de redacție: 21 23; Secretariat redactor șef: 20 02. Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Cosa Școlii”. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA” — sectorul export-import presă P.O. Box 12 201, telex 10876, presfir București, Calea Griviței nr. 64-66.